

ESPOO
ESBO

Suomenkielinen perusopetus 2024

Arviointiraportti

Sisällysluettelo

1 Johdanto	3
1.1 Poimintoja arviointiraportin keskeisistä tuloksista	3
2 Perusopetuksen johtaminen ja hallinto	6
2.1 Johtaminen ja hallinto	6
2.2 Tulokortin tavoitteet ja niiden toteutuminen	6
2.3 Lukuvuoden tavoitteet	9
2.4 Rehtorikysely	10
3 Henkilöstön hyvinvointi ja osaaminen	13
3.1 Koulujen henkilöstökysely	13
3.2 Kunta10	16
3.3 Henkilöstön vaara- ja uhkatilanteet	17
3.4 Osaamisen kehittäminen	18
4 Perusopetuksen palvelu- ja toimintaympäristön kuvaus	24
4.1 Yhteisöllinen opiskeluhoolto	24
4.2 Opiskeluhoitopalvelujen riittävyys ja tasavertaisuus	25
4.3 Poissaolojen seuranta	26
4.4 Kolmiportainen tuki	27
4.5 Monikulttuuriset opetuspalvelut	30
4.5.1 Inklusiivisen valmistavan opetuksen pilotin tulokset	33
4.6 Ryhmäkoko	34
4.7 Digitaalinen toimintaympäristö	36
4.8 Iltapäivätoiminta	41
4.9 KULPS	42
5 Perusopetuksen tuloksia	44
5.1 Oppimistulokset	44
5.1.1 ALLU-lukutesti	44
5.1.2 Karvin 6. luokan pitkittäisarviointi	47
5.2 Hyvinvointiin ja osallisuuteen liittyvät tulokset	50
5.2.1 Oppilaskysely	50
5.2.2 MOVE!-mittaus	53
5.2.3 Huoltajakysely	55
6 Siirtymät	58
6.1 Oppilaaksioton toimivuus	58
6.2 Perusopetuksen oppilaiden sijoittuminen 2. asteen opintoihin	61
Kuva- ja taulukoluettelot	62

1 Johdanto

Espoon kaupungin suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön arviointiraportti on koonti vuoden 2024 ja lukuvuoden 2023–2024 aikana perusopetuksessa toteutetusta toiminnasta ja sen arvioinnista. Raporttiin on koottu erilaisten kyselyjen tuloksia sekä oppimistulosten ja perusopetuksen keskeisten toimintojen arviointia.

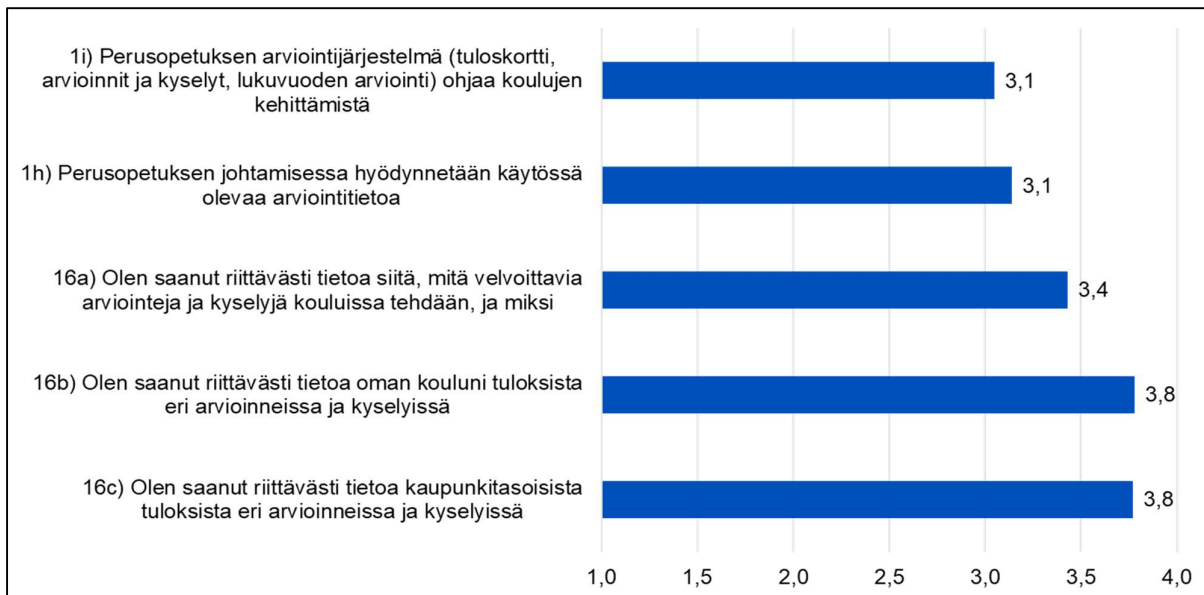
Arviointiraportin sisältö pohjautuu arviointisuunnitelmaan, jonka suomenkielinen koulutuslautakunta hyväksyi 23.4.2003 ja jota suomenkielinen opetuslautakunta päivitti 15.12.2005. Arviointiraporttiin on vuosittain koottu muun muassa johtamista, opetusta ja oppimistuloksia, hyvinvointia, koulujen toimintaympäristöä, oppilaaksiottoa, ryhmäkokoja, turvallisuuden toteutumista ja oppilashuoltoa koskeva arviointitieto.

Arviointiraportti on aiemmin ollut perusopetuksen ja lukiokoulutuksen yhteinen. 1.8.2021 tapahtuneen organisaatiomuutoksen myötä perusopetus ja lukiokoulutus jakautuivat omiin tulosyksikköihinsä. Samalla arvioinnin ohjausryhmä lakkautettiin, ja perusopetuksen arviointitoiminnan johtaminen siirrettiin perusopetuksen johtoryhmään. Näiden muutosten myötä käsillä oleva arviointiraportti koskee ainoastaan suomenkielistä perusopetusta.

Suomenkielisen perusopetuksen arviointitoiminta on systemaattista ja kattavaa. Perusopetus arvioi omaa toimintaansa perusopetuslain mukaisesti säännöllisesti toistuvien kyselyjen ja arviointien avulla. Myös ulkopuolisiin arviointeihin osallistutaan ja erityisesti Karvin oppimistulosten arviointeja hankitaan koko ikäluokalle aina, kun se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Kyselyjen ja arviointien tuloksia käsitellään perusopetuksen johtoryhmässä, tuloskorttiseurannassa ja toimintaympäristön kuvauksissa sekä eri palvelualueilla aihepiiriin mukaan. Koulukohtaisia tuloksia käsitellään aluepäälliköiden ja rehtorien kanssa. Koulut saavat kyselyistä ja arvioinneista omat tulokset käyttöönsä.

Keväällä 2024 toteutetussa rehtorikyselyssä rehtorit antoivat hallinnolle pääosin hyvää palautetta perusopetuksen arviointitoiminnasta (kuva 1). Kyselyn vastausasteikko oli 1–4 (täysin eri mieltä – täysin samaa mieltä). Tulosten hyödyntämisessä tiedolla johtamisen välineenä ja arviointijärjestelmän kehittämisessä kouluja ohjaavaksi on silti vielä parannettavaa.

Kuva 1: Perusopetuksen arviointitoiminnan arviointia rehtorikyselyn 2024 tulosten mukaan

Arviointiraportin on koontanut suunnittelija Teea Kankaanpää, ja sen kirjoittamiseen ovat osallistuneet hänen lisäksi useat suomenkielisen perusopetuksen ja toimialan esikunnan työntekijät.

1.1 Poimintoja arviointiraportin keskeisistä tuloksista

Tämän kertaisessa arviointiraportissa oppilaiden hyvinvointia ja osallisuutta arvioidaan oppilaskyselyn ja Move!-mittauksen tuloksilla. Oppimistuloksia esitetään ALLU-lukutestin ja Karvin 6. luokan arvioinnin osalta.

Raportissa kerrotaan myös inklusiivisen valmistavan opetuksen pilotin oppimis- ja kotoutumistuloksista. Henkilöstön tuloksia tarkastellaan henkilöstökyselyn, Kunta10:n ja henkilöstön vaara- ja uhkatilanneraporttien avulla. Johtamisen tuloksia katsotaan rehtorikyselyn sekä tuloskortin tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta. Lisäksi raportissa esitetään koulujen toimintaympäristöön liittyviä tunnuslukuja ja tavoitteiden toteutumista sekä huoltajien näkökulmaa huoltajakyselyn tuloksilla.

Vuonna 2024 ja lukuvuonna 2023–2024 toteutettiin tai käynnistettiin monia laajoja kehittämistoimia, esimerkiksi:

- Kolmiportaisen tuen prosessien sekä esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheen kehittäminen
- Oppimisen tuen lakiuudistukseen liittyvä valmistautuminen
- Inklusiivinen valmistavan opetuksen pilotti
- SUPE:n tietopankkiuudistus
- DigiLukiseulan käyttöönoton valmistelu ja hankintaprosessi
- DigiOnen -hanke (keskeytyi kesällä 2024)
- Useita hyvinvointia edistäviä hankkeita, kuten Sitouttava koulu yhteistyö, KouluKunnossa3, yhteisöllisen opiskeluhoillon YHOP2-hanke sekä maahanmuuttotaustaisten yläkoululaisten opetuksen ja osallisuuden kehittämishanke Meliora
- Oma lähiö – paras lähiö -hankkeessa tähdättiin koulusegregaation vähentämiseen

Poimintoja oppilaita koskevista tuloksista:

- Suurin osa oppilaista voi koulussa hyvin, heillä on koulussa kavereita ja he tulevat opettajien kanssa hyvin toimeen.
- Hyvinvointituloksissa näkyy kuitenkin laskua. Heikoimmin voivat yläkoulun tytöt, joilla myös fyysinen toimintakyky on heikentynyt selvästi.
- Kouluhyvinvoinnin näkökulmasta tärkeintä näyttää olevan se, että oppilaalla on koulussa hyvin toimivat suhteet sekä koulun aikuisiin että koulukavereihin, että koulussa on turvallista ja ”reilu meininki” ja että siellä saa kokea onnistumisia.
- Koulujen välillä ei näy eroja kiusaamisen määrässä, mutta kiusaamiseen puuttuminen vaihtelee. Niissä kouluissa, joissa aikuiset aktiivisesti puuttuivat kiusaamiseen, myös oppilaat tekivät niin.
- Paljon poissaolot yhdistyvät yläkoulun tytöillä moniin muihin koulunkäynnin haasteisiin ja matalaan hyvinvoinnin tasoon, kun taas pojilla ne kytkeytyivät lähinnä käyttäytymisen haasteisiin ja oppimisvaikeuksiin.
- Kouluun kiinnittyminen on espoolaisilla yleisesti vahvaa, kun sitä mitataan sillä, kuinka tärkeäksi koulunkäynti katsotaan tulevaisuuden kannalta.
- Valmistavan opetuksen pilotin arviointitulokset osoittivat, että yleisopetuksen luokassa inklusiivisessa valmistavassa opetuksessa opiskelevat ystävästyivät yleisopetuksen oppilaiden kanssa ja integroituvat suomenkieliseen opetusympäristöön selvästi paremmin kuin ryhmämuotoisen valmistavan opetuksen oppilaat.
- Lukutaitotulosten mukaan hyvin lukevien määrä pysyi edelliseen vuoteen verrattuna ennallaan, mutta heikosti lukevien määrä kasvoi. Tyttöjen lukutaito oli 4. luokalla huomattavasti parempi kuin poikien. Suomessa syntyneistä vieraskielisistä vain 30 % saavutti hyvän lukutaidon 4. luokkaan mennessä. 2. luokan lukutaito ennakoi vahvasti 4. luokan lukutaitoa, minkä vuoksi riittävän lukutaidon kehittymisen varmistaminen jo alkuopetuksen aikana on tärkeää. Oppilaiden kotitausta vaikuttaa vahvasti koulukohtaisiin lukutaitotuloksiin.
- Espoon 6.-luokkalaiset menestyivät Karvin oppimistulosten pitkäjäsenarvioinnin matematiikassa paremmin ja äidinkielellä samantasoisesti kuin kansallisen otoksen oppilaat. Matematiikan osaaminen kehittyi 3. luokalta erittäin hyvin, mutta äidinkielen ja kirjallisuuden osaaminen kehittyi sekä S1- että S2-oppilailla heikommin kuin otoksen vertailuryhmillä.

Poimintoja koulujen henkilöstöä koskevista tuloksista:

- Koulujen henkilöstö on rehtoreihinsa pääosin hyvin tyytyväisiä, mutta koulujen johtamisen ja toimintakulttuurien erot tulevat esiin osallisuuteen, yhteisöllisyyden vahvistamiseen, arvostavaan kohtaamiseen, yhteissuunnittelun rakenteisiin ja osaamisen jakamiseen liittyvänä merkittävänä vaihteluna.
- Koulujen henkilöstö viihtyy työyhteisössään hyvin. Kunta10:n mukaan työyhteisöt ovat jopa parantuneet entisestään.
- Henkilöstökyselyn mukaan opettajien työssä jaksaminen on hieman parantunut ja työkuormitus vähentynyt. Myös työmäärä koetaan aiempaa enemmän itselle sopivaksi. Samaa viestiä tuli Kunta10:stä, jonka mukaan muun muassa työpaineet ja työmäärä ovat vähentyneet, ja työstä palautuminen ja työn mielekkyys parantuneet.

- Väkivalta- ja uhkatilanteita tapahtui runsaasti, Kunta10:n mukaan aiempaan enemmän. Tilanteen aiheuttaja on useimmiten erityisen tuen oppilas. Eniten ilmoituksia tehtiin 8- ja 9-vuotiaista.

Muita poimintoja:

- Rehtorit ovat yleisesti tyytyväisiä kuraattori- ja terveydenhoitajayhteistyöhön, mutta psykologipalvelujen järjestämisessä on ollut puutteita. Kaiken kaikkiaan opiskeluhuollon palvelujen järjestäminen on rehtorien mukaan hieman heikentynyt hyvinvointialueelle siirtymisen myötä.
- Huoltajat ovat varsin tyytyväisiä koulun ja kodin yhteistyöhön ja etenkin opettajat saavat hyvää palautetta. Myös vieraskieliset huoltajat vastasivat huoltajakyselyyn varsin aktiivisesti.
- Rehtorit arvioivat suomenkielisen perusopetuksen johtamisen, organisaation toiminnan, viestinnän ja talousresurssien jakamisen olevan suunnilleen samalla tasolla kuin kaksi vuotta aiemmassa kyselyssä. Alle neljä vuotta Espoossa rehtorina toimineet antavat huomattavasti myönteisempää palautetta kuin pidempiaikaiset rehtorit.
- Pidempiaikaiset rehtorit kokevat kaikilta osin työkuormitusta enemmän kuin alle neljä vuotta rehtorina toimineet. Erityisesti tämä näkyy taloushallinnollisten asioiden hoitamisessa.
- KULPSin tavoitteena on, että jokainen oppilas pääsee lukuvuoden aikana vähintään kerran kulttuuripolulle, kirjastopolulle ja liikuntapolulle. Laskennallisesti tämä käyntimäärä toteutuikin ja kulttuuripolun osalta jopa ylittyy, mutta käytännössä koulujen ja ryhmien välillä on KULPSin toteuttamisessa isoja eroja eikä tavoite kaikkien oppilaiden kohdalla toteudu.
- Perusopetuksen päättötodistuksen sai keväällä 2024 noin 98 % 9.-luokkalaisista. Yhteishaussa toisen asteen koulutukseen hakeneista 76 % haki lukioon. Määrä kasvoi selvästi keväästä 2023, jolloin lukioon hakeneita oli 70 %.

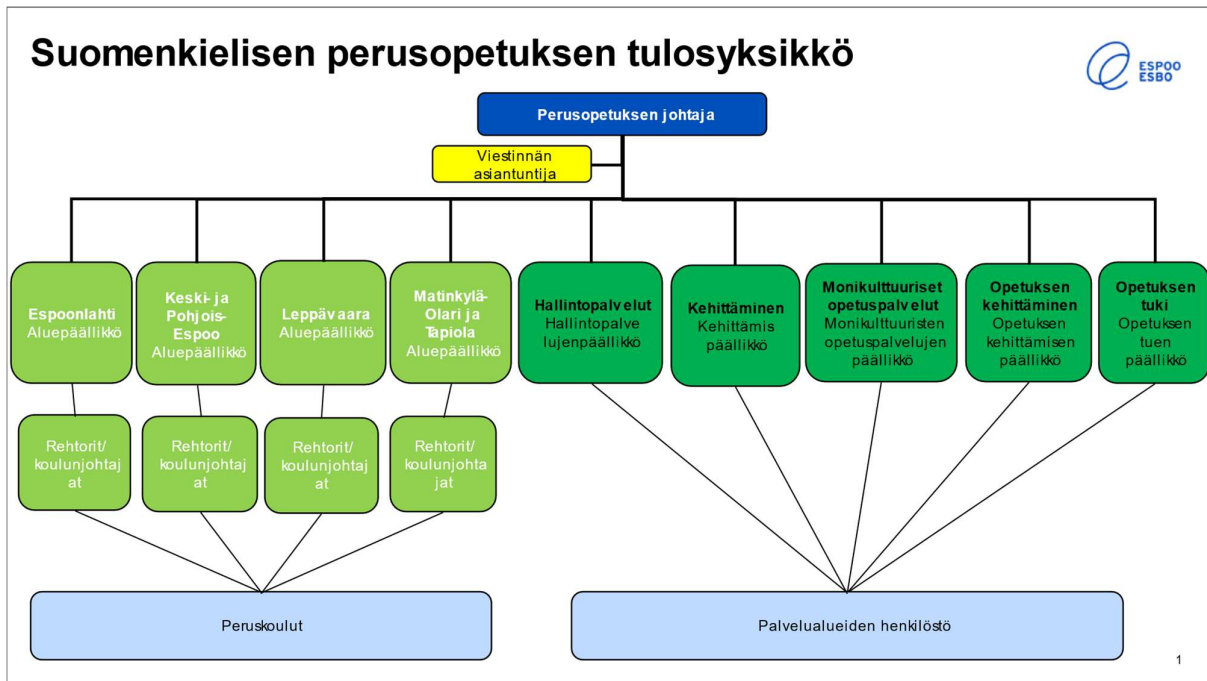
Vuoden 2024 tulokortin sekä lukuvuoden 2023–2024 tavoitteet ja niiden toteutuminen on kuvattu luvuissa 2.2 ja 2.3. Monen tavoitteen kohdalla jouduttiin toteamaan, että niihin ei vielä päästy. Useimmat tulokortin ja lukuvuosisuunnitelman tavoitteet vaativat toteutuakseen pitkäjänteistä ja organisoitua työtä, jossa tuloksia saatetaan nähdä vasta vuosien viiveellä.

2 Perusopetuksen johtaminen ja hallinto

2.1 Johtaminen ja hallinto

Suomenkielisen perusopetuksen organisaatio on esitelty kuvassa 2. Organisaatioon ei ole tullut muutoksia.

Kuva 2: Suomenkielisen perusopetuksen organisaatio vuonna 2024

Koulujen tason johtamista on tuettu perustamalla kuusi uutta virka-apulaisrehtorin virkaa 1.8.2024 alkaen. Uusille rehtoreille ja virka-apulaisrehtoreille on rakennettu moduulipohjainen perehdytyskoulutus, josta on saatu hyvää palautetta. Koulujen johtoryhmävalmennukset on viety loppuun jo lähes kaikkien koulujen osalta. Valmennuksissa on pohdittu muun muassa sisäiseen työnjakoon sekä organisaation sisäiseen viestintään ja eheyteen liittyviä kysymyksiä.

Yhteistyölle suomenkielisen varhaiskasvatuksen kanssa on luotu rakenne, jonka mukaan yhteistyötä eri organisaatiotasolla tehdään yhtenäisen kasvun ja oppimisen polun varmistamiseksi ja sujuvan siirtymisen varhaiskasvatuksesta perusopetukseen varmistamiseksi. Yhdessä ruotsinkielisten sivistyspalvelujen kanssa järjestettiin syksyllä yhteinen rehtoriseminaari, jossa aiheina olivat mm. strateginen johtaminen koulussa sekä tuleva oppimisen tuen uudistus.

Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa on tiivistetty. Länsi-Uudenmaan opetusjohtajien ja hyvinvointialueen toimijoiden kesken on noin 4–5 kertaa vuodessa kokoontuva yhteistyöryhmä. Kaupunkitasoisessa lasten ja nuorten hyvinvoinnin ohjausryhmässä on hyvinvointialueen edustus, samoin alueellisissa lasten ja nuorten hyvinvoinnin ohjausryhmissä. Tämän lisäksi on ollut projektiluontoisia yhteistyöryhmiä, joissa on suunniteltu hyvinvointialueen kanssa yhteisiä toimintamalleja ja palvelupolkuja.

2.2 Tulokortin tavoitteet ja niiden toteutuminen

Suomenkielisen perusopetuksen tulokortissa oli vuonna 2024 yhteensä 6 kaupunkitasoisesti seurattavaa tavoitetta ja 3 tulosityksikössä seurattavaa tavoitetta. Suomenkielisen perusopetuksen tavoitteet on johdettu Espoo tarinasta ja valtuuston asettamista tulostavoitteista. Vuoden 2024 tavoitteet on esitetty taulukossa 1. Jokaiselle tavoitteelle asetettiin mittarit (1–4 kappaletta), joiden avulla tavoitteiden toteutumista seurattiin.

Taulukko 1: Suomenkielisen perusopetuksen tulosityksikön tavoitteet vuonna 2024

Valtuustokauden tavoite, johon tulosityksikön tavoite liittyy	Suomenkielisen perusopetuksen tavoite
Kaupunkitasoisesti seurattavat tavoitteet	
Lapset ja nuoret voivat hyvin	T1: Espoon suomenkielisessä perusopetuksessa oppilaat voivat hyvin
1.2 Espoon oppimistulokset ja koulutustaso ovat Suomen kärkitasoa	T2: Suomenkielisen perusopetuksen oppimistulokset ovat Suomen kärkitasoa käytettävissä olevilla mittareilla.
1.4. Nollatoleranssi koulukiusaamiseen ja kouluväkivaltaan.	T3: Suomenkielisessä perusopetuksessa on nollatoleranssi koulukiusaamiselle ja kouluväkivallalle.
1.5. Henkilöstön saannin houkuttelevuus ja henkilöstön jaksaminen varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa.	T4: Espoon suomenkielisessä perusopetuksessa henkilöstön jaksaminen ja saatavuus paranevat
3.1 Toimintamenojen kasvua hillitään Taloudellisesti kestävä Espoo –ohjelman ja talousarvion mukaisesti	T5: Talous toteutuu enintään alkuperäisen talousarvion ja TakE:n mukaisesti
7.1. Espoon kotouttaminen on tuloksellista.	T6: Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten oppimistulosten ero kantaväestöön pienenee 20 % oppimistuloksia nostamalla
Suomenkielisen perusopetuksen tulosityksikön omat tavoitteet	
5.1 Espoo kasvaa kestävästi	T7: Suomenkielisessä perusopetuksessa ehkäistään segregatiota lähikouluperiaatetta vahvistamalla. Oppimistulosten koulujen väliset erot pienenevät
1.2 Espoon oppimistulokset ja koulutustaso ovat Suomen kärkitasoa	T8: Yhteinen toimintamalli varhaiskasvatuksesta perusopetukseen kuvataan yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa ja suoraan toiselle asteelle siirtyvien oppilaiden osuus kasvaa
3.1 Toimintamenojen kasvua hillitään Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman ja talousarvion mukaisesti	T9: Suomenkielisten peruskoulujen keskikoko kasvaa

Vuoden 2025 aikana tuloskorttitavoitteita tarkastellaan 1.8.2025 voimaan astuvien uusien oppimisen tukea koskevien säädösten perusteella. Tarkoitus on luoda tavoite ja sen toteutumista kuvaavat mittarit sekä oppimisen tuen määrälliseen että laadulliseen toteutumiseen.

T1: Espoon suomenkielisessä perusopetuksessa oppilaat voivat hyvin

Oppilaiden hyvinvointiin liittyvä tavoite toteutui vain osittain. Lukuvuoden 2024–2025 oppilaskyselyn ”*Voin koulussa hyvin*” -väittämään 48,7 % oppilaista vastasi ”lähes aina”. Lukuvuoden 2023–2024 oppilaskyselyssä vastaava osuus oli 43,9 %, ja lukuvuoden 2022–2023 kyselyssä 49,1 %. 22–23 ja 24–25 kyselyt ovat suoraan verrattavissa toisiinsa, sillä niissä vastaajajoukko oli sama. Tulos siis heikkeni.

Paljon poissaolleiden oppilaiden määrä kasvoi syyslukukaudella 2024 yhteensä 42 oppilaalla (3 258 oppilasta) verrattuna syyslukukauden 2023 tilanteeseen (3 216 oppilasta). Syyslukukaudella 2023 paljon poissaolleiden oppilaiden määrä pieneni 670 oppilaalla verrattuna syyslukukauteen 2022 (3 886 > 3 216).

MoveI-mittarilla mitattuna 5.-luokkalaisten fyysinen toimintakyky parani vuoden 2024 aikana yhdellä prosenttiyksiköllä (31 > 30 omaa heikon fyysisen toimintakyvyn), mutta 8.-luokkalaisten fyysinen toimintakyky pysyi samalla tasolla (34 omaa heikon fyysisen toimintakyvyn) verrattuna vuoden takaiseen.

T2: Suomenkielisen perusopetuksen oppimistulokset ovat Suomen kärkitasoa käytettävissä olevilla mittareilla

6. vuosiluokan lukuvuositodistusten keskiarvot keväällä 2024 olivat suomenkielisillä ja vieraskielisillä oppilailla pysyneet samana kevääseen 2023 verrattuna, mutta sekä suomenkielisten (v. 2023 ka. 8.52 > v. 2024 ka. 8.45) että vieraskielisten (v. 2023 ka. 7.85 > v. 2024 ka. 7.78) keskiarvot laskivat samassa suhteessa. 9. vuosiluokan oppilaiden osalta suomenkielisten (v. 2023 ka. 8.39 > v. 2024 ka. 8.41) ja vieraskielisten (v. 2023 ka. 7.67 > v. 2024 ka. 7.73) todistusten keskiarvot nousivat, vieraskielisillä suhteessa hieman enemmän. Riittävän lukutaidon omaavien oppilaiden määrät ALLU-testillä mitattuna laskivat vuoden takaiseen verrattuna. Edellisestä poikkeavasti 2. vuosiluokan vieraskielisten oppilaiden ALLU-testin tulos hiukan parantui (v. 2023 17,5 % ja v. 2024 19 %). 4. vuosiluokan suomenkielisten tulos pysyi lähes ennallaan. 2. vuosiluokan suomenkielisten ja 4. vuosiluokan vieraskielisten osalta ALLU-testin tulos heikentyi merkittävästi. Kokonaisuudessaan katsotaan, että oppimistuloksia koskeva tavoite ei toteutunut.

T3: Suomenkielisessä perusopetuksessa on nollatoleranssi koulukiusaamisessa ja kouluväkivallassa

Oppilaiden itsensä raportoimana kiusatuksi tuleminen kasvoi vuonna 2024 verrattuna vuoteen 2023. Vuonna 2023 lähtöarvo ”*Minua ei kiusata*” -väittämän osalta oli 81.4 % ja vuonna 2024 vastaavasti 78.4 %.

Henkilöstön ja oppilaiden näkemykset kiusaamiseen puuttumisesta erosivat toisistaan. Suomenkielisen perusopetuksen tulosityksikkö on hakemassa Opetushallituksen avustusta kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyyn ja niihin puuttumiseen. Avustuksella pyritään edelleen vahvistamaan koulujen toimintamalleja kiusaamisen ja väkivallan ehkäisemisessä sekä niihin puuttumisessa.

T4: Espoon suomenkielisessä perusopetuksessa henkilöstön jaksaminen ja saatavuus paranevat

Henkilöstökyselyn mukaan väittämään ”*Työyhteisön hyvinvoinnista huolehditaan riittävästi*” melko tai täysin samaa mieltä olevien prosenttiosuus nousi (lukuvuonna 2022–2023 72,3 % > lukuvuonna 2023–2024 73,2 %).

Henkilöstön saatavuus parantui huomattavasti: Kelpoisia hakijoita työpaikkaa kohden oli 11,4 (syksy 2024), aikaisempi arvo 30.4. oli 4,5. Mittauksen otantaryhmänä on pelkästään Espoon kaupungin suomenkielisen peruskoulun opetushenkilöstö, emmekä enää sisällytä koko tulosityksikköä otantaan. Tämä luku kertoo kelpoisten hakijoiden tilanteen paljon havainnollisemmin.

T5: Talous toteutuu enintään alkuperäisen talousarvion ja TakE:n mukaisesti

Tulot ylittyivät 3,3 milj. euroa ja menot ylittyivät 8,9 milj. euroa alkuperäisen talousarvion. Toimintakatteen alijäämä oli 5,6 milj. euroa. Luvuissa tapahtui loppuvuodesta muutosta, koska suomenkielinen perusopetus sai marraskuussa lisää määrärahaa 7,6 milj. euroa. TakE-tavoitteiden toteutuma on 94 %. Tämän selittää se, että vuoden 2024 toteumaan on lisätty sellaisia säästöjä, jotka ovat tapahtuneet vuonna 2020 ja 2021, mutta ovat jääneet raportoimatta.

T6: Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten oppimistulosten ero kantaväestöön pienenee 20 % oppimistuloksia nostamalla

Kotouttamiseen liittyvä tavoite maahanmuuttajataustaisten ja kantasuomalaisen oppilaiden välisten oppimiserojen kaventamisesta ei toteutunut, vaan oppimistulosten erot mittarista riippuen joko kasvoivat tai kaventuivat sekä suomenkielisten että vieraskielisten oppilaiden oppimistulosten heikentymisen vuoksi. Poikkeuksena 9.-luokkalaisten lukuvuositodistusten keskiarvot, joissa suomenkielisten ja vieraskielisten oppilaiden oppimistulosten välinen ero pienentyi, koska sekä suomenkielisten että vieraskielisten todistusten keskiarvot nousivat, vieraskielisillä suhteessa hieman enemmän.

T7: Suomenkielisessä perusopetuksessa ehkäistään segregatiota lähikouluperiaatetta vahvistamalla. Oppimistulosten koulujen väliset erot pienenevät

Lähikoulua käyvien oppilaiden osuus pieneni hiukan vuonna 2024 verrattuna vuoteen 2023. Vuonna 2024 lähikoulua käyvien oppilaiden osuus oli 77,5 %. Vuonna 2023 lähikoulua käyvien osuus oli 78,0 % ja vuonna 2022 osuus oli 78.7 %.

Koulujen väliset erot oppimistuloksissa eivät pienentyneet, vaan oppimistulokset koulujen välillä ovat kasvussa. Erityisesti erot lukutaitoa mittaavassa ALLU-testissä kasvoivat vuoteen 2023 verrattuna. 6. luokan keskiarvoilla mitattuna koulujen väliset erot pysyivät samalla tasolla kuin vuonna 2023, mutta 9. luokalla ne kasvoivat.

T8: Siirtymävaihe varhaiskasvatuksesta perusopetukseen kuvataan yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa ja suoraan toiselle asteelle siirtyvien oppilaiden osuus kasvaa

Siirtymävaiheen kuvaus varhaiskasvatuksesta perusopetukseen huoltajan näkökulmasta valmistui vuonna 2022 ja siirtymävaiheen kuvaus hallinnon osalta valmistui vuonna 2023. Kuvausten mukaisen toimintamallin käyttöönotto jatkui vuonna 2024. Vuoden 2025 aikana toimintamallin käyttöönottoa edelleen jatketaan samalla varmistuen, että mallin mukainen toiminta toteutuu kaikilla alueilla.

Ilman toisen asteen koulupaikkaa jääneiden nuorten määrä pieneni vuonna 2024 yhdellätoista oppilaalla verrattuna vuodentakaiseen ollen 102 oppilasta. Vuonna 2023 ilman toisen asteen koulupaikkaa jääneiden nuorten määrä kasvoi vuoteen 2022 verrattuna 63 oppilaasta 113 oppilaaseen.

T9: Suomenkielisten peruskoulujen keskipkoko kasvaa

Suomenkielisen peruskoulujen koko oppilasmäärällä mitattuna kasvoi vuonna 2024 vuoteen 2023 verrattuna ollen 437 oppilasta. Vuonna 2022 koulujen keskipkoko oli 422 oppilasta ja vuonna 2023 koulujen keskipkoko oli 430 oppilasta.

2.3 Lukuvuoden tavoitteet

Tulosyksikkö- ja toimialatasoisten tuloskorttitavoitteiden lisäksi suomenkielisessä perusopetuksessa määritellään vuosittain lukuvuoden tavoitteet, jotka kirjataan kaikille kouluille yhteisen lukuvuosisuunnitelman pohjaan. Koulukohtaisissa lukuvuosisuunnitelmissaan koulut suunnittelevat, kuinka aikovat saavuttaa lukuvuoden tavoitteet tai edistää niissä mainittuja asioita. Lukuvuoden päätteeksi tehdään koulukohtainen lukuvuoden arviointi, jossa arvioidaan, kuinka lukuvuosisuunnitelman toteuttamisessa onnistuttiin ja mitä kokemusten perusteella tulisi ottaa huomioon seuraavan lukuvuoden suunnittelussa.

Lukuvuoden 2023–2024 tavoitteet on lueteltu alla. Tavoitteissa on pyritty jatkuvuuteen siten, että yläotsikot ovat pysyneet usean lukuvuoden ajan samoina ja itse tavoitteissakin on tehty vain pientä tarkistusta.

1. Osaava ja oppiva yhteisö

- a) Miten varmistamme opettajien opetussuunnitelmaosaamisen vahvistumisen?
- b) Millä inklusiivisilla ratkaisuilla varmistamme moninaisten oppijoiden oppimisen oppimisympäristöjä, opetusjärjestelyjä ja toimintatapoja soveltamalla?
- c) Miten hyödynnämme ja kehitämme oppilaantuntemusta opetuksen pedagogisena lähtökohtana ja varmistamme eriyttämisen, eheyttämisen ja monipuolisten menetelmien toteutumisen?
- d) Miten kehitämme kieli- ja kulttuuritietoista opetusta?
- e) Miten varmistamme uusien lukutaitojen (medialukutaito, ohjelmointiosaaminen, digitaalinen osaaminen) yhdenvertaisen oppimisen?
- f) Millä keinoin koulussamme tasataan oppimisvajeen aiheuttamia haasteita?
- g) Miten koulussamme huomioidaan peruslukutaidon heikentymisen tuomat haasteet?

2. Hyvinvoinnin ja kasvun tuki

Koko koulu yhteisö voi hyvin. Opiskeluhoolto kuuluu kaikille koulu yhteisön aikuisille. Vastuu oppilaiden hyvinvoinnin edistämisestä on koulun koko henkilökunnalla. Koulu yhteisön hyvinvointi varmistetaan jatkuvalla ryhmäytymisellä, systemaattisella kiusaamisen ehkäisemisellä ja yhteisöllisyyden vahvistamisella.

- a) Milloin *Yhdessä vahvaksi yhteisöksi Ei kiusaamiselle* -suunnitelma käsitellään työyhteisössä?
- b) Mitkä ovat *Yhdessä vahvaksi yhteisöksi* -suunnitelman mukaiset, YHR:ssä sovitut toimenpiteet lukuvuodelle 2023–24 lukuvuoden 2022–23 arviointiin pohjautuen?
- c) Mitkä ovat *Yhdessä vahvaksi yhteisöksi* -suunnitelman mukaiset sosiaalisten tilanteiden ja tunteiden tunnistamista sekä uusien taitojen oppimista varten käytettävät menetelmät luokko kohtaisesti lukuvuonna 2023–24 lukuvuoden 2022–23 arviointiin pohjautuen?
- d) Millä keinoin koulussamme lisätään koulu yhteisön – oppilaiden ja henkilöstön – hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöön kuulumisen tunnetta?
- e) Millä keinoin koulussamme vahvistetaan lasten ja nuorten turvallisuuden tunnetta ja tulevaisuususkkoa?
- f) Miten koulussamme vahvistetaan kouluun kiinnittymistä tukevaa myönteistä toimintakulttuuria (poissaolojen ennaltaehkäisy)?

- g) Miten koulussamme varmistetaan LU-hyvinvointialueen poissaolomallin toteuttaminen (esim. poissaolojen seuraaminen ja puuttuminen)?

3. Koulun muu kehittäminen

- a) Miten kestävän kehityksen kasvatuksen toimintasuunnitelman tavoitteita toteutetaan koulussa lukuvuonna 2023–24?
b) Miten koulussamme valmistaudutaan DigiOne-järjestelmän käyttöönottoon?
c) Eri tahojen rahoittamat projektit ja muut yhteistyöhankkeet
d) Lukuvuoden 2022–23 arvioinnissa koulun itsearvioinnin ja muun arviointitoiminnan tuloksien pohjalta nostetut koulun omat kehittämiskohteet lukuvuodelle 2023–24

Koulujen lukuvuosisuunnitelmista ja -arvioinneista löytyy paljon esimerkkejä hyvästä kehittämistyöstä sekä uusista kokeiluista ja toimenpiteistä, joilla laadukas opetus pyritään varmistamaan. Arviointi on pääosin laadullista. Yhtä tärkeää kuin onnistunut kehittämistyö, ovat myös johtopäätökset sellaisista kokeiluista, joissa tavoitteita ei saavutettu. Tällöin on mahdollista pohtia korjaavia toimenpiteitä ja tehdä jatkossa toisin.

Lukuvuoden arvioinneissa 2023–24 koulut ovat nostaneet esiin uusia kokeiluja ja toimintatapoja eri aiheista. Usein mainittuja ovat olleet digipedagogiikkaan liittyvät toimintatavat, yhteistyöhön ja joustaviin järjestelyihin liittyvät kokeilut, erilaiset osallisuuden ja hyvinvoinnin asiat, kieli- ja kulttuuritietoisuuden lisääminen, osaamisen kehittäminen ja erilaiset oppimisen innovaatiot.

Peruslukutaidon heikkenemisen haasteisiin (kysymys 1g) on vastattu 2023–24 lukuvuoden arviointien mukaan esimerkiksi hyödyntämällä tutkimustuloksia, teknologiaa ja sovelluksia, selkeyttämällä tavoitteita ja painopisteitä, tekemällä yhteistyötä kirjastojen kanssa, kiinnittämällä huomiota kielitietoiseen opetukseen ja lisäämällä lukutaitoon liittyviä teemapäiviä, kerhoja tai muita tapahtumia koulupäiviin.

Tavoitteen 1e arvioinnissa huomioidaan opettajille järjestettyjä osaamisen kehittämisen tilaisuuksia ja tilaisuuksista kerättyjä palautteita. Digitaalista osaamista (digitaalinen osaaminen, medialukutaito ja ohjelmointiosaaminen) on edistetty oppimisteknologian pedagogisten asiantuntijoiden, kehittäjäopettajien ja TVT-kouluttajien yhteistyössä. Kehittäjäopettajat ovat järjestäneet koulukohtaisia työpajoja ja koulutuksia yhdenvertaisten digitaitojen edistämiseksi. Erityisesti digitaalista osaamista edistettiin syyslukukaudella 2024 kehittäjäopettajien järjestämässä YS-ajan yhteiskehittämisen tilaisuuksissa, 36:ssa työpajassa, joihin ilmoittautui yli 1800 opetushenkilöstön osallistujaa. Palautteiden perusteella työpajoissa onnistuttiin edistämään digitaalista osaamista ja digitaalisen osaamisen pedagogista soveltamista hyvin. Lisäksi tavoitteen saavuttamisen tueksi on tuotettu digitaalisen osaamisen tukisivustoja ja niistä on tiedotettu opetushenkilöstölle useissa eri koulutuksissa ja tilaisuuksissa sekä intranetin kautta. Tukisivustojen avulla edistetään yhdenvertaista digitaalista osaamista tavoiteperusteisesti ja opetussuunnitelmien mukaisesti. Digitaalisen osaamisen kehittämistä, osaamisen kehittämisen tarjontaa kouluille ja ajankohtaisia digikehittämisen asioita on myös esitelty aluerehtoritilaisuuksissa yhteistyössä aluepäälliköiden kanssa.

Yhdessä vahvaksi yhteisöksi – Ei kiusaamiselle -suunnitelman osalta (tavoitteet 2a-c) lukuvuoden arvioinneissa kysyttiin, oliko malli lukuvuonna 2023–24 koulussa käytössä kokonaisuudessaan, osittain vai ei lainkaan. 48 koulua vastasi mallin olevan käytössä kokonaisuudessaan, 23 koulussa se oli käytössä osittain ja yhdessä koulussa ei lainkaan. Kokonaisuudessaan suunnitelmaa käyttävien osuus oli noussut 10 koulun verran edellisestä lukuvuodesta. Myös lukuvuoden 2023–24 henkilöstökyselyssä oli väittämä ”*Koulussamme on käytössä Yhdessä vahvaksi yhteisöksi – Ei kiusaamiselle -malli (kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma)*”, jossa tulokset olivat samansuuntaisia lukuvuoden arvioinnin kanssa: samaa mieltä väittämän kanssa oli 61 % opettajista ja eri mieltä 9 %. Huomionarvoista on, että 30 % ei osannut sanoa, onko koulussa kiusaamisen vastaista toimenpideohjelmaa. Lisäksi koulujen väliset erot olivat suuria. Koulukohtaisilla tuloksilla oli myös positiivinen yhteys ($r=0,51$) oppilaskyselyn väittämään ”*Koulumme aikuiset puuttuvat kiusaamiseen*”.

2.4 Rehtorikysely

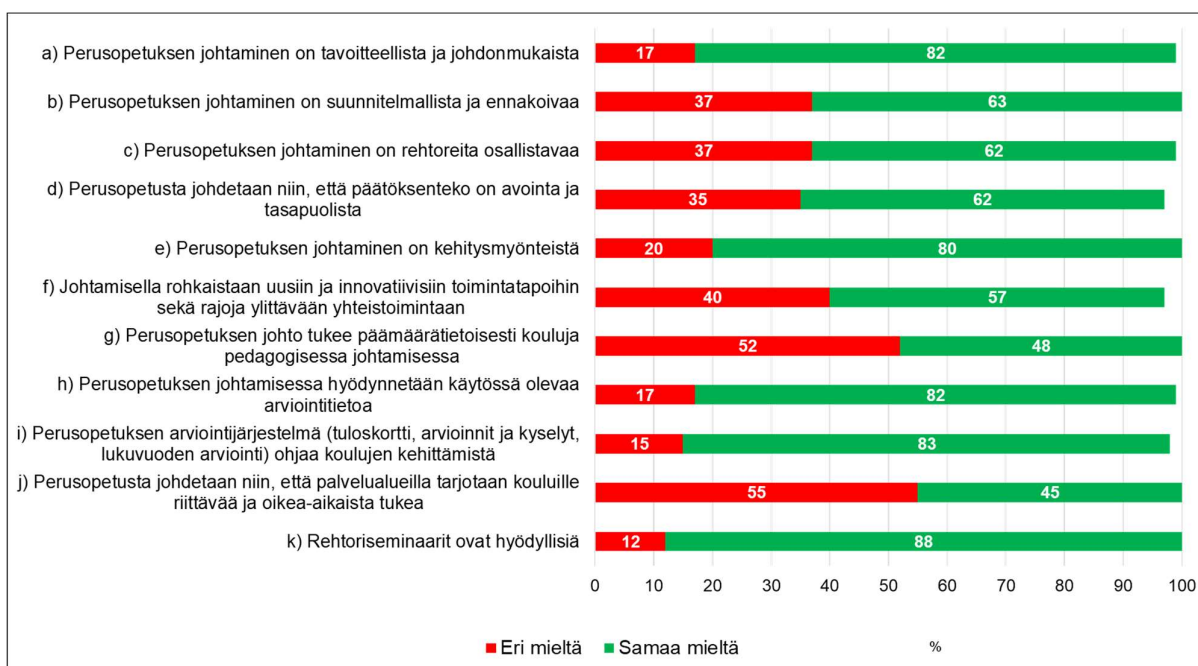
Keväällä 2024 suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikössä toteutettiin kysely rehtoreille. Kyselyssä rehtoreita pyydettiin antamaan palautetta ja arvioimaan perusopetuksen hallinnon ja johtamisjärjestelmän toimivuutta. Kysely oli jatkoa vuosina 2018, 2020 ja 2022 toteutetuille rehtorikyselyille. Nykyinen organisaatio astui voimaan 1.8.2021, joten kaksi viimeisintä kyselyä on toteutettu sen aikana.

Kysely lähetettiin 69 rehtorille, joista 54 oli samoja kuin vuoden 2022 kyselyssä. Kyselyyn vastasi 60 rehtoria (87 %). 19 vastaajalla (32 %) oli rehtorikokemusta Espoossa alle neljä vuotta ja 41:lla (68 %) neljä vuotta tai enemmän.

Kyselyn alussa oli perusopetuksen johtamista, organisaatiota ja viestintää koskevia kysymyksiä. Tämän jälkeen vastaaja antoi palautetta oman aluepäällikkönsä sekä kunkin palvelualueen toiminnasta. Lisäksi rehtorit arvioivat kyselyssä omaa työkuormitustaan, oman työn hallinnan kokemuksiaan sekä opiskeluhuollon palveluja. Kysely toteutettiin anonyymisti. Vastausasteikko oli useimmissa väittämässä 1–4 (1 = Täysin eri mieltä, 2 = Melko eri mieltä, 3 = Melko samaa mieltä, 4 = Täysin samaa mieltä).

Perusopetuksen johtamista koskevien väittämien tulokset näkyvät kuvassa 3 jaoteltuna sen mukaan, kuinka monta % vastaajista oli väittämän kanssa samaa tai eri mieltä. Väittämien vastauksissa oli paljon hajontaa, kuten kuvasta nähdään. Myös ääri vastauksia 1 ja 4 annettiin kaikkiin kohtiin. Vastaajat eivät siis olleet yksimielisiä siitä, kuinka perusopetuksen johtaminen toimii. Lähes kaikki kuvan väittämät esiintyivät myös edellisessä kyselyssä. Edellisiin tuloksiin verrattuna väittämien c ja d keskiarvo putosi tilastollisesti merkitsevästi. Muissa väittämässä keskiarvoissa ei ollut merkitseviä eroja. Yhdessäkään väittämässä keskiarvo ei parantunut.

Kuva 3: Perusopetuksen johtamista koskevat tulokset rehtorikyselyssä

Organisaatiota koskevilla väittämillä ”Perusopetuksen organisaatorakenne on toimiva” (ka 2,48) ja ”Perusopetuksen johdon ja palvelualueiden työnjako on selkeä” (ka 2,43) hajonta oli niin ikään suurta eikä näissäkään keskiarvot nousseet, vaikka uuden organisaation käyttöönotosta oli kyselyn toteutushetkellä kulunut lähes kolme vuotta. Sisäisen viestinnän (hallinnosta rehtoreille) katsottiin olevan jokseenkin selkeää (ka 2,87) ja ajantasaista (ka 2,78), mutta keskiarvo oli heikompi väittämässä ”Rehtoreilla on riittävästi tilaisuuksia/mahdollisuuksia viestiä ajatuksiaan ja näkemyksiään perusopetuksen johdolle” (ka 2,47). Tosin tässäkin vastaukset jakaantuivat. Erityisen heikko tulos saatiin väittämässä ”Löydän työtiloista helposti tarvitsemani tiedot ja asiakirjat” (ka 1,77), mutta tämän voisi olettaa jatkossa nousevan, sillä perusopetuksessa tehtiin syksyllä 2024 laaja tietopankkiuudistus, jonka seurauksena ohjeiden ja dokumenttien pitäisi olla jatkossa helpommin löydettävissä.

Taloutta koskevilla väittämillä tulokset olivat suunnilleen samalla tasolla kuin edellisessä kyselyssä. 53 % vastaajista oli sitä mieltä, että talousresurssit jaetaan tarkoituksenmukaisesti ja 70 % katsoi, että taloudellisten resurssien jakaminen on avointa ja läpinäkyvää. Uutena väittämänä esitettiin ”Taloudellisten resurssien laskentaperusteet ovat selkeät”, josta vain 48 % oli samaa mieltä. Parhaat resurssit katsottiin olevan koulusihteeripalveluissa ja heikoimmat erityisopetuksen opetustuntiresursseissa ja oppilaskohtaisissa määrärahoissa, jossa oli tapahtunut vastaajien mukaan eniten heikennystä.

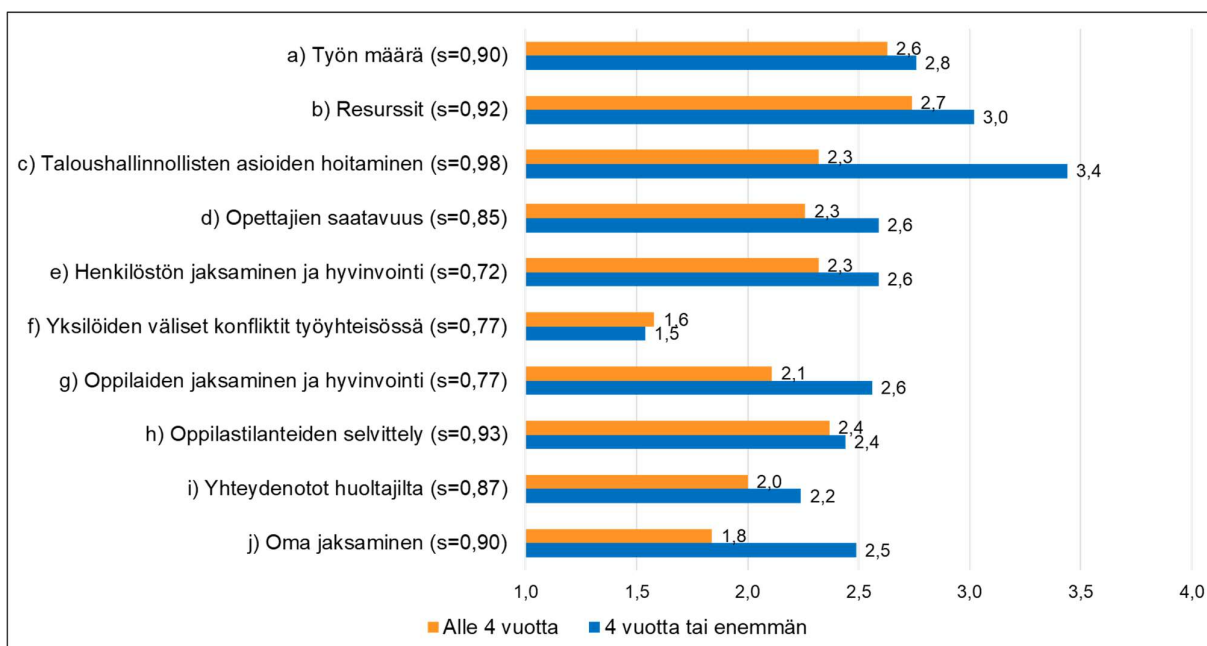
Perusopetuksen johtamista, organisaatiota, viestintää ja taloutta koskevat tulokset vaihtelivat merkittävästi sen mukaan, oliko vastaaja toiminut SUPEssa rehtorina alle vai yli neljä vuotta. Tuoreet rehtorit olivat selvästi tyytyväisempiä kaikkeen. Vastaava tulos on saatu myös aiemmista rehtorikyselyistä.

Rehtorikyselyn tuloksissa näkyi myös melko selviä alueellisia eroja, kun alueita tarkasteltiin aluepäälliköiden hallintoimien neljän alueen näkökulmasta. Yhdellä alueella tyytymättömyys perusopetuksen johtamiseen, organisaatioon ja talousresursseihin oli suurempaa kuin muilla alueilla. Toisella alueella taas rehtorien kokemaa työkuormitusta oli selvästi muita alueita vähäisempää. Kaikilla alueilla oltiin kuitenkin tyytyväisiä oman aluepäällikön toimintaan.

Rehtorien kokeman työn kuormittavuuden tulokset on esitetty kuvassa 4. Kuvassa näkyvät kuormittavuuden keskiarvot alle ja yli neljä vuotta Espoossa rehtorina toimineilla. Asteikko oli 1–4 (1 = Työkuormitukseni on sopiva, 4 = Työkuormitukseni on erittäin suuri). Sopivaksi työkuormitukseksi määriteltiin se, kun työn määrä, vaatimukset ja olosuhteet tuntuvat sopivilta, asiaan ei liity jatkuvaa stressiä ja työstä toipuu vapaa-ajalla. Kuvasta nähdään, että pidempään rehtorina toimineita kuormittivat lähes kaikki asiat enemmän kuin niitä, jotka olivat olleet rehtorina vähemmän aikaa. Etenkin kohdassa c (taloushallinnollisten asioiden hoitaminen) ero oli huomattava. Taloushallinnolliset asiat kuormittivatkin pitkäaikaisia rehtoreita eniten.

Yksilöiden väliset konfliktit työyhteisössä taas kuormittivat rehtoreita selvästi vähiten, mutta muissa kohdissa tulokset olivat varsin tasaisia. Vastausten hajonnat olivat melko suuria kaikissa kohdissa. Rehtorit kokivat siis työn kuormittavuutta kokonaisuutena eri tavoin; toisten vastaukset olivat lähellä "sopivaa kuormitusta", toiset kuormittuivat kaikesta. Yksi kuormitusta helpottava tekijä oli rehtorikollegoilta saatu apu ja tuki, jota lähes kaikki vastaajat kokivat saavansa.

Kuva 4: Rehtorien kokema työn kuormittavuus rehtorin työkokemuksen mukaan

Avointen vastausten mukaan kuormitusta lisäävät rehtorien työnkuvaan kuuluvien tehtävien lisääntyminen, ennakoimattomat työtehtävät, keskeneräiset tai epäselvät ohjeistukset, lukuvuoden ruuhka-ajat, takkuilevat työkalut sekä oppilaiden ja perheiden monimutkaistuneet ja haastavat tuen tarpeet.

Kyselyn tulokset esitettiin rehtoreille heti tulosten valmistumisen jälkeen. Niitä käsiteltiin perusopetuksen johdossa ja kullakin palvelualueella erikseen ja lisäksi alueellisissa rehtorikokouksissa.

Rehtorikyselyn eri palvelualueita koskevista tuloksista on raportoitu niissä luvuissa, joissa toiminnoista muutenkin kerrotaan: 3.4 Osaamisen kehittäminen, 4.1 Yhteisöllinen opiskeluhoito, 4.2 Opiskeluhoitopalvelujen riittävyys ja tasavertaisuus, 4.4 Kolmiportainen tuki, 4.5 Monikulttuuriset opetuspalvelut, 4.7 Digitaalinen toimintaympäristö sekä 6.1 Oppilaaksioton toimivuus.

3 Henkilöstön hyvinvointi ja osaaminen

3.1 Koulujen henkilöstökysely

Perusopetuksen koulujen itsearviointiin kuuluva henkilöstökysely tehtiin tammikuussa 2024 kaikissa Espoonlahden ja Keski- ja Pohjois-Espoon alueiden 38 koulussa. Vastaajia oli 1281, joista 84 % opetushenkilöstöä. Vastausprosentti oli 84 %. Edellisen kerran henkilöstökysely toteutettiin näiden alueiden kouluissa lukuvuonna 2021–2022. Tuloksissa tapahtunutta muutosta peilataan siis kahden vuoden takaiseen tulokseen.

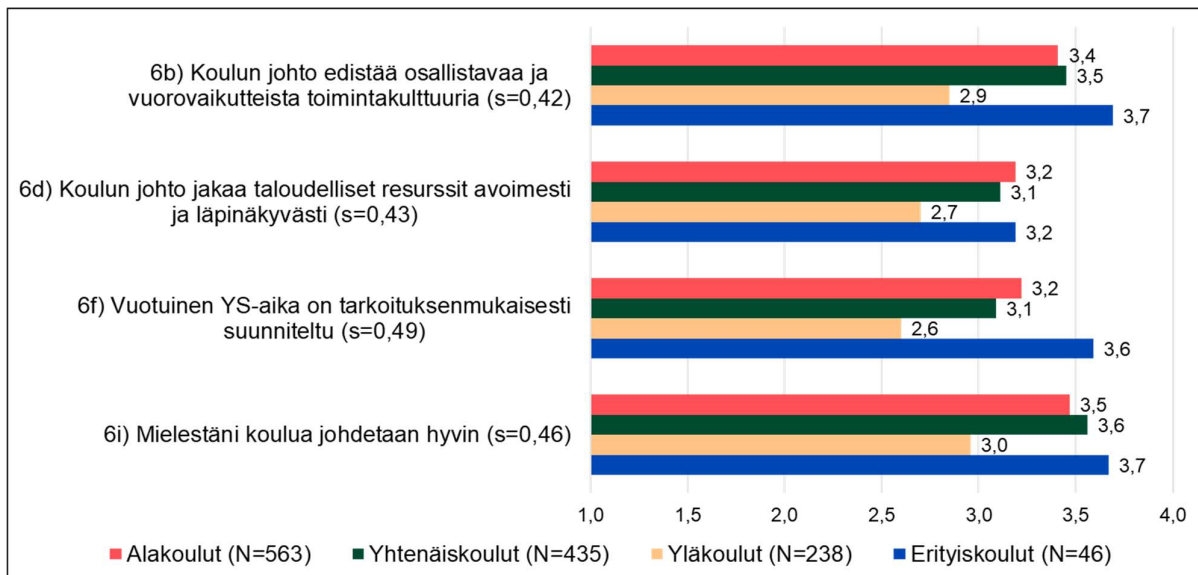
Ohjeistuksen mukaan henkilöstökyselyyn vastaavat kaikki opetustoimen alaiset työntekijät rehtoria lukuun ottamatta. Opetushenkilöstö vastasi kyselyyn pääosin YS-ajalla ja muu henkilöstö muulla työajalla. Jokainen vastaaja sai kyselyyn henkilökohtaisen vastauslinkin.

Henkilöstökysely jakautuu kahteen osaan. Kaikki vastaavat kyselyn alkuosan kysymyksiin, joissa kysytään muun muassa koulun johtamisesta, henkilöstön hyvinvoinnista ja kouluympäristön turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Kyselyn loppuosaan, jossa kysytään opetussuunnitelman toteuttamiseen liittyvistä asioista, osaamisen kehittämisestä, työn kuormittavuudesta, kodin ja koulun yhteistyöstä sekä opiskeluhuollosta, vastaa vain opetushenkilöstö. Kyselyn alussa vastaaja valitsee kahdesta vaihtoehdosta omaa työtehtävää/nimikettä vastaavan vaihtoehdon, jolloin kysely tarjoaa automaattisesti oikeat kysymykset valinnan perusteella. Kyselyn väittämässä on 4-portainen vastausasteikko, mutta vastausvaihtoehtojen määrittely vaihtelee kyselyn eri osioissa.

Johtaminen

Koulun rehtorin toiminta ja yhteistyö rehtorin kanssa koettiin lähes kaikissa kouluissa hyväksi tai erittäin hyväksi. Koulun johtamista yleisemmin koskevissa väittämässä keskiarvot olivat hiukan matalampia ja hajonta koulujen välillä suurempaa. Kaikki johtamistulokset olivat yläkouluissa keskimäärin heikompia kuin ala- ja yläkouluissa. Erityiskouluissa – joita tässä kyselyssä oli mukana kolme – johtamistulokset taas olivat selvästi korkeimmat. Kuvassa 5 on joitakin esimerkkejä koulun johtamista koskevista väittämistä.

Kuva 5: Esimerkkejä koulun johtamista koskevista väittämistä henkilöstökyselyssä

Yhteissuunnitteluaikojen (YS-aika) suunnitelmallinen käyttö (6f) oli kahden vuoden aikana heikentynyt jonkin verran. YS-ajan käyttöä myös kommentoitiin avoimissa vastauksissa paljon. Koulujen välillä oli hyvin suuria eroja siinä, minkälaista palautetta YS-ajasta annettiin. Toimiva YS-ajan käyttö näytti olevan yhteydessä muun muassa hyvään johtamiseen, henkilöstön hyvinvointiin sekä arvostavaan kohtaamiseen.

Väittämä ”Mielestäni koulua johdetaan hyvin” osoittautui hyväksi yleisväittämäksi kuvaamaan henkilöstön kokemusta koulujen johtamisen tasosta; se korreloi vahvasti kaikkien muiden johtamisväittämien kanssa.

Kokonaiskeskiarvo tässä väittämässä oli oikein hyvä 3,41, mutta koulujen välillä oli suuria eroja. Yksittäisissä kouluissa oli myös tapahtunut suuria muutoksia suuntaan tai toiseen kahden vuoden aikana.

Henkilöstön työhyvinvointi ja opettajien kokemus työkuormitus

Koulujen henkilöstön viihtyminen työyhteisöissään oli keskimäärin erittäin hyvällä tasolla. Väittämät ”Viihdyn työyhteisössäni”, ”Yhteistyö työtovereiden kanssa sujuu hyvin” ja ”En ole kokenut työyhteisössäni syrjintää” saivat kaikki korkeita keskiarvoja väliltä 3,6–3,7. Myös vaikutusmahdollisuudet omaan työhön koettiin hyväksi (3,3) ja työtehtävät selkeästi määritellyiksi (3,4). Työyhteisön hyvinvoinnista huolehtimisessa (3,0) ja etenkin työterveyshuollossa (2,3) oli kuitenkin vastausten mukaan kehittämistä. Avoimissa vastauksissa kommentoitiin sitä, että työterveydestä ei saa tarpeiden mukaista apua, opettajien työajan ulkopuolisia aikoja ei ole tarjolla eikä esimerkiksi rokotuksia ole järjestetty lähelle omaa koulua.

Koettu työmäärä ja työssä jaksaminen ovat keskeisiä työhyvinvointiin liittyviä tekijöitä. ”Työmääräni on minulle sopiva” -väittämän keskiarvo opettajilla oli 3,0 ja ”Koen jaksavani työssä hyvin” -väittämässä 3,1. Kumpikin keskiarvo oli edellisestä kyselystä parantunut. Eri mieltä vastanneita (vastausvaihtoehdot 1 ja 2) oli kummassakin väittämässä noin 20 %, ja täysin eri mieltä vastanneita (vastausvaihtoehto 1) noin 3 %. Kuvassa 6 on kuvattu opettajien vastauksista nousevia tekijöitä, jotka olivat vahvimmin yhteydessä sopivaksi koettuun työmäärään ja työssä jaksamiseen. Kohdat, joissa lukee ”kuormitus” tarkoittavat sitä, että oppilaiden tuen tarpeisiin ja oppituntien ulkopuoliseen virkatyöhön liittyvä kuormitus aiheuttaa riskin suureksi koetulle työmäärälle ja työssä jaksamiselle, mutta toisaalta vähentävät työmäärää ja edistävät jaksamista silloin, kun työkuormitus tuntuu sopivalta ja normaalilta.

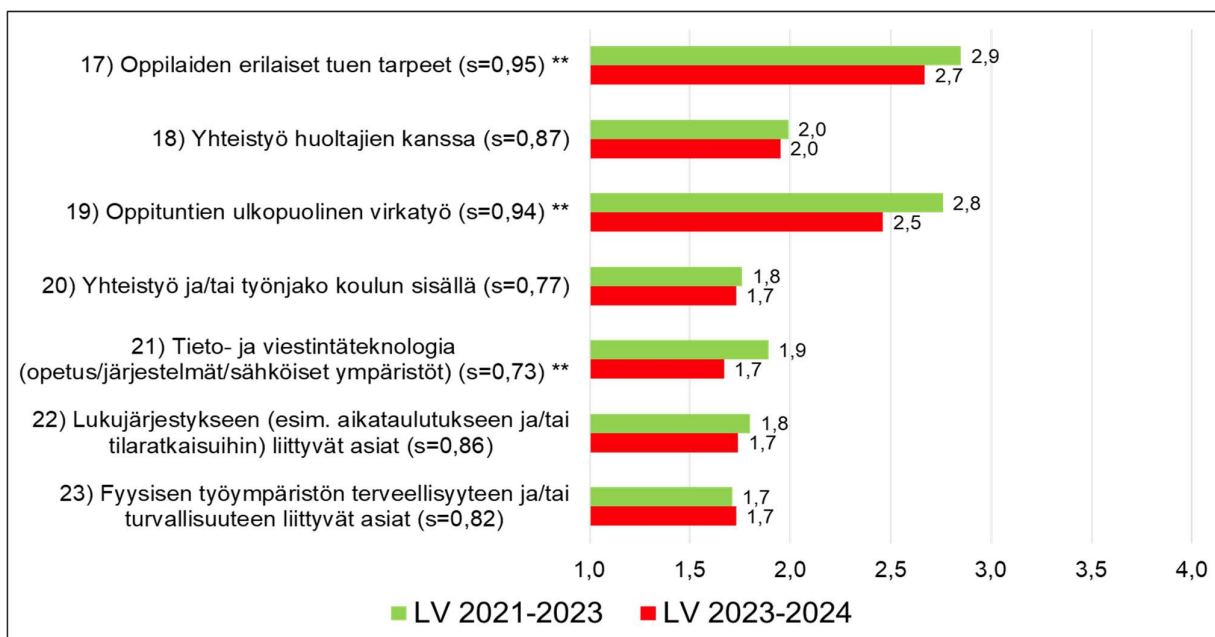
Kuva 6: Sopivaan työmäärään ja työssä jaksamiseen yhteydessä olevat tekijät

Opettajilta kysyttiin, missä määrin he kokevat eri asioiden kuormittavan heitä työssään. Kuvassa 7 on esitetty kuormittavuuskysymyksen keskiarvot ja vertailuksi edellisen, eli kahden vuoden takaisen kyselyn keskiarvot. Vastausasteikko oli käänteinen: 1=Työkuormitukseni on sopiva, 4=Työkuormitukseni on erittäin suuri, eli mitä suurempi keskiarvo, sitä enemmän koettiin kuormitusta. Sopivaksi työkuormitukseksi määriteltiin se, kun työn määrä, vaatimukset ja olosuhteet tuntuvat sopivilta, työhön ei liity jatkuvaa stressiä ja siitä toipuu vapaa-ajalla.

Kuvasta nähdään, että eniten opettajia kuormittivat oppilaiden erilaiset tuen tarpeet sekä oppituntien ulkopuolinen virkatyö. Kummassakin keskiarvo oli kuitenkin pudonnut edellisestä kyselystä, eli kuormitus vähentynyt. Kaikissa kuormitustekijöissä hajonta oli suurta, eli yksittäiset opettajat kokivat kuormituksen määrän ja kuormittavat tekijät eri tavoin. Koulujen välilläkin oli koettuun kuormitukseen liittyviä eroja esimerkiksi siinä, missä määrin oppilaiden tuen tarpeet kuormittivat opettajia. Tämä ei kuitenkaan selittänyt sillä, minkä verran koulussa oli esimerkiksi erityisen tuen oppilaita. Koettu kuormitus oli kaikkien tekijöiden kohdalla suurinta yläkouluissa.

Kuva 7: Opettaja kuormittavat tekijät

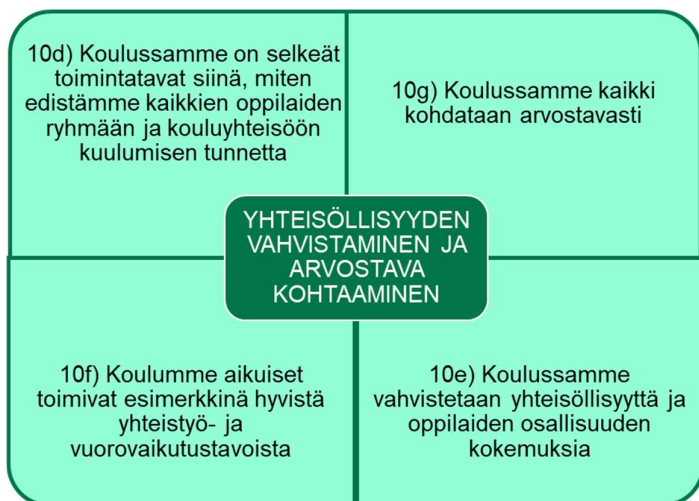

Yhteisöllisyyden vahvistaminen ja arvostava kohtaaminen

Kuvassa 8 on esitetty yhteisöllisyyden vahvistamiseen ja arvostavaan kohtaamiseen liittyviä väittämiä ja niiden koulukohtaisten keskiarvojen haitari. 10d-väittäjä on ollut kyselyssä jo aiemmin, muut väittämät olivat uusia. Kuvan neljä väittäjää muodostivat selkeän kokonaisuuden ja korreloivat vahvasti keskenään (r=0,75–0,91). Väittämät myös korreloivat vahvasti koulun johtamiseen, työyhteisön hyvinvointiin sekä opetuksen ja osaamisen kehittämiseen. Koulujen väliset erot olivat hyvin suuria, kuten kuvan luvuista näkyy. Mielenkiintoista on, että väittämistä rakennettu summamuuttuja oli monin tavoin yhteydessä myös oppilaskyselyn tuloksiin, esimerkiksi näihin väittämiin:

- "Jos ehdotan koulussa jotain, minusta tuntuu siltä, että ajatuksiani arvostetaan" (r=0,69)
- "Opettajani ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu" (r=0,67)
- "Koulumme aikuiset puuttuvat kiusaamiseen" (r=0,68)
- "Voin koulussa hyvin" (r=0,59)

Kuva 8: Yhteisöllisyys ja arvostava kohtaaminen henkilöstökyselyssä

Sillä, että koulun henkilöstö panostaa yhteisöllisyyteen ja arvostavaan kohtaamiseen, on siis todella väliä: tulokset näkyivät suoraan oppilaiden palautteessa muun muassa parempana hyvinvointina, osallisuutena ja

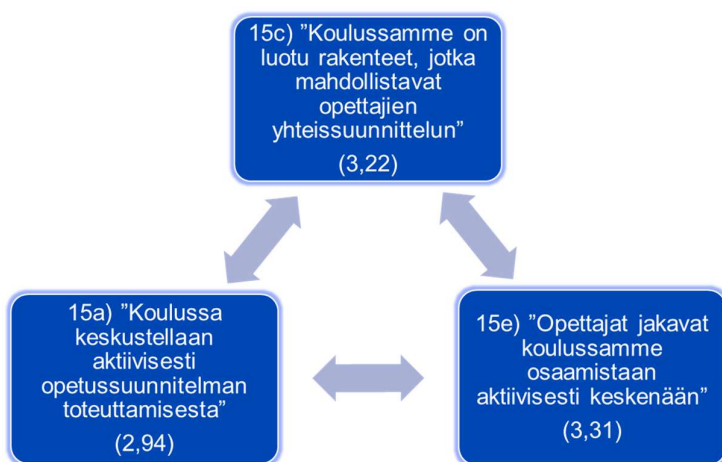
kokemuksena siitä, että opettajat ovat kiinnostuneita ja puuttuvat kiusaamiseen. Eivätkä tulokset ole tässä tapauksessa millä tavalla manipuloituja: Oppilaat vastasivat omaan kyselynsä ennen henkilöstöä ja täysin anonyymisti.

Opetuksen ja osaamisen kehittäminen

Opetusta ja opetuksen ja osaamisen kehittämistä arvioidaan henkilöstökyselyssä monin tavoin. Keskeinen opetuksen kehittämiseen liittyvä ”kehä” esitetään kuvassa 9. Kyseessä on kolmen väittämän muodostama kokonaisuus, jonka teemat liittyvät vahvasti yhteen ja määrittävät opetuksen ja osaamisen kehittämistä koulussa. Koulussa, jossa yksi osa-alueista on vahva, todennäköisesti muutkin osa-alueet ovat hyviä. Kaikki kolme ovat yhteydessä koulun johtamiseen, työyhteisön hyvinvointiin, oppilaiden ryhmään kuulumisen edistämiseen, arvostavan kohtaamisen kulttuuriin, koulukohtaisen arviointitiedon hyödyntämiseen, uusiin kokeiluihin rohkaisemiseen sekä työkuormituksen vähenemiseen.

Kuvassa on esitetty väittämien keskiarvot asteikolla 1–4. Koulujen välillä oli väittämissä kuitenkin suuria eroja (esimerkiksi kuvan väittämissä 15c koulujen keskiarvot vaihtelivat välillä 2,1–4,0), ja juuri siitä syystä väittämien tärkeys tuli kyselyn tuloksista esiin.

Kuva 9: Opetuksen ja osaamisen kehittäminen henkilöstökyselyssä

Esitettyihin kolmeen väittämään liittyi vielä neljäs väittäjä: ”Koulussa toteutetaan yhteisopettajuutta aktiivisesti” (ka 2,93). Yhteisopettajuus kytkeytyi edellisiin siten, että kouluissa, joissa yhteisopettajuus oli vahvaa, myös opetuksen kehittäminen oli vahvaa. Toisaalta opetuksen kehittäminen saattoi olla vahvaa ilman, että koulussa erityisemmin hyödynnettiin yhteisopettajuutta. Myös yhteisopettajuuden hyödyntämisessä koulut poikkesivat toisistaan merkittävästi. Tulosten mukaan yhteisopettajuus vähensi oppilaiden tuen tarpeisiin liittyvää työkuormitusta ($r=-0,46^*$). Avoimissa vastauksissa moni opettaja ehdotti yhteisopettajuuden lisäämistä. Hyvin toimiessaan yhteisopettajuus voisi olla keino sekä vähentää opettajien työkuormitusta että vastata oppilaiden moninaisiin tuen tarpeisiin.

3.2 Kunta10

Syksyn 2024 Kunta10-tutkimukseen vastasi suomenkielisen perusopetuksen yksiköstä yhteensä 2015 vastaajaa (72 %). Tuloksissa näkyi monelta osin muutosta parempaan verrattuna edelliseen, vuoden 2022, kyselyyn:

- Kokemus työpaineiden määrästä on vähentynyt selvästi (52 % -> 42 %)
- Niiden määrä, jotka kokevat työmäärän lisääntyneen yli sietokyvyn, on vähentynyt selvästi (57 % -> 50 %)
- Työstä palaututaan aiempaa paremmin (34 % -> 37 %)
- Muutokset sekä vaikutusmahdollisuudet muutoksiin koetaan myönteisemmiksi
- 77 % vastaajista kokee työnsä mielekkääksi (aiempi 74 %)
- Työyhteisön yhteistyökykyisyys on parantunut
- Pitovoima: 78 % suosittelee työnantajaa (aiempi 73 %)

- 74 % saa lähiesihenkilöltä tukea työhönsä (aiempi 73 %)
- 60 % saa esihenkilöltä riittävästi palautetta työstään (aiempi 56 %)
- 52 %:n mielestä työyhteisössä seurataan Espoo-tarinan tavoitteiden ja tehtävien toteutumista (aiempi 44 %)
- 90 % kokee onnistuvansa työssään

Tulokset siis parantuivat kauttaaltaan kyselyn eri osioissa. Muutosta heikompaan tapahtui oikeastaan vain koettujen vaara- ja uhkatilanteiden määrässä (64 % -> 67 %). Asiakkaiden suunnalta osoitettu väkivalta, tavaroiden heitteleminen, henkinen väkivalta sekä lyöminen ja potkiminen lisääntyivät. Perusopetuksen osalta olisi hyvä tietää tarkemmin, keitä ”asiakkaita” vastaajat ovat vastauksissaan tarkoittaneet. Yleisesti tiedetään vaativan erityisen tuen oppilaiden aiheuttavan suuren osan vaara- ja uhkatilanteista, mutta näiden tulosten osalta ei ole selvää, mistä ja kenestä esitetty muutos johtuu.

3.3 Henkilöstön vaara- ja uhkatilanteet

1.1.–31.12.2024 välisenä aikana Hesse-työturvallisuusjärjestelmään tehtiin suomenkielisestä perusopetuksesta 1636 väkivalta- ja uhkatilanneilmoitusta 68 eri yksiköstä (taulukko 2). Ilmoituksia teki 560 eri henkilöä.

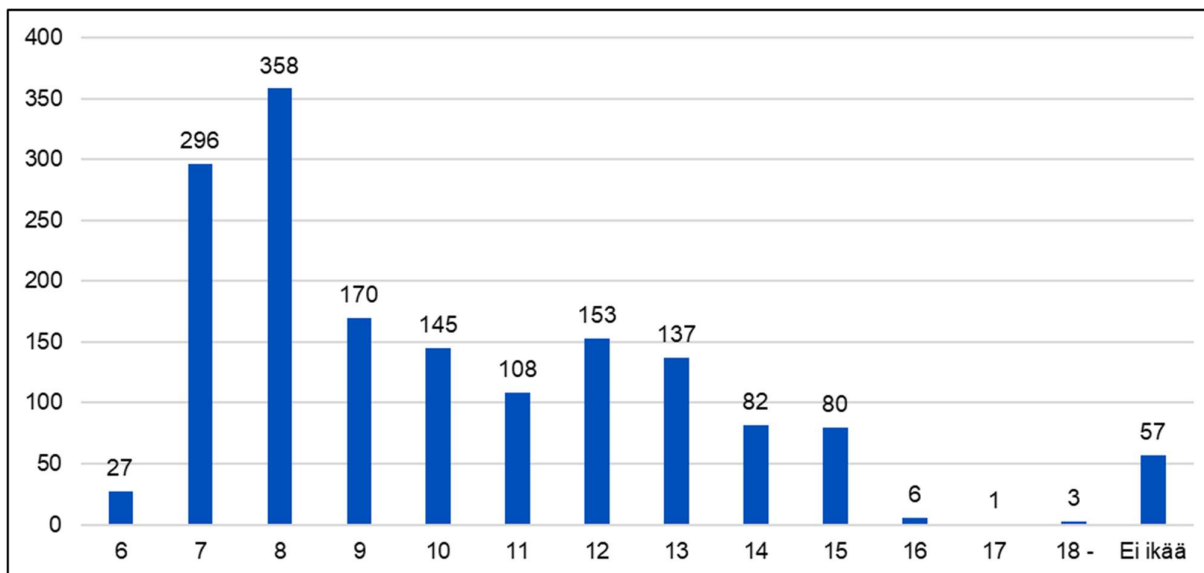
Ilmoitusten määrän vertailtavuutta aiempiin vuosiin heikentää se, että Espoon kaupungin työturvallisuusjärjestelmä vaihtui 1.4.2024, josta alkaen yhdellä ilmoituksella pystyi ilmoittamaan useammasta eri tapahtumasta.

Taulukko 2: Henkilöstön väkivalta- ja uhkatilanneilmoitukset 1.1.–31.12.2024 (raporttipäivä 2.1.2025)

Tapauksen luokittelu / SUPE	Määrä 2024 (yksittäistä ilmoitusta / monestako tapahtumasta ilmoitettiin)
Fyysinen väkivaltainen kosketus, esim. lyönti	1467 / 1900
Fyysisen väkivallan uhka, esim. tekijä yrittää lyödä, mutta ei osu	175 / 211
Suora henkinen uhka, esim. uhkailu tai nimittely	100 / 155
Fyysinen tai sanallinen seksuaalinen uhka	13 / 41
Sosiaalinen / julkinen uhka, esim. Some-kirjoittelu	10 / 17
Kaikki yhteensä	1636 / 2324

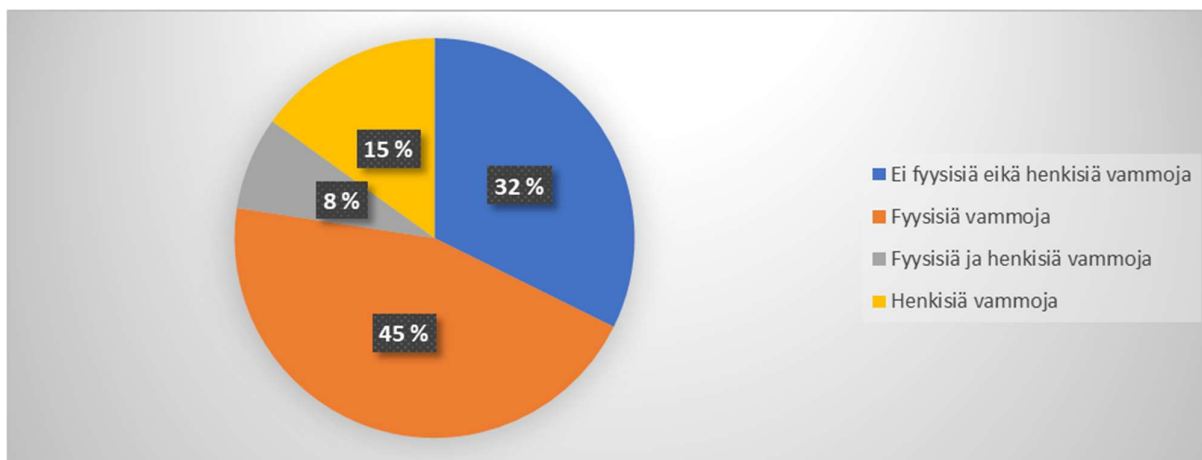
52 % ilmoituksista tehtiin alle 9-vuotiaista ja noin joka neljäs ilmoitus (28 %) tehtiin 12–15-vuotiaasta (kuva 10).

Kuva 10: Uhhakäyttäjän ikä ja tilanteiden määrä 1.1.–31.12.2024

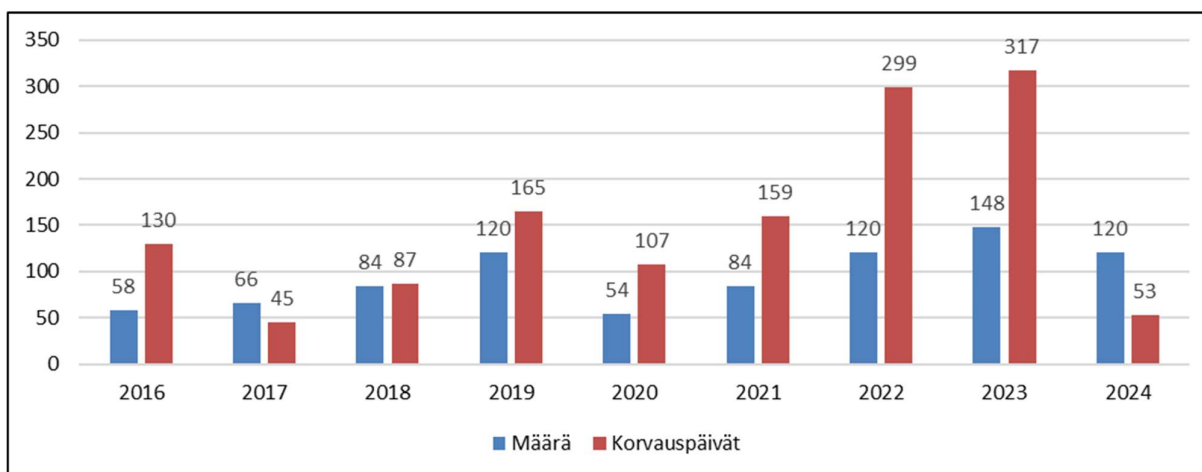

Väkivalta- ja uhkatilanteen aiheuttajana oli useimmiten (79 % ilmoituksista ja 84 % v. 2023 ilmoituksista) erityisopetuksen oppilas. Erityisopetuksen oppilaista ei ole Hessu-järjestelmässä tarkempaa tietoa, mutta eniten ilmoituksia tulee niistä kouluista, joissa on vammais- ja/tai autismin kirjon opetusta. Oletettavaa on, että väkivaltatilanteita syntyy eniten vaativan erityisen tuen opetuksen parissa. Yleisopetuksen oppilaiden aiheuttamista tilanteista ilmoitettiin 289 kappaletta (18 %). Huoltajista tehtyjä ilmoituksia oli 16 kappaletta. 68 %:ssa ilmoituksista (1105 kertaa) työntekijä kertoi saaneensa fyysisiä ja / tai henkisiä vammoja (kuva 11).

Kuva 11: Väkivalta- ja uhkatilanteista työntekijöille aiheutuneet vammat vuonna 2024

Kuva 12: Väkivaltatapaturmien määrät ja korvauspäivät suomenkielisessä perusopetuksessa vuosina 2016–2024

Suomenkielisen perusopetuksen henkilöstölle sattui vuoden 2024 aikana 385 (suluissa koko vuoden 2023 tilanne: 458) tapaturmaa, joista 307 (387) sattui työssä ja 78 (69) asunnon ja työpaikan välillä. Korvauspäiviä aiheutui yhteensä 468 (1189). Väkivaltaisia tapaturmia kirjattiin 120 kpl (147 kpl), joista aiheutui 53 korvauspäivää (282 korvauspäivää). Syytä korvauspäivien huomattavalle laskulle selvitetään vielä. On todennäköistä, että tilanne ei ole todellisuudessa parantunut näin paljon, vaan lukujen muutos saattaa johtua esimerkiksi siitä, että vakuutusyhtiö vaihtui huhtikuussa 2024, ja tilastointiin on saattanut sen vuoksi jäädä aukko.

Työssä sattuneita, vakavaksi luokiteltaviin tapaturmiin, joissa korvauspäiviä oli vähintään 22, lukeutui kaksi kaatumis-/liukastumistapaturmaa.

3.4 Osaamisen kehittäminen

Espoon suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön palvelualueet seuraavat aktiivisesti kansallisia ja kansainvälisiä vertailututkimuksia, valtakunnallisia koulutuspoliittisia linjauksia sekä toimintaympäristön ja ohjaavien normien muutoksia. Palvelualueilla tunnistetaan osaamisen kehittämisen tarpeita eri arviointitulosten, kuten koulujen itsearviointikyselyjen, oppimistulosten ja kouluterveyskyselyjen sekä muun

kerätyn palautteen perusteella. Keskeisenä osaamisen kehittämisen tavoitteena on varmistaa jokaisen kouluyksikön ja jokaisen opettajan mahdollisuus korkealaatuiseen opetustyöhön niin, että opetuksen laatu, yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja koulutuksellinen jatkumo toteutuvat.

Espoon korkealaatuinen opetus nojaa tulevaisuuteen luottavaisesti suhtautuvien, työssään onnistumista kokevien, yhdessä työskentelevien opettajien ja rehtoreiden osaamiseen. Espoon onnistumiselle oppimisen, osaamisen ja sivistyksen kärkikaupunkina on tärkeää, että opetushenkilöstöllä, rehtoreilla ja tulosyksikön johdolla on yhteinen näkemys KOTO-tarinan ja opetussuunnitelmien ydinkohdista sekä osaamista toteuttaa niitä työssään osana oppivan yhteisön toimintakulttuuria.

Osaamisen kehittämisen toimintamalli

Osaamisen kehittämisen lähtökohtana ovat Espoo-tarina ja KOTO-tarina, opettajien tunnistetut osaamistarpeet ja toimialan toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Opettajien osaamisen kehittämisen tavoitteet ovat: 1) opetushenkilöstön osaamisen ja opetuksen laadun kehittäminen on strategista, opetussuunnitelman mukaisesti tavoiteperusteista, tutkimusperustaista ja tarvelähtöistä; 2) opetus on tavoitteellista ja laadukasta; 3) jokainen espoolainen opettaja on opetussuunnitelman toteuttamisen laaja-alainen asiantuntija ja oman osaamisensa sekä työyhteisön aktiivinen kehittäjä.

Toimialalla käytetään Suuntaamo-työkalua, jolla tuetaan johtamista ja suunnitelmallista osaamisen kehittämistä. Tavoitteena on, että tunnistetaan olemassa oleva osaaminen ja osaamisen kehittymisen tarpeet sekä yhteisö- että yksilötasolla. Rehtoreilla on merkittävä rooli oman koulunsa osaamisen kehittämisen edistämässä ja tukemisessa. Tavoitteisiin päästään yhteisellä strategisella ja osallistavalla kehittämistyöllä.

Opetushenkilöstölle tarjotaan monipuolista ja ajantasaista tukea osaamisen kehittämiseen. Osaamisen kehittämisen painopisteenä on koulujen arjessa ja työn ohessa tapahtuva osaamisen kehittäminen 70–20–10-mallin mukaisesti. Vertaistukeen perustuvista osaamisen kehittämisen malleista on kansallisesti ja kansainvälisesti hyviä kokemuksia. Perusopetuksen tulosyksikön johtama kehittäjäopettajatoiminta tukee opettajien osaamisen kehittämistä tämän mallin mukaisesti.

Osaamisen kehittämisen verkostot

Osaamisen kehittämistoiminnan tavoitteena on ollut vahvistaa Espoon opettajien opetussuunnitelma-osaamista ja tarjota materiaalia osaamisen kehittämisen tueksi. Opettajien tukena on ollut kehittäjäopettajaverkosto. Toimintaa ohjaavana periaatteena on ollut vuorovaikutusta ja monipuolista työskentelyä ja toimintakulttuuria tukevan osaamisen kehittäminen. Lisäksi on edistetty koulujen pedagogisten oppimisteknologiapalvelujen, laiteympäristön sekä oppimisympäristöjen kehittämistä ja eheitä oppimisen polkuja.

Vuonna 2024 osaamisen kehittämisen tukena toimi noin 50 eri kehittäjäopettajaa. Kehittäjäopettajien toimintaa ohjasivat palvelualueiden pedagogiset asiantuntijat ja suunnittelijat. Toiminnan vaikuttavuutta arvioitiin muun muassa tilaisuuksista saatujen palautekyselyjen sekä koulujen itsearviointitulosten avulla.

Kehittäjäopettajat osallistuivat kuntatasoiseen OPS-työhön opetussuunnitelma-asiantuntijoina. Lisäksi kaikki kehittäjäopettajat järjestivät osaamisen kehittämisen ja jakamisen tilaisuuksia opettajille. Kehittäjäopettajat edistivät opettajien verkostoitumista sekä vastasivat kouluilta nousseisiin kysymyksiin ja tiedottivat opettajia. Kehittäjäopettajat ovat jatkaneet opettajien yhteisten digitaalisten työtilojen ylläpitoa, joihin koottiin materiaaleja opettajien osaamisen ja opetuksen kehittämisen tueksi. Jokaiselle opettajalle on tarjottu mahdollisuus osaamisen jakamiseen, keskusteluun, yhteiskehittämisen ja OPS-osaamisen vahvistamiseen.

Syksyllä 2024 Espoon kehittäjäopettajaverkoston kokonaisuutta tarkasteltiin suhteessa tutkimustuloksiin kehittäjäopettajaverkostoista osaamisen kehittämisen tukena Helsingin yliopiston tutkijan avulla. Lisäksi kartoitettiin myös muiden suurten kuntien kehittämistoimintaa ja verrattiin sitä Espoon kehittäjäopettajaverkostoon. Tarkastelussa havaittiin, että Espoon kehittäjäopettajaverkoston toimintamallit ja tehtävänkuvat vastaavat tarkoitustaan opettajien osaamisen kehittämisen tukena. Yhteistyössä eri palvelualueiden kesken päätettiin yhtenäistää kehittäjäopettajien toimintakauden kestoa, toimintakäytänteitä ja rekrytointia seuraavaa toimintakautta varten.

Kehittäjäryhmät esitellään seuraavassa taulukossa.

Taulukko 3: Kehittäjäopettajamalli palvelualueittain

Kehittäjäryhmät	Johtaminen/Vastuu
Opetuksen kehittäminen	Opetuksen kehittämisen palvelualue
Lukuaineet Biologia ja maantieto Fysiikka ja kemia (1.8.2024 alkaen) Terveystieto (ei saatu täytettyä) Historia ja yhteiskuntaoppi Kielet Matematiikka Suomen kieli ja kirjallisuus Taito- ja taideaineet Kotitalous Kuvataide Käsityö (1.8.2024 alkaen) Liikunta Musiikki Oppilaanohjaus Oppimisteknologia Kouluyhteisön kehittäminen: Itsestä huolehtiminen sekä tunne- ja vuorovaikutustaidot Monilukutaito Arviointi ja oppimaan oppiminen Kestävän kehityksen kasvatus Kansainvälisyys Koulukirjasto (ei saatu täytettyä) Luokanohjaus (1.8.2024 alkaen) TEPPO-opetus (1.8.2024 alkaen)	
Turvallinen oppimisympäristö Urhea Hyvinvointi	ohjaus: Keinumäen koulu Yhteistyössä Urhea-verkoston kanssa Kilon koulu
Monikulttuuriset opetuspalvelut	Monikulttuuristen opetuspalvelujen palvelualue
S2, RVAL- ja RMMO, oman äidinkielen opetus sekä kielitietoinen opetus, katsomusaineet	
Opetuksen tuki	Opetuksen tuen palvelualue

Hankkeet kehittämisen tukena

Espoossa on pitkät perinteet osaamisen kehittämisessä hankerahoituksella. Myös vuonna 2024 eri palvelualueilla oli käynnissä useita kehittämishankkeita.

Sitouttavaa kouluyhteistyötä (SKY) toteutettiin hankerahoituksella 31.7.2024 saakka. Lisäksi Espoo osallistui Lohjan organisoimaan *KouluKunnossa3*-hankkeeseen, jonka avulla läsnäolon tukemisen ja kouluun kiinnittymisen mallin mukaisen toiminnan osaamista tuettiin. Hanke tarjosi mahdollisuuksia verkostoitua moniammatillisesti ja koulutautua kouluun kiinnittymisen ja koulupoissaoloteeman äärellä.

Myötätuulta ja turbulenssia *Espoon ilmasto- ja kestävyyskasvatukseen* -hankkeessa kehitettiin koulujen lajittelukäytänteitä ja hankittiin lajitteluastioita sekä tuotettiin materiaalia koulujen käyttöön ja tarjottiin vierailuja mm. jätteenkäsittelylaitoksiin. Hankkeessa tarjottiin myös osaamisen kehittämisen tilaisuuksia opettajille yhteistyöverkostojen kanssa ja osallistuttiin *Kestävä Espoo 2040* -kilpailun järjestämiseen. Kilpailussa koululaiset suunnittelivat Minecraft-pelin avulla kestäväää tulevaisuuden Espoota.

Digi-ilo-hankkeessa kehitettiin opettajien osaamista ja oppilaiden digitaalisten taitojen yhdenvertaista kehittymistä kansallisten digitaalisen osaamisen, ohjelmointiosaamisen ja medialukutaidon osaamiskuvausten mukaisesti. Hankkeessa käytettiin monipuolisia työtapoja ja yhteiskehittämisen menetelmiä ja luotiin kehittäjäyhteisöjä. Lisäksi kehitettiin *Digitaalinen osaaminen Espoossa* -verkkosivustoa opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamisen tueksi ja tuotettiin materiaalia jaettavaksi. Toimintaa vakiinnutetaan ja jatketaan osana kehittäjäopettajatyötä ja koulujen arkea. Hanke keskittyi vuosiluokkiin 5–9. Hanke oli yhteinen suomen- ja ruotsinkieliselle perusopetukselle ja päättyi 31.12.2024.

Digitaalista osaamista kehitettiin *Digi-ilo*-hankkeen lisäksi *Digipolku*-hankkeessa. Hankkeessa edistettiin tavoiteperusteista digitaalisen osaamisen suunnittelua ja toteuttamista ja tuettiin lisäksi DigiOne-kehittämistyötä.

Digiopetuksen tueksi kehitettiin ohjesivustoa Eduespoo.fi. Kehittäjäopettajat laativat ja koostivat yhteistyössä pedagogisten asiantuntijoiden ja Tietohallinnon kanssa opetushenkilöstön työn tueksi tietoa Espoossa käytössä olevista sähköisistä oppimisympäristöistä ja niihin sisältyvistä työkaluista ja ohjelmista. Sivustolle on koottu tukimateriaalia ja -videoita opetuksessa käytössä olevista laitteista, laitehallinnasta, sovelluksista, tekoälystä ja tietosuoja-asioista. Tavoitteena on vahvistaa opettajien osaamista ja mahdollistaa itseopiskelu.

KIELOPE-hankkeessa kehitetään ja vahvistetaan ruotsin kielikylypöpetuksen ja kaksikielisen (suomi–englanti) opetuksen ja oppimisen laatua Espoossa. Kohderyhmän opettajien osaamisen kehittämistä tuetaan. Lisäksi kehitetään ruotsin kielikylypöpetuksen ja kaksikielisen (suomi–englanti) opetuksen valintaprosessia. Hankkeessa uudistetaan myös tiedotusta huoltajille ja oppijoille näistä opetusmuodoista ja niihin hakeutumisesta.

Oma lähiö – paras lähiö! -projektissa pureuduttiin koulusegregaation ehkäisemiseen. Keväällä esimerkiksi toteutettiin *Kuulumme yhdessä!* -tapahtumakokonaisuus osalle espoolaisista yläkoululaisista. Projektin toinen vaihe käynnistyi 1.6.2024, jossa varhaiskasvatus on aiempaa vahvemmin mukana. Syksyllä lähdettiin tarkastelemaan segregatiota varhaiskasvatuksessa kokoamalla tiedonkeruuta pohjustavaa tilannekuva mm. työpajoin. Lisäksi hanke järjesti yhteistyössä Kasvun ja oppimisen toimialan kanssa HY+:n vetämän *Moninaisuudesta työyhteisön menestystekijä* -koulutuksen SUVAn ja SUPEn työyhteisöille.

Joustavan esi- ja alkuopetuksen projektissa edistettiin lasten joustavaa ja oppijälhtöistä siirtymää esiopetuksesta perusopetukseen. Esi- ja perusopetuksen opettajien yhteistyötä kehitettiin yli yksikkörajojen ja lisättiin molemminpuolista ymmärrystä ohjaavista asiakirjoista sekä toisten toimintakulttuureista. Projektin pohjalta luotiin kaupunkitasoinen esi- ja alkuopetuksen pedagogisen yhteistyön toimintamalli, joka otettiin käyttöön kaikilla alueilla syksyllä 2024. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus päättyi 31.7.2024.

YHOP2-hankkeessa vahvistettiin yhteisöllistä opiskeluhuoltoa esiopetuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa muun muassa palkkaamalla yksiköihin yhteisöohjaajia. Lisäksi jatkokehitetään yhteisöllistä opiskeluhuoltoa, toimintakulttuuria ja toimenpiteitä, joilla edistetään oppimista, terveyttä ja hyvinvointia, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Hankkeen aikana jalkautetaan yhteisöllisen opiskeluhuollon olemassa olevia hyviä käytänteitä, edelleen kehitetään erityisesti lasten ja huoltajien osallisuutta lisääviä toimintamalleja, sekä systematisoidaan yhteistyömalleja hyvinvointialueen kanssa moniammatillisen yhteisöllisen opiskeluhuollon varmistamiseksi. Hankkeessa on järjestetty kuukausittain pedagogisia Teams-kahviloita rehtoreille.

Osaamisen kehittämisen tilaisuuksia

Suomenkielisen perusopetuksen osaamisen kehittäjät ja yhteistyökumppanit järjestivät vuonna 2024 yhteensä noin 250 tilaisuutta, jotka julkaistiin Osaamisen kehittämisen tarjottimella tai suorilla kutsuilla osaamisen kehittämisen verkoston välityksellä. Osallistujia kertyi noin 4900. Osa tilaisuuksista järjestettiin etänä esimerkiksi Teams-yhteyttä hyödyntäen.

Kehittäjäopettajien tarjoamat yhteiskehittämisen työpajat koulujen yhteisellä YS-ajalla keräsivät runsaan joukon opettajia yhteen tapaamaan kasvokkain ja yhteissuunnittelemaan opetusta ja kehittämään jokaisen omaa osaamista. Keväällä 2024 työpajojen yhteisenä teemana oli kestävän kehityksen kasvatus ja syksyllä 2024 digitaalinen osaaminen. Opetuksen kehittämisen palvelualueella kehittäjäopettajien työ keskittyi syksyllä 2024 *Digi-ilo*-hankkeen tavoitteiden mukaisesti pääosin opettajien digitaalisen osaamisen, ohjelmointiosaamisen ja medialukutaitoon liittyvään osaamisen kehittämiseen.

Opettajille tarjottiin tekoälyyn liittyviä koulutuksia. Näiden koulutusten tarkoituksena oli auttaa opettajia ymmärtämään, kuinka tekoälyä voitiin hyödyntää opetuksessa ja oppimisessa sekä tehostaa opetuksen suunnittelua.

Copilot M365 -tekoälyn käyttöä kokeiltiin hallinnon työntekijöiden ja rehtoreiden pilottiryhmässä. Tavoitteena oli selvittää, miten tekoäly helpottaa hallinnollista työtä. Pilotointi antoi mahdollisuuden arvioida, kuinka Copilot M365 tukee heidän päivittäisiä tehtäviään, kuten asiakirjojen hallintaa, aikataulujen järjestämistä ja tiedon analysointia.

Kestävän kehityksen kasvatusta kouluissa tuettiin useilla tilaisuuksilla ja työpajoilla. Edellä mainittujen kehittäjäopettajien järjestämien, kestävän kehityksen kasvatusta -teemaisten YS-ajan työpajojen lisäksi syksyllä 2024 järjestettiin erityisesti opettajille suunnattu 1,5 päivän pituinen ekotukikoulutus. Jokaiselle alueelle tarjottiin työpajaa SDG-tavoitteisiin liittyen. Työpajoista toteutui kaksi. Ekotukikoulutus ja SDG-työpajat toteutettiin yhteistyössä Kestävän kehityksen osaamiskeskuksen kanssa. Lisäksi Villa Elfvikin, Kierrätyskeskuksen ja Haltian luontokoulun kanssa toteutettiin työpajoja kiertotalouteen, luonnon monimuotoisuuteen ja kestäväan elämäntapaan liittyen.

Kestävän kehityksen kasvatusta näkyy kouluissa monin tavoin. Osaamisen kehittämisen tilaisuuksilla edistetään rakenteita ja koulujen toimenpiteitä. Taulukossa 4 on koottuna 10 eniten koulujen lukuvuosisuunnitelmissa 2023–24 mainittua toimenpidettä kestäväan kehityksen kasvatukseen liittyen.

Taulukko 4: Kestävän kehityksen kasvatuksen toimenpiteet koulujen lukuvuosisuunnitelmissa

Lukuvuosisuunnitelmassa mainittu toimenpide	Koulujen lukumäärä	Prosentteina
Lajittelu	62	86 %
Teemapäivät ja kampanjat	49	68 %
Kierrätysmateriaalit, materiaalien säästö, löytötavarat	40	56 %
Oppilasryhmät	39	54 %
Opettajien työryhmä	30	42 %
Sosiaalinen kestävyys, globaalikasvatusta	30	42 %
Vierailijat, yhteistyötahot	30	42 %
Ruokaan liittyviä toimenpiteitä	30	42 %
Oppitunneilla, opsin mukaisesti	27	38 %

Yhtenäisen kasvun ja oppimisen polun johtamistyön tueksi järjestettiin koko toimialan yhteinen lukuvuoden aloitusseminaari syksyllä 2024. Seminaarissa käsiteltiin ajankohtaisia Kasvun ja oppimisen toimialan asioita sekä työskenneltiin yhtenäisen kasvun ja oppimisen polun kehittämisen parissa. Lisäksi rehtoreiden osaamista tuettiin eri toimijoiden tarjoamilla eriaiheisilla Teams-infoilla, yhteisillä tilaisuuksilla ja aluepäälliköiden johdolla aluekokouksissa puretuen ajankohtaisiin teemoihin.

Tilaisuuksiin osallistujien palautteesta nousi positiivisena asiana kohtaamisen mahdollisuus ja verkostoituminen sekä hyvien toimintakäytänteiden jakaminen.

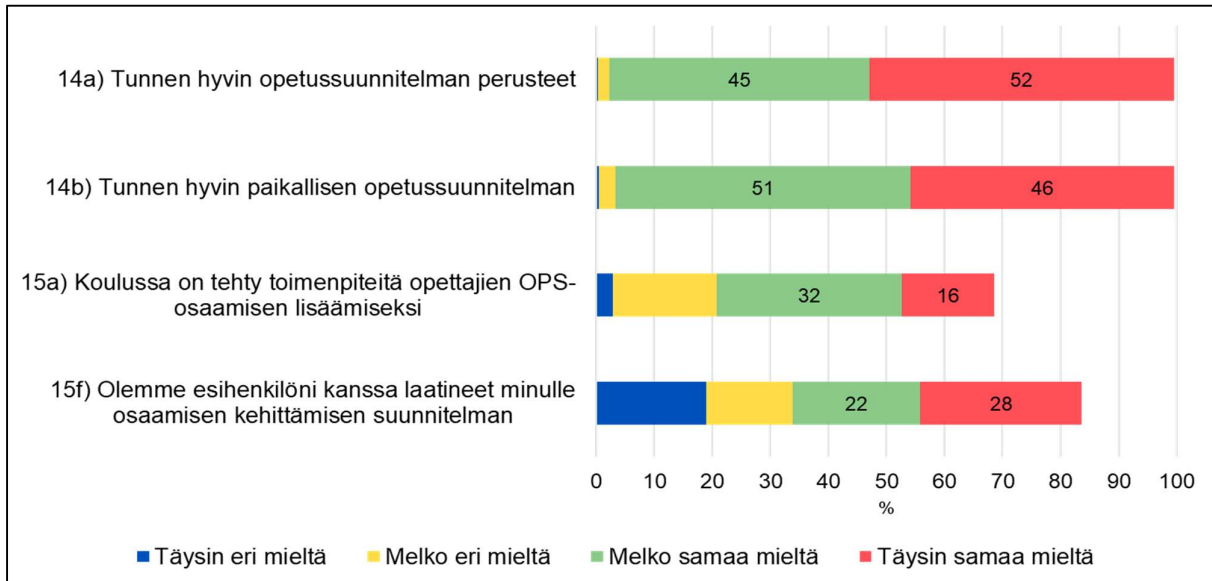
Arviointituloksia

Lukuvuoden 2023–2024 henkilöstökyselystä saatiin tietoa siitä, miten aktiivisesti opettajat kertovat toteuttavansa opetussuunnitelmaa. Tuloksissa nähtiin, että opettajat kokivat olevansa vahvoilla asioissa, joissa korostuu opettajan oma toimijuus ja suunnittelu. Keskiarvot sen sijaan putosivat selvästi oppilaan omaa toimintaa painottavissa väittämässä, esimerkiksi ”*Oppilailani on mahdollisuus vaikuttaa opiskelutapojensa valintaan*” (ka 2,7) ja ”*Oppilaani osallistuvat oman oppimisensa suunnitteluun*” (ka 2,5) siitä huolimatta, että näissäkin kyse on ennen kaikkea opettajan toiminnan seurauksista. Oppilaan oma toimijuus näytti jäävän oppimisprosessissa opettajan toiminnan varjoon.

Henkilöstökyselyn koulukohtaisissa tuloksissa oli suuria eroja siinä, miten opetusta ja osaamista kouluissa kehitetään ja mitä vaikutuksia sillä oli esimerkiksi työyhteisön hyvinvointiin. Tästä on kerrottu enemmän henkilöstökyselyn tuloksissa luvussa 3.1.

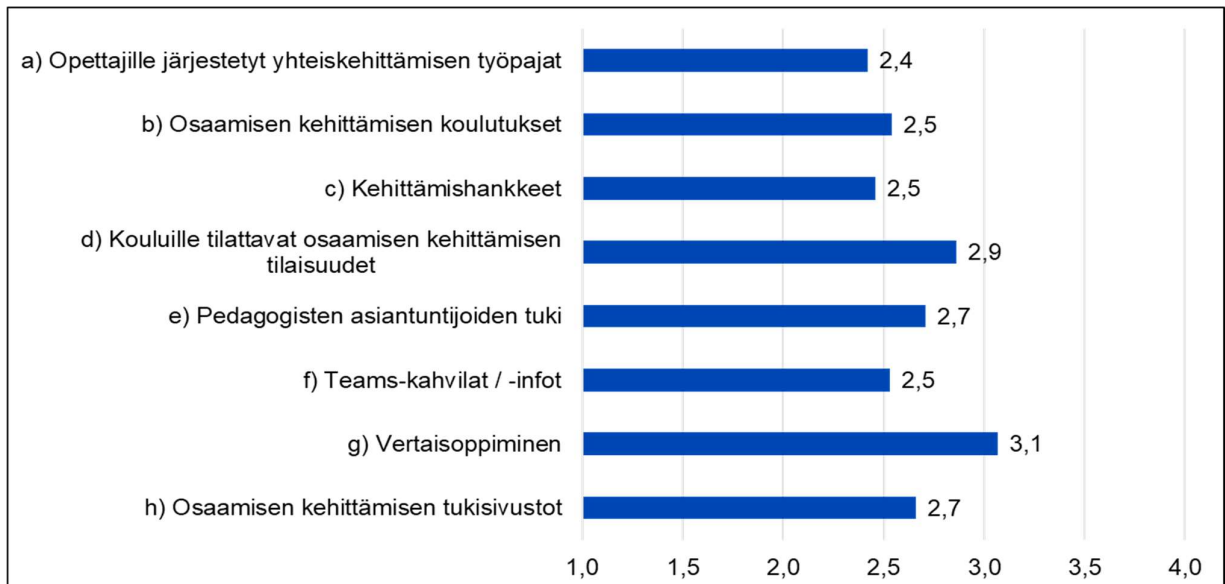
Kuvassa 13 esitetään tuloksia siitä, miten hyvin opettajat arvioivat tuntevansa opetussuunnitelman ja missä määrin kouluissa tehdään toimenpiteitä osaamisen kehittämiseksi. Vastauksissa ei juuri ollut eroja ala- ja yläkoulun opettajien välillä.

Kuva 13: Opettajien arvio OPS-osaamisestaan sekä koulujen toimenpiteistä osaamisen kehittämiseksi

Rehtorikyselyssä 2024 rehtorit arvioivat, missä määrin esitetyt tavat ovat edistäneet OPS-osaamista koulun työyhteisössä (kuva 14). Vastausvaihtoehdot olivat 1=Ei lainkaan, 2=Vähän, 3=Jonkin verran, 4=Paljon, Emme ole käyttäneet / osallistuneet. Yleisin vastaus kaikissa kohdissa oli ”jonkin verran”, paitsi kohdassa c, jossa se oli ”vähän”. Aiemmissakin selvityksissä on todettu, että vertaisoppiminen ja oman koulun kollegoiden tuki koetaan parhaaksi osaamisen kehittämisen tavaksi.

Kuva 14: Rehtorikyselyn tulokset OPS-osaamisen kehittämisen tavoista kouluissa

4 Perusopetuksen palvelu- ja toimintaympäristön kuvaus

4.1 Yhteisöllinen opiskeluhoito

Opiskeluhoito on kouluissa tehtävää työtä, jolla edistetään, pidetään yllä ja luodaan edellytyksiä oppilaiden hyvälle oppimiselle, psyykkiselle ja fyysiselle terveydelle sekä sosiaaliselle hyvinvoinnille. Opiskeluhoiton tavoitteena on edistää oppilaiden ja koko kouluyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia, huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja oppilaiden osallisuutta. Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Oppimisen ja hyvinvoinnin vahvistaminen on osa koulun arkea ja perustoimintaa. Yhteisöllisen opiskeluhoiton toteuttamiseen osallistuvat kaikki kouluyhteisössä työskentelevät aikuiset.

Espoon opiskeluhoiton ohjausryhmä vastaa kaupunkitasolla opiskeluhoiton yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Se linjaa yhteiset tavoitteet opiskeluhoiton toiminnalle ja tukee niiden saavuttamista ja yhtenäisiä toimintatapoja.

Ryhmässä on edustajat kaikista toimialan tulosyksiköistä sekä Länsi-uudenmaan hyvinvointialueen opiskeluhoiton palveluista. Ryhmän puheenjohtajana toimii erityissuunnittelija Annika Kaarnalehto toimialan esikunnasta. Muut jäsenet ovat

- Leena Lakovaara, Supe
- Outi Saloranta-Eriksson, Svebi
- Jaakko Turpeinen/Maija Metsola, Lukio
- Marianne Leppänen, Suva
- Katrina Nylund/Sanna Kyriopoulos, Nupa
- Jenni Rinta-Kanto, LUVN psykologipalvelut
- Anna Perälä, LUVN kuraattoripalvelut
- Anna Tynell, LUVN koulu- ja opiskeluterveydenhoito
- Veera Veikkolainen, KOTO esikunta, sihteeri

Kokouksia oli vuonna 2024 seitsemän kappaletta. Opiskeluhoiton kokonaisuutta johtaa toimialan johtoryhmä.

Koulussa opiskeluhoiton suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä eli yhteisöllinen hyvinvointiryhmä. Yhteisön toimintakulttuurin kehittämistä ja yhteisöllistä hyvinvointityötä johtaa rehtori. Espoossa on voimassa yhteinen esiopetusta, perusopetusta ja lukiokoulutusta koskeva opiskeluhoitosuunnitelma. Lakimuutoksen myötä koulujen ei enää tarvitse laatia omaa opiskeluhoitosuunnitelmaansa, vaan koulukohtaiset kirjaukset opiskeluhoitosuunnitelmasta tehdään lukuvuosisuunnitelmiin.

Opiskeluhoitosuunnitelman liitteet, kuten Espoon kiusaamisen, väkivallan, häirinnän ja syrjinnän vastainen suunnitelma, Päihdesuunnitelma sekä Kriisisuunnitelma päivitettiin vuonna 2024. Suunnitelmien jalkauttamiseksi sekä yleisesti opiskeluhoiton rakenteiden ja toimintojen selkeyttämiseksi järjestettiin syksyllä koulustilaisuus Espoon rehtoreille valtuustotalolla 29.8., sekä Teams-kahvilat rehtoreille ja muulle koulun henkilökunnalle poissaolomallista 26.9., yhteisöllisestä hyvinvointityöstä 10.10. sekä kiusaamisen vastaisesta toiminnasta 28.11. yhteistyössä yhteisöllisen opiskeluhoiton vahvistamis- ja kehittämishankkeen (YHOP) kanssa. Teemojen mukaiset Teams-kahvilat jatkuvat vuonna 2025.

Kouluympäristöllä ja -yhteisöllä on suuri merkitys oppilaan terveydelle ja hyvinvoinnille sekä mahdollisuuksille oppia omien kykyjen mukaisesti. Terveellinen ja turvallinen kouluympäristö sekä hyvinvoiva yhteisö muodostuvat hyvistä fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista olosuhteista. Siitä hyötyvät sekä oppilaat että koulun henkilöstö. Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastus on lakisääteinen ja toteutetaan kolmen vuoden välein.

Hyvinvoiva Espoo-ohjelman tuella toteutettiin syksyllä 2024 neljällä suuralueella hyvinvointia tukevat alueelliset vanhempainillat. Näihin kutsuttiin erityisesti maahanmuuttotauksia sekä erityisen tuen tarpeessa olevia perheitä. Vanhempainiltoja oli toteuttamassa suuri joukko kaupungin työntekijöitä, LUVNin henkilöstöä, sekä järjestöjen ja seurakunnan edustajia. Ohjelman lisäksi tarjolla oli ruokaa, lastenhoito sekä tulkkaus niitä tarvitseville. Muuten illat olivat onnistuneita, mutta huoltajia saatiin paikalle yhteensä vain noin 110.

Yhteisöllistä opiskeluhooltotyötä tuettiin ja vahvistettiin myös hankkeiden osalta. Espoossa on työskennellyt opetukseen sitomattomia yhteisöohjaajia, joista jatkoivat vuonna 2024 sitouttavan kouluyhteistyön (SKY) hankkeen rahoituksella kesään saakka 12 ohjaajaa ja lisäksi YHOP-hankkeessa kymmenen yhteisöohjaajaa, jakautuen sekä ala- että yläkouluihin. Yhteisöohjaajia työskenteli kouluissa myös muulla rahoituksella. Syksystä 2024 alkaen Espoossa on työskennellyt perusopetuksessa yhteensä 23 yhteisöohjaajaa, joista yhtä lukuun ottamatta kaikki ovat palkattuna YHOP-hankerahoituksella. Lisäksi YHOP-hankkeessa vahvistettiin yhteisöllistä opiskeluhooltotyötä kehittämällä osaamista ja koulujen toimintakulttuuria muun muassa kiusaamiseen puuttuvilla koulutuksilla yhteistyössä K0:n kanssa, sekä perustamalla uusi Espoo-tasoinen sivusto lasten ja nuorten hyvinvointiin keskittyen.

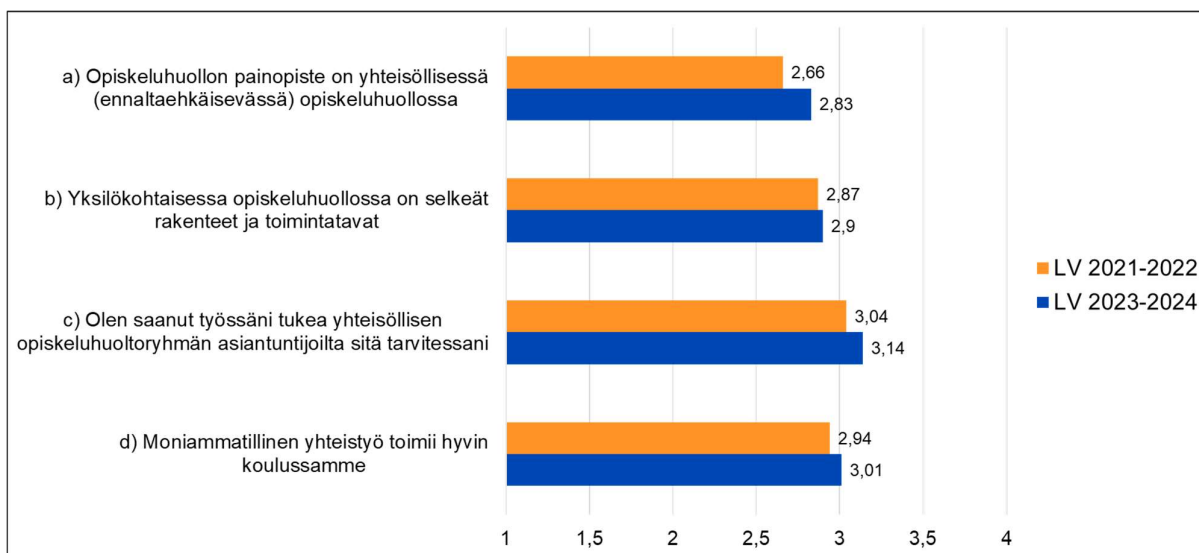
Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimenpiteitä tulee tehdä tietoon perustuen. Se edellyttää luokka- ja koulukohtaista hyvinvointitietoa, jota saadaan kohtaamisissa oppilaiden kanssa sekä oppilaskyselyissä, Kouluterveyskyselyssä ja MOVE!-mittauksissa. Hyvinvointitietojen tuloksia analysoidaan ja sen perusteella tehtäviä toimenpiteitä suunnitellaan yhdessä koulun henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Arviointituloksia

Oppilaskyselyn hyvinvointituloksia on esitelty luvussa 5.2.1. Siellä kerrotaan muun muassa, minkälaista oppilaiden hyvinvointi uusimman kyselyn mukaan oli ja mitkä tekijät olivat yhteydessä hyvinvointiin koulussa.

Henkilöstökyselyssä opettajat arvioivat opiskeluhoollon toimivuutta ja yhteistyötä opiskeluhoollon kanssa. Viimeisin kysely tehtiin tammikuussa 2024, jolloin opiskeluhoollon järjestämisvastuu oli ollut hyvinvointialueella noin vuoden ajan. Kuvassa 15 esitetään väittämien tulokset sekä vertailu kahta vuotta aiempaan kyselyyn samoissa kouluissa. Keskiarvot eivät olleet erityisen hyviä eikä niissä tapahtunut merkittävää muutosta. Huomioitavaa on kuitenkin, että koulujen väliset erot opiskeluhoollon väittämien keskiarvoissa olivat huomattavan suuret. Esimerkiksi väittämässä c matalin koulukohtainen keskiarvo oli 2,0 ja korkein 3,8, kun asteikko oli 4-portainen. Opiskeluhoollon toimivuudessa näytti siis olevan suuria eroja kouluittain.

Kuva 15: Tulokset henkilöstökyselyn 2022–2023 opiskeluhoollon väittämistä ja vertailu aiempiin tuloksiin

Keväällä 2024 toteutetussa rehtorikyselyssä rehtorit arvioivat niin ikään yhteistyön toimivuutta opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa. Rehtorit olivat hyvin tyytyväisiä kuraattorien (ka 3,4) ja terveydenhoitajien (ka 3,4) yhteistyöhön opiskeluhoollon. Psykologien yhteistyöhön ei oltu yhtä tyytyväisiä (ka 3,0), vaikka väittämässä ei arvioitu palvelun riittävyttä, vaan nimenomaan yhteistyön laatua. Väittämään "Opiskeluhoollon henkilöstön työn painopiste on ennaltaehkäisevässä toiminnassa" saatiin heikko keskiarvo 2,5. Puolet rehtoreista oli väittämän kanssa eri mieltä.

4.2 Opiskeluhoollon palvelujen riittävyys ja tasavertaisuus

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäisille oppilaille annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoollon. Yksilökohtainen opiskeluhoollon on sekä ehkäisevää että korjaavaa. Sen tavoitteena on edistää oppilaan

kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia ja opintojen etenemistä. Työssä tuetaan myös huoltajia ja ohjataan heidät tarvittaessa koulun ulkopuolisten palvelujen piiriin. Espoossa opiskeluhuoltopalvelut tuottaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue.

Psykologien ja kuraattorien työskentelyn tavoitteena on edistää oppilaiden psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia yksilöinä ja yhteisön jäsenenä sekä tukea oppimistavoitteiden saavuttamista. Psykologit ja kuraattorit edistävät oppilaiden psykososiaalista hyvinvointia, myönteistä kokonaiskehitystä sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Kouluterveydenhoitaja ja -lääkäri ovat lasten ja nuorten terveyden edistämisen, kasvun ja kehityksen asiantuntijoita. Opiskeluhuoltopalvelut ovat ensisijainen tukitoimi koulun sisällä matalan kynnyksen periaatteella.

Kuraattorien osalta sitova henkilöstömitoitus on vähintään yksi kuraattori 670:tä oppilasta kohti, ja psykologien mitoitus yksi psykologi 780:tä oppilasta kohti. Kuraattoriressurssi oli vuonna 2024 lähellä mitoitusta. Psykologiresurssissa on edelleen ollut vajetta, vaikka psykologien määrää on saatu viime lukuvuoden aikana lisättyä 16 psykologilla. Näistä 10 työskentelee kouluilla ja 6 keskitetyssä opiskeluhuollon toimipisteessä.

Kouluterveydenhoidossa terveydenhoitajamitoitukseen 460 oppilasta/th ei päästy vuonna 2024, vaan Espoosta puuttui noin 15 terveydenhoitajaa. Myös lääkäriressurssissa on ollut vajetta. Vajaus on näkynyt muun muassa terveystarkastusten toteutumisessa, missä on ollut puutteita.

Yhteistyötä opiskeluhuollon kanssa on kehitetty yhteisillä rakenteilla ja koulutuksilla. Ajantasaisen tilannekuvan saamista resurssitilanteesta kehitetään edelleen.

Arviointituloksia

Lukuvuoden 2023–24 huoltajakyselyssä huoltajat vastasivat väittämään ”Olen tyytyväinen kouluterveydenhoitajan palveluihin”. Väittämän keskiarvo oli 4-portaisella vastausasteikolla 3,25. Keskiarvo oli hieman parantunut edellisestä saman alueen huoltajakyselystä.

Kevään 2024 rehtorikyselyssä rehtorit arvioivat myös opiskeluhuollon palvelujen toimivuutta ja riittävyttä. Yli 80 % rehtoreista oli sitä mieltä, että kuraattori- ja kouluterveydenhoitopalvelut toimivat heidän koulunsa kannalta hyvin. Sen sijaan psykologipalvelujen vastasi toimivan hyvin vain 48 % rehtoreista. Rehtoreilta kysyttiin myös, että ”Miten mielestäsi opiskeluhuollon palvelujen järjestäminen on kokonaisuutena muuttunut sen jälkeen, kun palvelut siirtyivät LUVN:n vastuulle 1.1.2023 alkaen?” Kysymyksiin vastattiin asteikolla -5 (muuttunut merkittävästi huonompaan suuntaan) – +5 (muuttunut merkittävästi parempaan suuntaan). Kysymykseen vastanneista 50 rehtorista vain seitsemän vastasi positiivisesti (ja heistä viisi vastasi ykkösen). Nollan vastasi viisi rehtoria ja 43 rehtoria vastasi negatiivisesti. Keskiarvoksi tuli -1,62. Rehtorit eivät siis keskimäärin kokeneet muutoksen vieneen palveluja parempaan suuntaan.

4.3 Poissaolojen seuranta

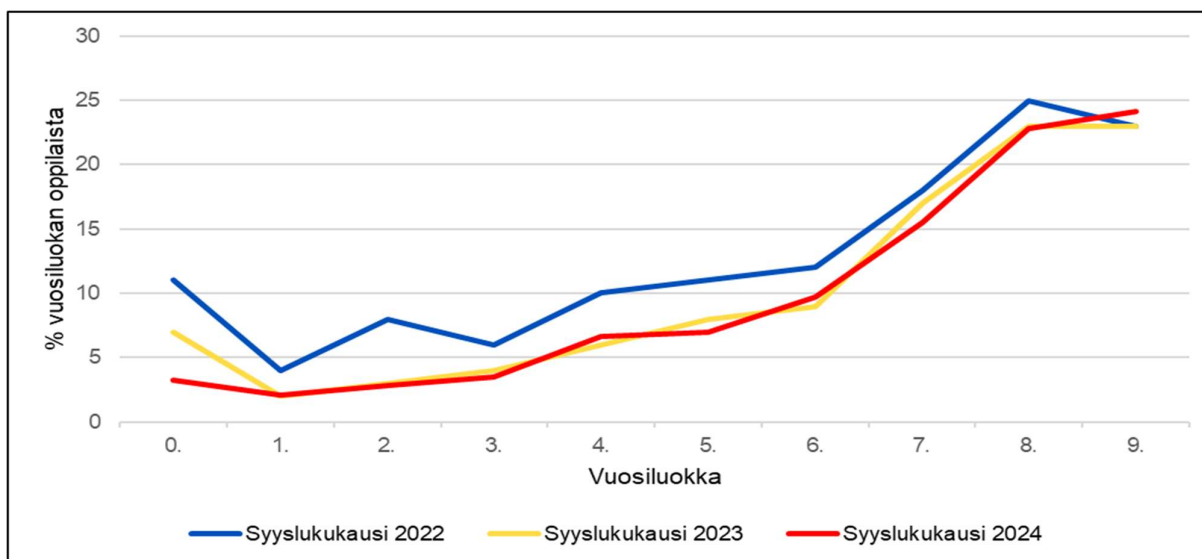
Suomenkielisten peruskoulujen oppilaiden poissaoloja on seurattu lukukausittain vuosina 2022–2024. Yli 70 poissaolomerkinä oli syyslukukaudella 2024 yhteensä 3 258 oppilaalla, ja siten paljon poissaolevien oppilaiden määrä kasvoi 42 oppilaalla verrattuna vuodentakaiseen.

Syyslukukaudella 2022 yhteensä 3 886 oppilaalla oli kertynyt yli 70 poissaolomerkinä. Vastaavasti syyslukukaudella 2023 yli 70 poissaolomerkinä oli yhteensä 3 216 oppilaalla. Niiden oppilaiden määrä, joilla on yli 70 poissaolomerkinä, vähentyi syyslukukaudella 2023 yhteensä 670 oppilaalla verrattuna syyslukukauteen 2022.

Oppilaiden poissaoloista tehtiin tarkempi tarkastelu eri taustatekijöitä huomioiden, jotta saataisiin ymmärrystä siitä, mihin oppilasryhmiin poissaolot painottuvat ja keihin oppilaisiin poissaolojen vähentämiseen tähtäviä toimenpiteitä tulisi erityisesti kohdistaa.

Vuosiluokittain tarkasteltuna vuosiluokan oppilasmäärään suhteutettuna vähiten runsaasti poissaolleita oppilaita oli alakoulussa ja erityisesti alakoulun ensimmäisillä vuosiluokilla, ja eniten yläkouluissa. Yläkouluissa poissaolojen määrä oli suurimmillaan kahdeksannella ja yhdeksännellä vuosiluokalla, pysyen vuonna 2024 lähes samalla tasolla verrattuna vuoteen 2023 (kuva 16).

Kuva 16: vuosiluokakohtaiset %-osuudet oppilaista, joilla oli yli 70 poissaolomerkintää lukukaudessa

Koulupoissaoloja ja -pudokkuutta ennaltaehkäisevä työ jatkui keväällä 2024 perusopetuksen *Sitouttava kouluyhteisötyö (SKY)* -hankkeen avulla. SKY-hankkeessa rakennettiin kansallinen malli poissaolojen ennaltaehkäisyyn, seurantaan ja puuttumiseen. Espoon kaikkia kouluja velvoittava Länsi-Uudenmaan kuntien yhteinen läsnäolon ja poissaoloihin puuttumisen malli otettiin käyttöön 1.8.2023. Kouluissa on SKY-hankkeen aikana kehitetty ja vakiinnutettu yhteisöohjaajien työnkuvaa. Yhteisöohjaajien työ on kohdistunut poissaolojen vähentämiseen perusopetuksessa.

Läsnäolon tukeminen ja poissaoloihin puuttuminen -mallin mukaista osaamista edistettiin vuonna 2024 laajasti kaikissa kouluissa. Koulun henkilöstön osaamisen kehittämistä vahvistettiin muun muassa tunne- ja vuorovaikutustaitojen, koulun myönteisen toimintakulttuurin sekä lapsen ja nuoren kouluun kiinnittymisen teemoilla. Työ jatkuu myös osana perusopetuksen kehittäjäopettajatoimintaa.

Osallisuutta tuetaan ja vahvistetaan käytännössä siten, että 1) vähennetään ja ennaltaehkäistään koulupoissaoloja yhteistyössä kotien kanssa, 2) tuetaan oppilaiden kiinnittymistä kouluun vahvistamalla myönteistä koulukulttuuria ja -hyvinvointia, 3) tunnistetaan ja autetaan oppilaita, joilla on haasteita säännöllisessä koulunkäynnissä, 4) vahvistetaan perustaitojen saavuttamista ja oppimistuloksia ja 5) kehitetään käytänteitä, jotka yhdenmukaistavat poissaolojen seuranta ja tilastointia.

Mallin mukaisen toiminnan ja osaamisen varmistamiseksi Espoo on ollut mukana *KouluKunnossa3*-hankkeessa. Opettajille, oppilaanohjaajille, rehtoreille ja yhteisöohjaajille on tarjottu koulutuksia. Koulutus on liittynyt hyvinvointitaitojen opettamiseen, poissaoloilmion tunnistamiseen sekä läsnäoloa vahvistavien pedagogisten ratkaisujen löytämiseen. Lisäksi hanke on mahdollistanut verkostoitumisen moniammatillisiin verkostoihin. Kouluilla tehtävän työn tueksi on koottu runsas materiaalipaketti. Koulujen yhteisöllisen työn osaamista on myös edelleen kehitetty osana Yhteisöllisen opiskeluhuollon (*YHOP2*)-hanketta.

Someturva-verkkopalvelun käytön edistäminen ennaltaehkäisee osaltaan koulupoissaoloja. Oppilas kirjautuu *Someturvaan* ja kuvailee kiusaamistilanteensa kysymysten perusteella. Tämän jälkeen *Someturvan* asiantuntijat diagnosoivat tilanteen ja lähettävät vastauksen käyttäjälle. Vastaus sisältää arvion tilanteesta sekä toimintaohjeet tilanteen ratkaisemiseksi. Palvelu tarjoaa turvallisen mahdollisuuden oppilaille, huoltajille ja opettajille saada apua ja käytännön neuvoja somessa tapahtuvissa kiusaamis- ja väkivaltatilanteissa.

4.4 Kolmiportainen tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki, joiden rakenteita ja toimintakulttuuria kehitetään ja arvioidaan koulun yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä. Oppilaalla on oikeus saada tukea ensisijaisesti omassa lähikoulussaan.

Yleinen tuki

Yleisessä tuessa laadukasta perusopetusta tarjotaan kaikille oppilaille jokaisena koulupäivänä, ja oppilas saa tarvitsemansa väliaikaisen oppimisen lisätuen matalalla kynnyksellä. Laadukas, toimiva yleinen tuki on tehokkaan kolmiportaisen tuen perusta. Pedagoginen ennakointi sekä ennaltaehkäisevät tukitoimet ovat yleisen tuen keskeisiä toimintatapoja.

Tehostettu tuki

Tehostettua tukea annetaan oppilaalle, mikäli yleinen tuki ei riitä vastaamaan oppilaan tuen tarpeisiin. Tehostetussa tuessa oppilaalle annetaan tukea säännöllisesti ja oppilasta tuetaan samanaikaisesti useilla eri tukimuodoilla. Annettu tuki sekä oppimistavoitteet kirjataan oppilaan yksilölliseen oppimissuunnitelmaan. Tehostettua tukea annetaan jokaisessa koulussa yleisopetuksen luokassa. Tarvittaessa voidaan hyödyntää myös joustavia pienryhmiä, oppimisympäristön muokkaamista, osa-aikaista erityisopetusta sekä opetuksen ja oppimateriaalien eriyttämistä. Espoolaisten koulujen tehostetun tuen toimintatavat on kuvattu koulujen opetussuunnitelmiin. Tehostettua tukea annettiin suomenkielisessä perusopetuksessa 4516 oppilaalle (14,9 % perusopetuksen oppilasmäärästä).

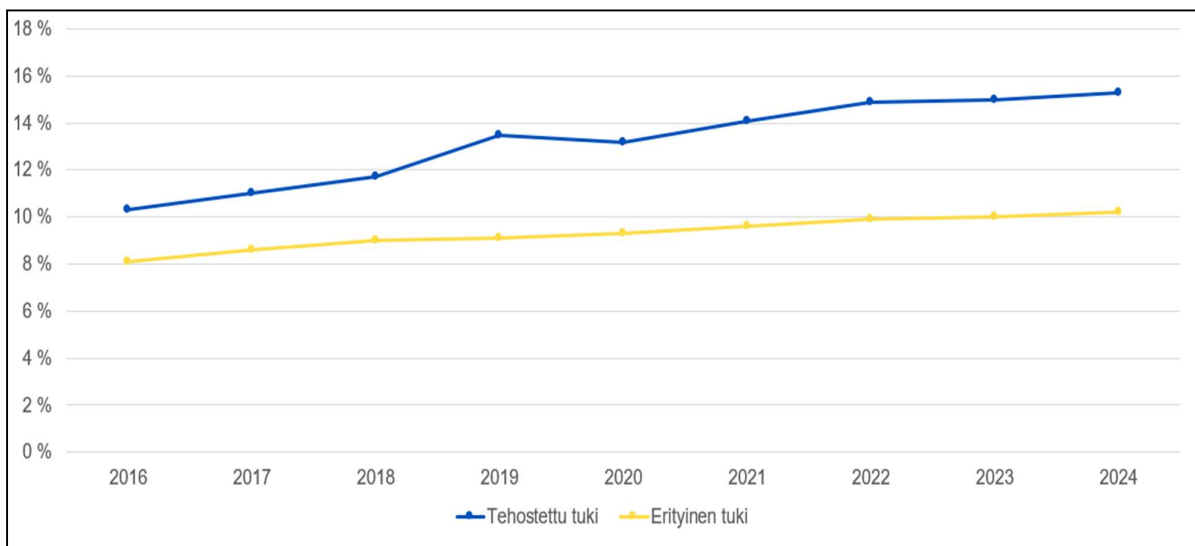
Erityinen tuki

Erityinen tuki on tehostettua tukea monipuolisempaa, intensiivisempää sekä kohdennetumpaa ja sitä toteutetaan joko lähikoulun yleisopetuksen luokassa tai osittain tai kokonaan erityisluokalla. Erityisen tuen pedagogisina keinoina korostuvat erityispedagogisen osaamisen lisäksi ennakointi, suunnitelmallisuus, ratkaisukeskeisyys ja moniammatillisuus. Erityinen tuki tuo muihin tuen tasoihin verraten uusina tukitoimina kokoaikaisen erityisopetuksen sekä yksilölliset oppimäärät. Erityisen tuen oppilaiden tukitoimet sekä oppimistavoitteet kirjataan oppilaalle laadittavaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS).

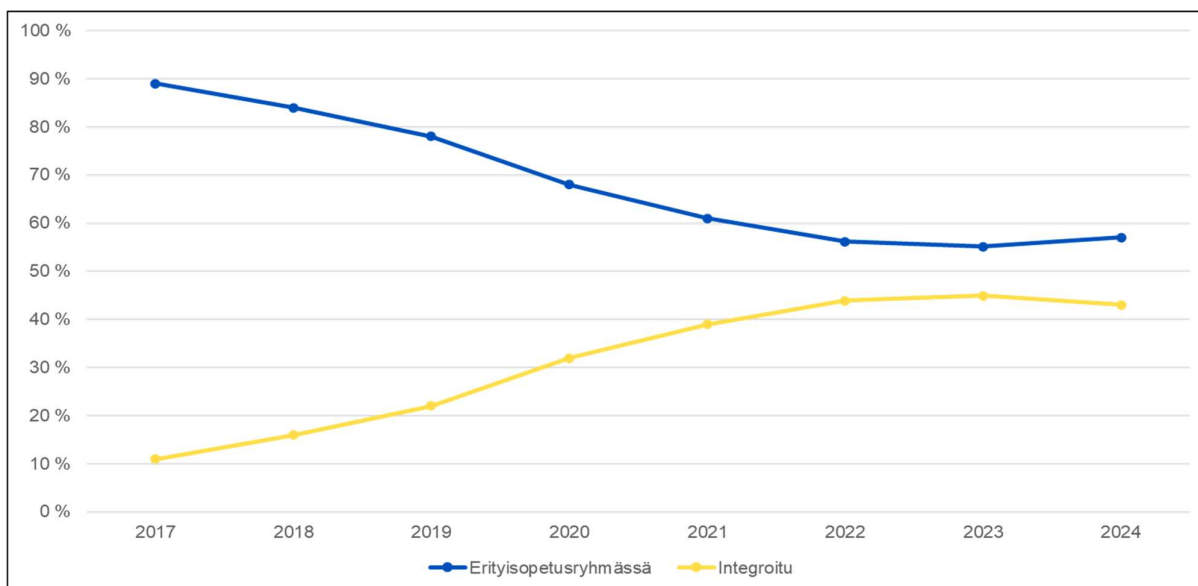
Oppilaalla on lähikouluperiaatteen mukaan oikeus erityiseen tukeen ensisijaisesti omassa lähikoulussaan. Lähikoulussa tuki voidaan järjestää integroituna yleisopetuksen opetusryhmään erilaisia joustavia ryhmittelyjä hyödyntäen, tai kokoaikaisena erityisopetuksena koulukohtaisessa erityisluokassa. Erityistä tukea Espoossa toteutetaan myös alueellisena erityisluokamuotoisena opetuksena erilaisiin oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeisiin ja kaupunkitasoisena erityisluokamuotoisena opetuksena vammaisopetuksen oppilaille, jotka osaltaan tarvitsevat erilaista osaamista ja tilallista resurssia.

Erityisen tuen oppilaita oli 3028 oppilasta, mikä on 10 % perusopetuksen kokonaisoppilasmäärästä (2023, 3083 oppilasta, 9,97 %). Erityisen tuen oppilaita valtaosa opiskelee luokamuotoisessa erityisopetuksessa (1715 oppilasta). Näistä 239 oppilasta opiskelee koulukohtaisesti muodostetuissa erityisluokissa. Uusia erityisluokkia on perustettu väestövastuumallin mukaan mahdollisimman lähelle oppilaan kotia ja vuoden 2023 alusta koulut ovat voineet perustaa myös omia koulukohtaisia erityisluokkia omille väestövastuuoppilailleen. Erityisen tuen oppilaita 1313 opiskelee erityisen tuen päätöksellä yleisopetuksen luokassa omassa lähikoulussaan.

Kuva 17: Tehostetun ja erityisen tuen prosentuaalinen kehitys vuosina 2017–2024 (20.9. tilanteen mukaan)

Kuva 18: Erityisen tuen oppilaat opetuspaikan mukaan vuosina 2017–2024

Vammaisopetuksen tarve on kasvanut vuosittain. Osassa erityisluokista opiskelee oppilaita eri erityisopetuksen perusteilla. Esimerkiksi kehitysvammaisten opetusta järjestetään usein sellaisissa erityisluokissa, joissa opiskelee laaja-alaisia oppimisvaikeuksia omaavia oppilaita yhdessä lievästi kehitysvammaisten oppilaiden kanssa. Näiden oppilaiden tuen tarpeita yhdistävät laajat oppimisen haasteet ja yksilöllistetty oppimäärä. Oppilaat on sijoitettu samaan erityisluokkaan, koska heitä palvelevat samat tuen järjestämisen keinot, jotka hyödyntävät kaikkia luokan oppilaita. Tällöin oppilailla on myös paremmat mahdollisuudet opiskella lähempänä omaa kotiaan tai saada tarvitsemansa tuki omassa lähikoulussaan.

Kolmiportaisen tuen osaamisen kehittäminen

Pedagogista osaamista ja tietoa kolmiportaisesta tuesta on kehitetty erilaisten koulutusten sekä konsultaatioiden avulla. Konsultaatiopuheluja, -tapaamisia ja -sähköposteja käydään päivittäin mm. opetuksen tuen suunnittelijoiden ja koulujen välillä. Konsultaatiotarve näyttyy suurena. Konsultaatiota kouluille antavat myös etappiopettajat, opetuksen tuen kehittäjäopettajat, Keinumäen sairaalakoulu sekä Rinnekodin koulu.

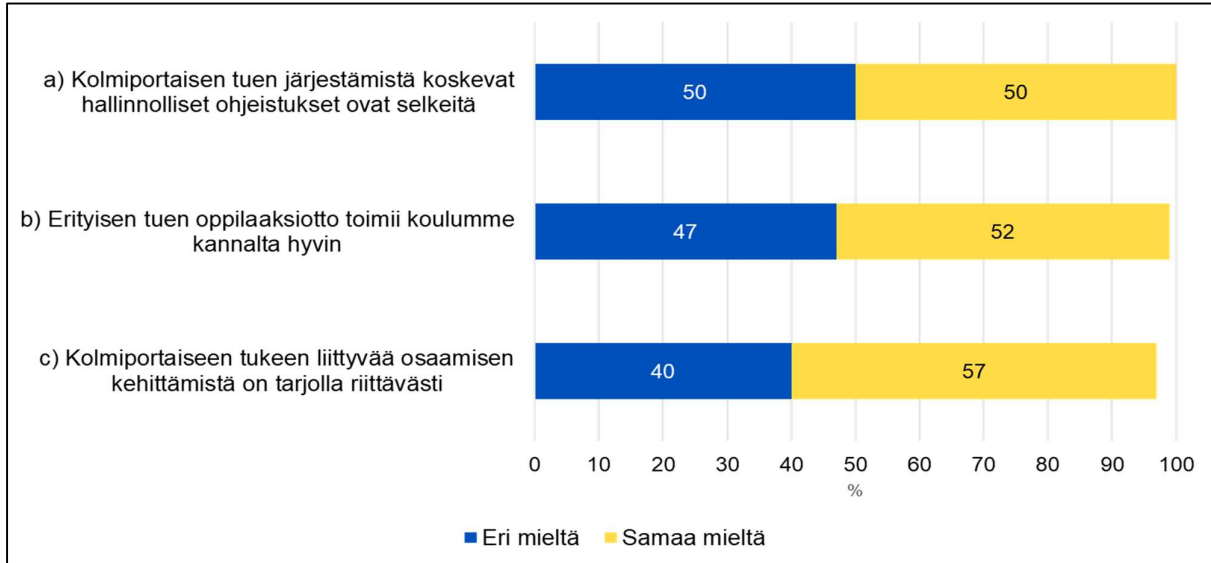
Oppimisen ja koulunkäynnin tuesta on Espoon sisäverkossa (Sharepoint) koottu sivusto, joka sisältää ajankohtaista tietoutta sekä kokoaa sisäisiä ohjeita kolmiportaisesta tuesta. Sivustoa kehitetään ja uudistetaan käyttäjäpalautteen perusteella, ja se on avoin henkilökunnalle hyödynnettävissä tarpeen mukaan. Lisäksi opetushenkilöstölle järjestetään Teamsin välityksellä Opetuksen tuen iltapäiviä, joissa esitellään erilaisia ajankohtaisia teemoja. Tilaisuudet ovat kaikille avoimia ja tallenteet sekä materiaalit tulevat myöhemmin katsottavaksi Opetuksen tuen sivustolle.

Kolmiportaisen tuen kaupunkitasoisia prosesseja kehitetään yhteistyössä suomenkielisen varhaiskasvatuksen, ruotsinkielisten sivistyspalvelujen ja muiden yhteistyöverkoston kanssa. 1.8.2025 perusopetuslaki muuttuu oppimisen tuen osalta. Kevään 2025 aikana laaditaan kuntakohtainen opetussuunnitelma, jossa tulevia opetuksen järjestämistapoja määritellään tarkemmin. Lukuvuoden 2024–2025 kehittämis- ja osaamisen lisäämiseen tähtäävä työ kohdistuu tähän muutokseen.

Arviointituloksia

Kolmiportaisen tuen arviointitulokset on esitetty oppimistuloksista kertovissa luvuissa. Rehtorikyselyssä rehtorit arvioivat kolmiportaisen tuen prosessien toimivuutta kuvan 19 mukaisesti.

Kuva 19: Kolmiportaisen tuen tulokset rehtorikyselyssä

4.5 Monikulttuuriset opetuspalvelut

Valmistava opetus

Espoossa järjestetään perusopetukseen valmistavaa opetusta niille maahanmuuttotautaisille oppilaille, joilla ei vielä ole tarvittavia suomen kielen valmiuksia perusopetuksessa opiskeluun. Vasta maahan muuttaneille järjestetään ryhmämuotoista valmistavaa opetusta kaikilla luokka-asteilla, ala- ja yläkouluikäisille erikseen. Lisäksi esi- ja alkuopetuksen yhteydessä järjestetään inklusiivista valmistavaa opetusta.

Lukuvuonna 2024–2025 Matinkylä-Olarin oppilaaksiottoalueella jatkettiin inklusiivisen valmistavan opetuksen pilottia. Pilotissa kokeillaan mallia, jossa alkuopetuksessa tapahtuva perusopetukseen valmistava opetus toteutetaan aina inklusiivisesti oppilaan omassa lähikoulussa. Pilotin vaikutuksia on seurattu testaamalla pilottioppilaiden suomen kielen ja matematiikan taitojen kehittymistä. Lisäksi oppilaiden kotoutumista mitattiin kysymällä oppilailta ja heidän huoltajiltaan oppilaiden kaverisuhteista. Samat testaukset toteutettiin myös ryhmämuotoisen valmistavan opetuksen oppilaille neljässä verokkikoulussa.

Pilottiin osallistuneiden koulujen kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä koulutusten, tapaamisten ja ohjauksen muodossa. Samalla on kuultu sekä rehtoreiden että opettajien kokemuksia pilotista. Syyskuussa 2024 pilottikoulujen henkilökunnalle tehtiin lyhyt kysely heidän kokemuksistaan. Marraskuussa 2024 kasvun ja oppimisen lautakunta päätti, että lukuvuodesta 2025–2026 alkaen vuosiluokilla 1–2 perusopetukseen valmistava opetus järjestetään Espoossa aina inklusiivisesti oppilaan omassa lähikoulussa.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty ryhmämuotoisen ja inklusiivisen valmistavan opetuksen oppilasmäärät tilastointipäivän 20.9. tilanteen mukaan. 20.9.2024 valmistavan opetuksen oppilaita oli yhteensä 707. Heistä 468 opiskeli ryhmämuotoisessa (RVAL) ja 239 inklusiivisessa (IVAL) valmistavassa opetuksessa. Valmistavaa opetusta (RVAL ja IVAL) annettiin 55 koulussa. Kaikille valmistavaan opetukseen ilmoittautuneille pystyttiin järjestämään opiskelupaikka.

Taulukko 5: Ryhmämuotoisen valmistavan opetuksen oppilasmäärät vuosina 2014–2024

Lukuvuosi	Koulujen ja ryhmien määrä	Oppilaiden määrä
2014–2015	15 koulussa 24 ryhmää	205
2015–2016	16 koulussa 26 ryhmää	205
2016–2017	21 koulussa 31 ryhmää	315

2017–2018	18 koulussa 27 ryhmää	250
2018–2019	18 koulussa 25 ryhmää	238
2019–2020	20 koulussa 27 ryhmää	278
2020–2021	22 koulussa 31 ryhmää	301
2021–2022	24 koulussa 32 ryhmää	391
2022–2023	26 koulussa 40 ryhmää	563 (tilanne 20.9.2022)
2022–2023	35 koulussa 63 ryhmää	732 (tilanne 15.12.2022)
2023–2024	34 koulussa 61 ryhmää	578 (tilanne 20.9.2023)
2024–2025	35 koulussa 61 ryhmää	468 (tilanne 20.9.2024)

Taulukko 6: Inklusiivisen valmistavan opetuksen oppilasmäärät esi- ja alkuopetuksessa vuosina 2014–2024

Lukuvuosi	Koulujen ja ryhmien määrä	Oppilaiden määrä
2014–2015	36 koulussa	295
2015–2016	41 koulussa	308
2016–2017	41 koulussa	309
2017–2018	40 koulussa	316
2018–2019	50 koulussa	369
2019–2020	47 koulussa	358
2020–2021	50 koulussa	339
2021–2022	35 koulussa	114
2022–2023	35 koulussa	173
2023–2024	45 koulussa	256
2024–2025	44 koulussa	239

Oman äidinkielen opetus

Syyslukukaudella 2024 oman äidinkielen opetusta annettiin 50 eri kielellä. Oman äidinkielen opetuksessa pääpaino on oppilaiden lukutaidon kehittämisessä. Osa opetuksesta järjestetään etäopetuksena (7 ryhmää) tai hybridimallina (30 ryhmää). Taulukossa 7 on esitetty oman äidinkielen opetuksen oppilasmäärien sekä keskimääräisten ryhmäkokojen kehitys.

Taulukko 7: Oman äidinkielen opetuksen oppilasmäärät ja ryhmäkoot perusopetuksessa lukuvuosina 2014–2024

Lukuvuosi	Oppilaita	Opetusryhmien keskimääräinen koko
2014–2015	3001	10,3
2015–2016	3004	9,8
2016–2017	3400	10,9
2017–2018	3820	13,8
2018–2019	4486	15,0
2019–2020	4389	15,0
2020–2021	4733	16,9
2021–2022	5330	17,3
2022–2023	4629	15,0
2023–2024	4982	16,1
2024–2025	4675	13,8

Vähemmistöuskontojen opetus

Monikulttuuriset opetuspalvelut järjestävät lukuvuonna 2024–2025 opetusta kuudessa eri vähemmistöuskonnossa. Nämä ovat islam, ortodoksinen uskonto, katolinen uskonto, krishna-liikkeen uskonto,

juutalainen uskonto ja buddhalainen uskonto. Oppilasmäärä on kasvanut tasaisesti vuosien aikana (taulukko 8).

Taulukko 8: Oppilasmäärät vähemmistöuskontojen opetuksessa lukuvuosina 2020–2024

Lukuvuosi	2020–21	2021–22	2022–23	2023–24	2024–25
Oppilasmäärä vähemmistöuskontojen opetuksessa	3820	4097	4341	4796	5239

Samanaikaisopetus

Omalla äidinkielellä tapahtuvaa samanaikaisopetusta annettiin venäjän, arabian, kurdin ja albanian kielillä.

Kehittäjäopettajien toiminta

Monikulttuuristen opetuspalveluiden palvelualueella toimii 11 kehittäjäopettajaa, jotka tekevät kehittämistyötä katsomusaineiden, oman äidinkielen, valmistavan, ryhmämuotoisen maahanmuuttajien määräaikaisen opetuksen, suomi toisena kielenä ja kielitietoisien opetuksen parissa. Kehittäjäopettajien toiminnan tarkoituksena on tukea koulujen henkilökuntaa toteuttamaan valtuustokauden tavoitteet onnistuneesti. Kehittäjäopettajat kouluttavat, perehdyttävät ja konsultoivat opettajia, rehtoreita ja koulu yhteisöjä. He kehittävät opetusta ja prosesseja kaupungin tasolla, verkostoituvat kaupungin sisällä sekä valtakunnallisesti.

Kulttuuriohjaus

Suomenkielisessä perusopetuksessa toimii kulttuuriohjaajia arabian, darin/farsin, soranin, somalin ja ukrainan kielissä. *Meliora*-hankkeen rahoituksella kulttuuriohjausta on laajennettu viidellä uudella kielellä (venäjä, kiina, albania, thai ja hindi). Kulttuuriohjaajat auttavat huoltajia ja koulujen henkilökuntaa ymmärtämään toisiaan ja yhteisiä toimintatapoja oppilaiden parhaaksi. Kulttuuriohjaajia voi kutsua arviointikeskusteluihin, vanhempainiltoihin sekä ennaltaehkäisevään toimintaan.

Huoltajille järjestetyt tilaisuudet

Marraskuussa järjestettiin 7.–9.-luokkalaisille oppilaille ja heidän huoltajilleen kaksi *Jatko-opinnot tutuksi* -infoiltaa, joissa kerrottiin suomalaisesta koulutusjärjestelmästä, yhteishausta sekä opiskelusta toisella asteella joko lukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa, tutkintoon valmentavassa koulutuksessa (TUVA) ja aikuisten perusopetuksessa (AIPE). Illat järjestettiin yhteistyössä toisen asteen kanssa. Illat tulkittiin arabiaksi, dariiksi/farsiksi, soraniksi, somaliksi, ukrainaksi, venäjäksi, kiinaksi, albaniksi, ja englanniksi.

Monikulttuuriset opetuspalvelut osallistui kahteen *Hello Espoo* -tapahtumaan, joissa kerrottiin oman äidinkielen opetuksesta ja perusopetuksesta.

Hankkeet

Meliora – maahanmuuttotaustaisten yläkoululaisten opetuksen ja osallisuuden kehittäminen -hanke on osa opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen käynnistämää maahanmuuttotaustaisten perusopetuksen oppilaiden oppimis- ja koulunkäyntivalmiuksia tukevaa toimenpideohjelmaa. Ohjelman tarkoituksena on vahvistaa erityisesti vieraskielisten ja vasta maahan muuttaneiden oppilaiden kielitaitoa, opiskelu- ja koulunkäyntivalmiuksia sekä perustaitoja. Lisäksi pyritään varmistamaan sujuvat siirtymät toiselle asteelle ja valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen. Toimenpideohjelman toteutuksesta vastaavat edellä mainittujen tahojen lisäksi Koulutuksen arviointikeskus Karvi. Hankkeen rahoituskausi alkoi 1.8.2022 ja se päättyi 31.7.2024. Rahoitukselle haettiin ja saatiin jatkoaikaa 31.12.2024 saakka.

Arviointituloksia

Suomi toisena kielenä -oppilaiden oppimistuloksista kerrotaan luvuissa 5.1.1 (ALLU-lukutesti) ja 5.1.2 (Karvin 6. luokan pitkittäisarviointi). Tulokorttitavoitteista kerrotaan luvussa 2.2. Inklusiivisen valmistavan opetuksen pilotin tulokset esitetään erikseen luvussa 4.5.1 Alla lisäksi muita tuloksia.

Oppilaskysely

Lukuvuoden 23–24 oppilaskyselyssä kysyttiin toista kertaa vastaajan kielitaustaa (mitä kieltä puhuu kotona perheen kanssa, suomea vai jotain muuta). Tulosten perusteella oli mahdollista vertailla suomea ja muita kieliä puhuvien tuloksia. Oppilaat, jotka ilmoittivat puhuvansa kotonaan muuta kuin suomea, vastasivat suomea puhuviin verrattuna muun muassa tulevana mieluummin kouluun ja olevansa innostuneempia uusien asioiden oppimisesta. Toisaalta he kokivat enemmän kiusaamista ja oppimisvaikeuksia ja vähemmän joukkoon kuulumisen tunnetta, ja saivat vähemmän kotona apua koulutehtäviin. Erot olivat kuitenkin kaiken kaikkiaan yllättävän pieniä, suurimmillaankin vain 0,2 yksikköä, kun vastausasteikko oli 4-portainen.

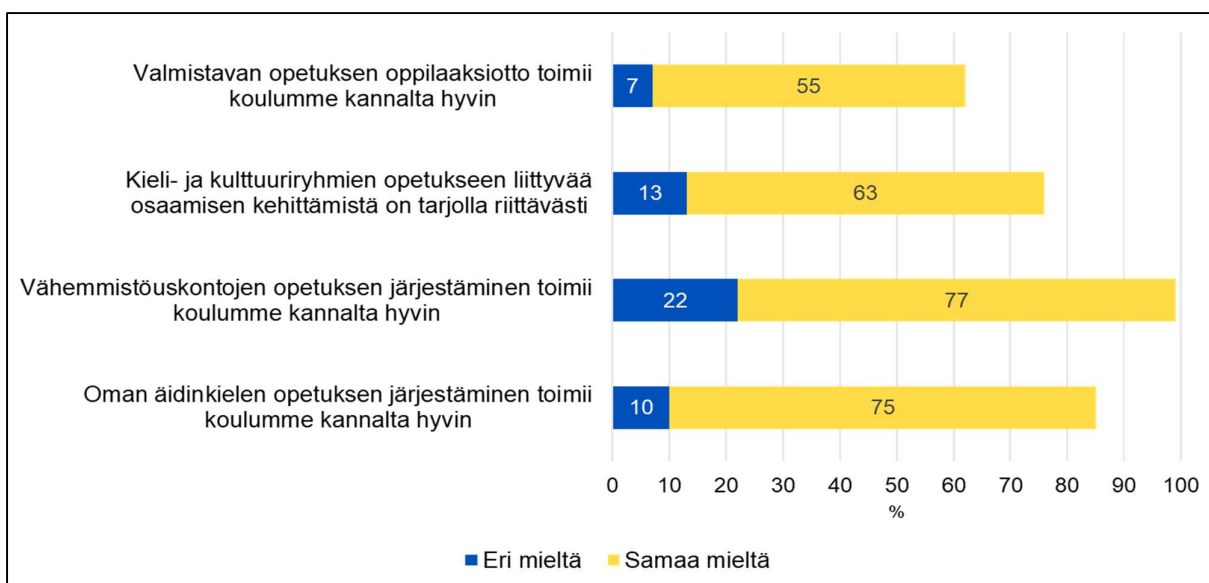
Huoltajakysely

Lukuvuoden 23–24 huoltajakyselyyn vastasi 888 huoltajaa muulla kuin suomen kielellä (suomeksi vastanneita oli 4312). Suurin osa heistä vastasi englanniksi. Tuloksia verratessa nähtiin, että muilla kuin suomen kielellä vastanneet antoivat heikkomat palautteet esimerkiksi seuraavissa väittämässä: *”Lapseni saa kotona tarvittaessa apua koulutehtäviin”*, *”Minulle on tarjottu riittävästi mahdollisuuksia osallistua koulun toimintaan”* ja *”Koen, että tiedän riittävästi koulun ajankohtaisista asioista”*. Suomeksi vastanneita positiivisemmat vastaukset he antoivat väittämässä *”Olen kiinnostunut osallistumaan vanhempainyhdistyksen toimintaan”* (tässä väittämässä ero suomenkielisiin oli erittäin suuri), *”Opetusryhmien koko on sopiva”* ja *”Lapseni kokee, että oppitunneilla on oppimista edistävä ilmapiiri”*.

Rehtorikysely

Rehtorit ovat arvioineet rehtorikyselyssä monikulttuuristen opetuspalvelujen toimintoja. Tulokset esitetään kuvassa 20.

Kuva 20: Monikulttuurisia opetuspalveluja koskevat tulokset rehtorikyselyssä

4.5.1 Inklusiivisen valmistavan opetuksen pilotin tulokset

Valmistavan opetuksen pilotista tehdyn tiedonkeruun tavoitteena oli selvittää, miten IVAL-oppilaiden osaaminen ja kotoutuminen edistyivät tarkastelujakson aikana verrattuna verrokkiryhmään. Aineisto koostui syksyllä 2023 ja keväällä 2024 tehdyistä Lukimat-testeistä, joilla testattiin oppilaiden suomen kielen ja matematiikan taitoja. Lisäksi suomen kielen taitotasoa kartoitettiin syksyllä ja keväällä Pienten kielireppu -testillä. Kotoutumista arvioitiin siten, että huoltajakeskusteluissa oppilaita ja huoltajia pyydettiin nimeämään oppilaan kavereita, ja opettaja kirjasi, oliko nimetty kaveri yleisopetuksen vai toinen valmistavan opetuksen oppilas. Osa Matinkylä-Olarin kouluista teki Lukimat-testit kaikille oppilaille, jolloin saatiin vertailuaineistoa myös yleisopetuksen oppilaista.

Aineisto jäi odotettua pienemmäksi. Lopulliseen aineistoon jätettiin vain oppilaat, joilta saatiin sekä syksyn että kevään tulokset. Tästä aiheutui jonkin verran katoa. Lisäksi kokonaisia kouluja jätti toimittamatta kevään

tuloksia. Aineistoon jäi lopulta 35 IVAL-oppilasta ja 11 RVAL-oppilasta. Lisäksi yleisopetuksen oppilaita oli 87. Aineiston epätasalaatuisuuteen vaikutti sekin, että osa valmistavan opetuksen oppilaista muutti Suomeen juuri ennen valmistavan opetuksen alkua ja osa oli asunut Suomessa jo pidempään, jopa vuosia.

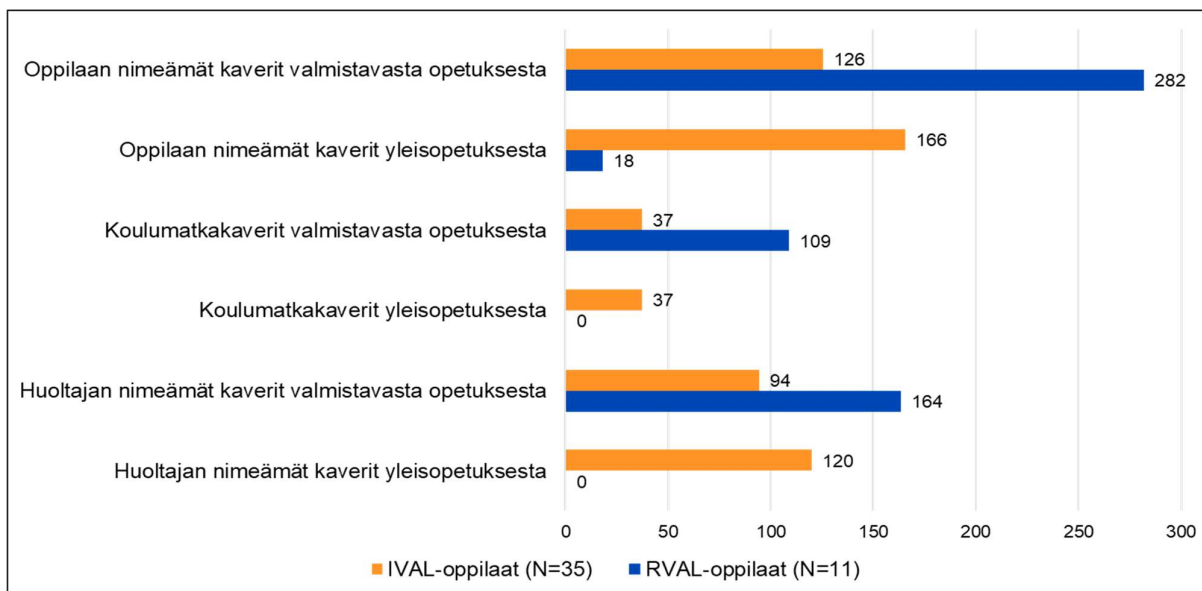
Aineiston pienen koon vuoksi Lukimatin tuloksista ei voitu tehdä selkeitä johtopäätöksiä. Suomen kielen osioissa tapahtui saman verran muutosta kaikissa vertailuryhmissä (IVAL, RVAL ja yleisopetus). Matematiikan tuloksissa molempien valmistavan opetuksen ryhmien tulokset paranivat, kun taas yleisopetuksen tulos pysyi samalla tasolla. Yleisopetuksen oppilaiden tulokset olivat ymmärrettävästi keskimäärin selvästi paremmat suomen kielessä kuin valmistavan opetuksen oppilailla. Matematiikan kevään tuloksissa sen sijaan ei ollut enää suurta eroa.

Sekä valmistavan opetuksen että yleisopetuksen oppilaiden osaamisessa oli suurta hajontaa. Oli yllättävää, että valmistavassa opetuksessa (IVAL+RVAL) oli oppilaita, joiden suomen kielen osaaminen oli jo syksyn mittauksessa parempi kuin monilla yleisopetuksen oppilailla. Tämä herätti pohdintaa siitä, että oliko kaikkien oppilaiden kohdalla ohjaus valmistavaan opetukseen toiminut, kuten pitää.

Selkeimmät tulokset saatiin kaverikysymyksistä, joiden tulokset osoittivat selviä eroja IVAL- ja RVAL-oppilaiden välillä, vaikka aineisto olikin pieni (kuva 21). IVAL-oppilailla oli selvästi enemmän koulussa ja koulumatkalla kavereina yleisopetuksen oppilaita, kun taas RVAL-oppilaiden kaverit olivat pääosin toisia RVAL-oppilaita. Myös IVAL-oppilaiden huoltajat vahvistivat saman ilmiön. Integroitu valmistava opetus näyttäisi tämän perusteella tukevan kotoutumista ja kielitaidon kehittymistä.

Lukuvuonna 2024–2025 pilotti- ja verokkikouluista kerätään uusi aineisto.

Kuva 21: Valmistavan opetuksen pilotin kaverikysymykset: kuinka monta kaveria nimettiin (% oppilasmäärästä)

Integroidussa valmistavassa opetuksessa on se etu, että oppilaan ei tarvitse vaihtaa koulua ja aloittaa ikään kuin alusta valmistavan opetuksen päättyessä. Lisäksi suomen kielen kuuleminen kaikessa koulun toiminnassa edistää kielen oppimista. Integroitu valmistava opetus edellyttää vahvaa kielitietoista opetusta, josta hyötyvät kaikki oppilaat. Lähikoulussa alusta alkaen järjestetty opetus edistää samalla koko perheen kotoutumista. Pilottiin osallistuneet koulut ovat raportoineet myös pilottioppilaiden huoltajien myönteisistä kokemuksista sekä osallistumisesta esimerkiksi koulujen vanhempaintoimikuntien toimintaan.

4.6 Ryhmäkoko

Yleisopetuksen opetusryhmien kokoa ja määrää on seurattu vuodesta 2001 alkaen syyskuun tilastointipäivän (20.9.) tilanteessa. Vertailussa ovat mukana vain yleisopetuksen perusopetusryhmät luokka-asteilla 1–9. Erityisopetuksen, sairaalaopetuksen, perusopetukseen valmistavan opetuksen, maahanmuuttajien määräaikaisen opetuksen, englanninkielisen opetuksen, kaksikielisen opetuksen, kielikylyopetuksen, montessoriopetuksen ja joustavan perusopetuksen ryhmät eivät sisälly vertailulaskelmaan. Vertailulaskelma

kattaa 87 % koko oppilasmäärästä. Taulukosta 9 on luettavissa perusopetusryhmien keskikoon kehitys vuosina 2014–2024.

Taulukko 9: Yleisopetuksen opetusryhmien keskikoko vuosina 2014–2024 (laskentapäivä 20.9.)

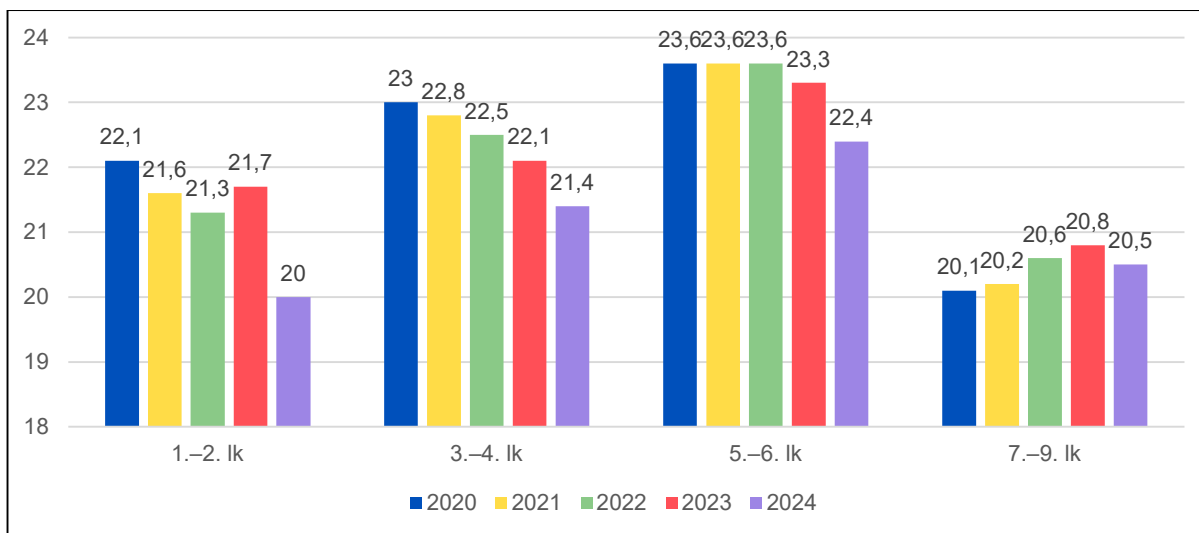
Vuosi	1–2 lk	3–4 lk	5–6 lk	7–9 lk
2014	19,2	21,9	22,0	19,5
2015	19,9	21,8	22,0	20,0
2016	20,6	22,4	21,0	17,4
2017	20,9	23,0	23,3	19,9
2018	21,5	22,4	23,2	20,1
2019	21,9	22,4	22,7	20,0
2020	22,1	23,0	23,6	20,1
2021	21,6	22,8	23,6	20,2
2022	21,3	22,5	23,6	20,6
2023	21,7	22,1	23,3	20,8
2024	20	21,4	22,4	20,5

Alakoulujen opetusryhmien koon keskiarvot kasvoivat vuodesta 2014 vuoteen 2020 saakka. Viimeisen neljän vuoden ajan alakoulujen opetusryhmien koon keskiarvot ovat pienentyneet. Verrattuna viime vuoteen ryhmäkoon keskiarvo laski eniten vuosiluokilla 1.–2., lähes 8 prosentilla. Alimmilla vuosiluokilla luokkakoot ovat tänä vuonna pienimmät, noin 20 oppilasta.

Vuosiluokkien 3.–4. opetusryhmien keskikoko jatkoi edelleen pienenemistä vuoden 2020 huipusta. Myös 5.–6. vuosiluokkien ryhmien keskikoko jatkoi pienenemistään edellisestä vuodesta. 5.–6. vuosiluokkien ryhmäkoot ovat kuitenkin edelleen suurimmat, keskimäärin 22,4 oppilasta.

Vain ylimmillä 7.–9.vuosiluokilla opetusryhmien keskikoot ovat suurentuneet vuodesta 2020 viime vuoteen saakka. Tänä vuonna yläkoulujen opetusryhmien koon keskiarvot laskivat hieman edellisestä vuodesta. Viimeisimpien viiden vuoden opetusryhmien keskikokojen kehitys vuosiluokittain on havainnollistettu kuvassa 22.

Kuva 22: Yleisopetuksen perusopetusryhmien keskikoko vuosina 2020–2024 (laskentapäivä 20.9.)

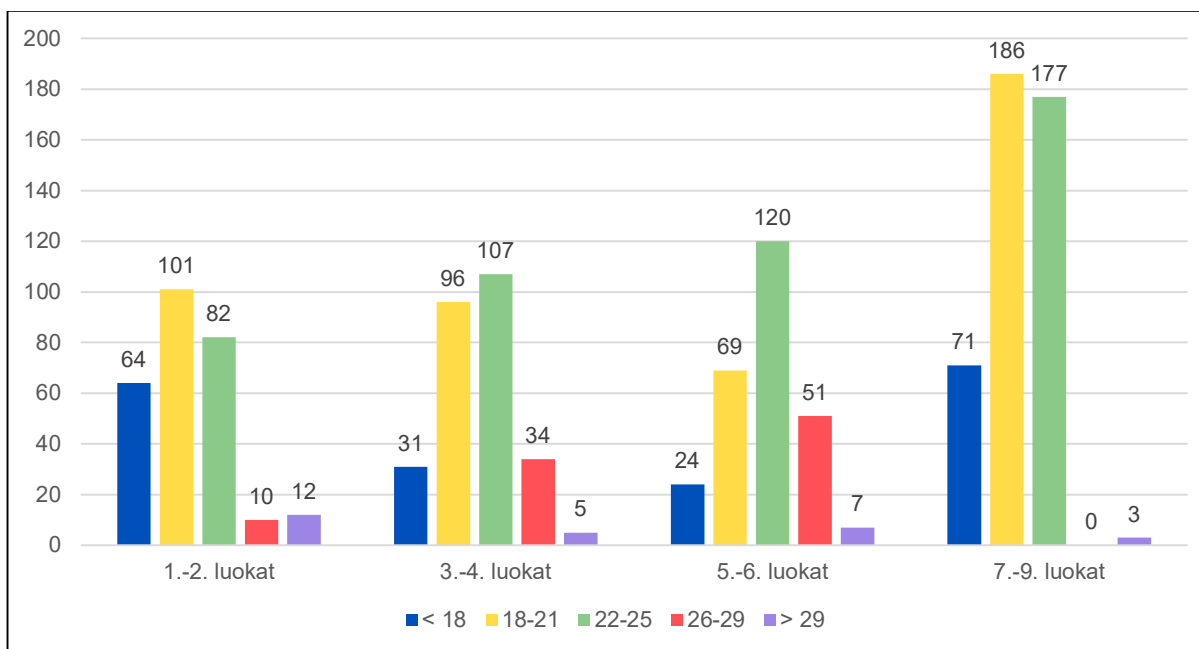
Kuvassa 23 on esitetty oppilaiden jakautuminen erikokoisiin perusopetusryhmiin vuonna 2024. Alakouluissa on edelleen eniten keskikokoisia (22–25 oppilaan) opetusryhmiä. Pienimpien (alle 18 oppilaan) ryhmien määrä on kasvanut kaikilla alakoulujen luokka-asteilla viime vuodesta. Suurin muutos on tapahtunut pienimpien oppilasryhmien määrässä 5.–6. luokka-asteilla, joissa ryhmien määrä nousi 71,4 %:lla vuodesta 2023.

Edelliseen vuoteen verrattuna eniten väheni suurimpien (yli 29 oppilaan) ryhmien määrä 5.–6. luokka-asteilla, joita on nyt lähes 42 prosenttia vähemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Myös keskikokoisten (22–25 oppilaan) ryhmien määrä väheni lähes viidesosalla vuosiluokilla 3.–4.

Luokka-asteilla 1.–2. sekä pienempien (alle 18 oppilasta) että suurimpien (yli 29 oppilasta) ryhmien määrä on kasvanut, mutta toiseksi suurimpien (18–21 oppilaan) ryhmien määrä on vähentynyt vuoteen 2023 verrattuna. Alimmilla vuosiluokilla yleisin oppilasryhmän koko on kuitenkin edelleen toiseksi pienimpien (18–21 oppilaan) oppilasryhmät.

Vain 3.–4. luokilla – muista vuosiluokista poiketen – kahden suurimman (yli 26 oppilasta) ryhmien määrä on kasvanut, mutta kaikkiaan yhteensä vain neljällä ryhmällä.

Kuva 23: Yleisopetuksen perusopetusryhmien määrä koon mukaan 20.9.2024

On syytä huomata, että muutos pienten ryhmien määrässä ei liity erityisopetuksen ryhmiin, koska tässä tarkasteltiin vain yleisopetuksen ryhmäkokoja. Erityisopetuksen ryhmien määrästä kerrotaan luvussa 4.4. Voidaan todeta, että vuonna 2024 alakoulujen perusopetusryhmien koot ovat edelleen painottuneet keskikokoisiin (22–25 oppilaan) ja toiseksi pienimpiin (18–21 oppilaan) ryhmiin.

Yläkouluissa yleisin ryhmäkoko on edelleen 18–21 oppilasta, ja niiden määrä on noussut neljä prosenttia viime vuodesta. Suurin muutos on tapahtunut keskikokoisten (22–25 oppilaan) oppilasryhmien kohdalla, joita oli nyt 8,6 % enemmän kuin vuonna 2023. Suurimpia (yli 26 oppilasta) ryhmiä yläkouluissa ei juurikaan ole ja kokonaismäärä on pysynyt samana kuin viime vuonna.

4.7 Digitaalinen toimintaympäristö

Opetushenkilöstön digiosaamisen kehittäminen

Tavoitteena oli:

- vahvistaa koulu yhteisöissä tapahtuvaa osaamisen kehittämistä kansallisten digitaalisen osaamisen taitojen ja Espoon opetussuunnitelmien tavoitteiden mukaisesti,
- tukea opetushenkilöstön ohjelmointiosaamista ja ohjelmoinnillisen ajattelun opettamista sekä arviointikriteerien käyttöönottoa ohjelmoinnin arvioinnissa,
- ylläpitää opettajien osaamista etäyhteyksiä hyödyntävässä opetuksessa ja osaamisen kehittämisessä sekä
- tukea tekoälyn turvallista ja tavoitteellista pedagogista käyttöä opetuksessa.

Digitaalisen osaamisen kehittämisen tilaisuudet

Syksyllä 2023 YS-ajalla toteutetuissa yhteiskehittämisen työpajoissa keskityttiin opetussuunnitelman tavoiteperusteiseen opetuksen suunnitteluun digitaalisissa oppimisympäristöissä. Työpajoissa edistettiin *Digipudokkuudelle stop!* ja *Digi-ilo*-hankkeiden tavoitteita sekä *Digitaalinen osaaminen Espoossa* -sivuston tuottamista ja hyödyntämistä. Työpajojen sisällöt liittyivät digitaaliseen osaamiseen, medialukutaitoon ja ohjelmointiosaamiseen. Lisäksi järjestettiin työpaja tekoälyn pedagogisesta ja turvallisesta käytöstä opetustyössä.

Rehtoriseminaarissa syksyllä 2023 toteutettiin työpaja, jossa koulutettiin noin 150 rehtoria ja virka-apulaisrehtoria tekoälyn turvalliseen käyttöön ja Espoon johtoryhmässä hyväksytyihin pelisääntöihin. Oppimisteknologian kehittäjäopettajat toteuttivat opetushenkilöstölle useita koulutuksia tekoälystä. Koulutuksiin osallistui noin 1400 opettajaa. Materiaalit jaettiin tietosivuilla koulujen käyttöön. Digitaalista osaamista edistettiin syksyllä 2024 kehittäjäopettajien järjestämässä YS-ajan yhteiskehittämisen tilaisuuksissa, joihin ilmoittautui yli 1800 opetushenkilöstön osallistujaa.

Osaamisen kehittämisen tarjottimen, Futuralin, kautta on tarjottu eri teemoista monipuolisesti digitaalisen osaamisen kehittämisen tilaisuuksia ja koulutuksia opetushenkilöstölle. Lisäksi opetuksen kehittämisen palvelualueen henkilöstö on osallistunut useisiin ja eri tahojen järjestämiin tekoälykoulutuksiin lähi- ja virtuaalitapahtumissa.

Monitori – monien tapaamisten tori

Monitorissa, Kirstin koulun yhteydessä toimivassa opetushenkilöstön osaamisen kehittämisen kohtaamispaikassa, järjestettiin osaamisen kehittämisen tilaisuuksia ja tapaamisia opetuksen kehittämisen palvelualueen yhteistyössä. Koulutuksiin osallistuminen on ollut viime vuosina vähäistä. Opettajat kokivat, että heidän ei ole mahdollista osallistua koulutuksiin koulupäivän aikana riittävästi ja työpäivän jälkeen koulutuksiin osallistuminen koettiin kuormittavana. Yhteistyössä on kehitetty uusia osaamisen kehittämisen toteuttamisen tapoja mm. podcasteja, ohjevideoita ja tukisivustoja. Osaamisen kehittämisen toimintatapojen toimivuutta arvioidaan vuosittain.

Monitorissa on ohjelmoinnin, robotiikan ja 3D-tulostuksen välinein varustettu koulutustila, jossa voidaan tukea opettajien osaamisen kehittämistä ohjelmoinnissa ja luovassa tuottamisessa.

Päätelaitteet

Tavoitteena oli:

- perusopetuksessa oppilaiden käytössä on päätelaitteita suhdeluvulla 1,5 oppilasta / päätelaite,
- koulujen käytössä on pääsääntöisesti Chromebook-laitteita ja
- opettajilla ja koulun henkilökunnalla on toimivat henkilökohtaiset päätelaitteet.

Taloudellisesti kestävä Espoo tuottavuus- ja sopeutusohjelma (TAKE) ohjaa tulevien vuosien oppilaslaitteiden vaihtoa. Ohjelman tavoitteena on parantaa tuottavuutta ja talouden tasapainoa suunnitelmallisesti vuosina 2020–25. Ohjelmassa painotetaan mm. seuraavia asioita:

- laitehankinnoissa painotetaan Chromebookkeja
- yhtenäistä oppimisympäristöä
- tavoitteena pitää koulujen laitemäärä 1,5 oppilasta/laitte
- uusien laitteiden elinkaari (käyttöikä) vähintään 4,5 vuotta

Vuoden 2024 aikana perusopetuksen kouluille toimitettiin 1700 Chromebookkia ja 400 iPadiä. Laitteet jaettiin perusopetuksen kouluille oppilasmääräsuhteessa. Tavoitteena on pitää koulujen laitemäärä 1,5 oppilasta / laite. Lisäksi kouluille pyrittiin hankkimaan "luokallinen" iPadejä. Tämä linjaus huomioitiin myös koulujen laitevaihdossa.

Vuoden 2024 aikana kouluilta poistettiin vähintään 5 vuotta vanhoja laitteita. Päätelaitteita poistettiin noin 2000 kappaletta. Vuoden 2024 laitevaihdot toteutettiin syys-marraskuussa 2024 yhden käynnin taktiikalla.

Opetuksen laitteista vuoden 2024 lopussa Chromebookkien osuus kaikista laitteista on 82 % (taulukko 10). Laitteympäristön yksipuolistuminen on aiheuttanut tyytymättömyyttä opettajissa. Tavoite jatkossa on laitteiston monipuolistaminen opetussuunnitelman tavoitteiden toteuttamisen varmistamiseksi.

Taulukko 10: Chromebookien osuus laitteista vuosina 2020–2024

Vuosi	2020	2021	2022	2023	2024
Chromebookien osuus koko laitekannasta	18 %	45 %	59 %	73 %	82 %

Vuoden 2024 aikana käyttöön otettiin iPadien hallintajärjestelmä (JAMF). Sen avulla iPadien hallinta mahdollistuu entistä monipuolisemmin ja helpommin kaupunki-, koulu- ja luokkatasolla. Koulujen iPad-yhteys henkilöille tarjottiin kaksi koulutusta ja käyttöönotto videoita syksyn 2024 aikana.

Tavoitteena on opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisen opetuksen varmistaminen näillä laitteilla ja laiteympäristössä.

Opettajien päätelaitteissa ilmeni erityyppisiä ongelmia ja laitteet alkavat olla leasing-kautensa loppusuoralla.

Oppimistilojen esitysteknologian uusiminen

Tavoitteena oli:

- oppimistilojen esitystekniikka ja muu teknologia on toimintavarmaa ja nykyaikaista, koulunkäyntiin ja opiskeluun innostavaa
- oppimistilojen esitystekniikan uusiminen etenee systemaattisesti elinkaariuusimisina
- esitystekniikan käyttö eri päätelaitteilla on sujuvaa ja vaivatonta

Kouluille hankittavat perusopetustilojen AV-laitteet ovat keskitetysti hankittuja ja niiden leasing-kustannukset menevät keskitetystä budjetista. Kaikki koulujen uudet AV-laitehankinnat ovat leasing-sopimuksilla.

Koulujen esitystekniikan uusinnat jatkuivat Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman linjausten mukaisesti. Esitystekniikan elinkaarivaihdot toteutettiin kouluilla, joilla oli esiintynyt eniten vikaantumisia tai joissa oli eri ikäisiä laitteita. Lisäksi uusittiin yksittäisiä luokkia eri kouluista. Periaatteena oli, että jokaisessa opetustilassa tulee olla toimiva av-laitteisto.

Elinkaarivaihdot jatkuvat vielä vuosien 2025 ja 2026 ajan, jonka jälkeen kaikki opetustilat on päivitetty nykyisen määritelmän mukaisesti monikosketusnäyttöillä, äänentoistolla ja dokumenttikameralla.

Espoon suomenkielisissä perusopetuksen kouluissa on yhteensä noin 2 200 oppimisen tilaa. Uusimisen periaate on, että uusitaan koulun kaikkien opetustilojen esitystekniikka kerralla. Näin päästään yhdenmukaiseen laitekantaan samanaikaisesti. Tämä helpottaa laitteiden pedagogista käyttöä ja käytön kehittämistä koko työyhteisön voimin.

Oppimisen pilvipalvelut

Tavoitteena oli:

- oppilaiden opiskelun tukena on monimuotoinen oppimisympäristö
- oppilaat saavat kokemuksia ja kartuttavat osaamistaan erilaisista pilvipalveluista jatko-opintoja, työelämää ja arjen mediatodellisuuttaan vastaavasti

Espoon opetuksen keskeisinä pilvipalveluina ovat Microsoft M365 ja opetuksen M365 Edu -pilvipalvelut sekä Googlen Workspace for Education -pilvipalvelu. Applen käyttöjärjestelmää kehitetään JAMF-hallintaohjelman avulla. Laitteiden sovelluskokonaisuutta hallitaan laitehallintajärjestelmän avulla ja keskeisiin pilvipalveluihin päästään näiden palveluiden sovelluksilla tai selaimen kautta. Sovellusjakelua Chromebookkeille on edistetty yhteistyössä Espoon tietohallinnon ja Kasvun ja oppimisen toimialan suomenkielisen perusopetuksen oppimisteknologian asiantuntijoiden kanssa.

Wilma toimii Espoossa kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen välineenä. DigiOne-Opetus-palvelua kehitettiin yhteistyössä Vantaan kaupungin koordinoimassa hankkeessa ja Espoon pilottikoulu tja hallinnon asiantuntijat toimivat aktiivisesti kehittämistyössä. Vuoden 2024 aikana Espoon kaupunki irtautui DigiOne-hankkeesta.

Espoossa M365-pilvipalvelu on eriytetty kahteen tenantiin – hallinnon ja opetuksen tenantiin. Näiden ristikkäinen käyttö on tuottanut haasteita mm. pääsynhallinnan ja ristiinkäytön kanssa. Näitä haasteita pyritään ratkomaan myös tulevana vuonna.

M365- ja EDU M365 -pilvipalveluiden käytön tukemiseksi ja kehittämiseksi perustettujen sekä pedagogisten että teknisten ryhmien yhteistyötä Tietohallinnon kanssa jatkettiin. Molemmista ryhmissä on edustajina tietohallinnon, opetuksen kehittämisen palvelualueen ja opetushenkilöstön edustajia sekä esikunnan digikehityspäällikkö. Näin kehittämiseen saatiin yhteistyön tuella kuuluviin sekä kentän kokemuksia ja tarpeita että hallinnon kehittämisen tuki. Yhteistyössä kehitettiin entistä parempaa palvelua opetussuunnitelman tavoitteiden toteuttamiseksi.

Pilvipalveluiden käytön tavoitteena on, että oppilaat saavat kokemuksia molemmista pilvipalveluista jatko-opiskelua ja työelämää varten. Vuoden 2024 aikana kehitettiin pilvipalveluihin liittyviä käyttäjätunnusasioita. Googlen ja Microsoftin salasanaikäytänteitä yhtenäistettiin ja salasanojen minimivaatimuksia päivitettiin tietosuojan parantamiseksi.

Eduespoo.fi-projektissa parannettiin pilvipalveluiden käyttöönottoa. Lisäksi tuotettiin selkeitä ohjeita Google Workspace for Educationin, Microsoftin M365 ja Applen pilvipalveluiden käyttöön opetushenkilöstölle. Projekti tukee perusopetukseen lisättyjen Chromebook-työasemien käyttöä. Projekti varmistaa, että pilvipalveluilla voidaan toteuttaa opetussuunnitelman tavoitteita. Tavoitteena on myös luoda yhteiskehittämällä vaikuttavuutta ja voimaa muutokseen. Mukana projektissa on Espoon tietohallinto, SUPE ja SVEBI.

Etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen ja pilvipalveluiden käytön keskeisenä kehittämiskohteenä on nostaa esille ja kehittää niitä toimintoja ja pedagogisia ratkaisuja, joilla oppilaiden ja opiskelijoiden aktiivisuutta, vuorovaikutusta ja osallistumista voidaan tukea. Sovellusten tarkasteluun ja käyttöönottoon liittyviä toimintatapoja kehitettiin toimialan ja Tietohallinnon yhteistyönä.

Muu kehittämistyö

Tavoitteena oli:

- kokeilla opettamisen, opiskelun ja koulujen johtamisen tueksi tarkoitettuja uusimpia teknologioita sekä kartoittaa ja arvioida niiden käytöstä mahdollisesti saavutettava lisäarvo palveluiden hankkimista koskevan päätöksenteon perusteeksi
- kokeilla ja kehittää uudenlaisia toimintakonsepteja yhteistyössä eri palveluntarjoajien kanssa

Someturva-palvelu

- Espoon perusopetuksen oppilaille on ollut lukuvuonna 2023–2024 käytössään digitaalinen Someturva-palvelu. Someturvan kautta lapset, nuoret, opettajat ja huoltajat voivat raportoida ja saada nimettömästi osaavaa apua somessa, peleissä tai muualla netissä kohdattuihin kiusaamis-, häirintä-, uhkailu- ja väkivaltilanteisiin. Someturvan asiantuntijatiimi koostuu someen erikoistuneista juristeista, psykologeista ja sosiaalipsykologeista. Asiantuntijoiden vastaus käyttäjälle sisältää arvion kiusaamis- ja väkivaltilanteesta ja toimintaohjeet sen ratkaisemiseksi. Someturvan kautta käsitellyistä tapauksista 34 % on täyttänyt rikoksen tunnusmerkit. Tilanteet tapahtuivat useimmin Snapchatissa, WhatsAppissa ja TikTokissa. Näistä tapauksista 33 % oli lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia. Kunnianloukkauksia eli toisten haukkumista, tarkoituksellista nöyryyttämistä tai valheiden levittämistä oli 23 % tapauksista. 41,5 %:ssa tapauksista Someturva oli ensimmäinen taho, jolle lapsi tai nuori kertoi tilanteesta.

Edudata.io

- Opettajat käyttävät opetuksessaan yhä enemmän digitaalisia sovelluksia. Voimassa oleva lainsäädäntö velvoittaa opetuksen järjestäjän huolehtimaan siitä, että opetuksessa käytettävät sähköiset palvelut vastaavat tietosuoja- ja perusopetuslain vaatimuksia. Palveluna sovellusten tarkistuksiin käytetään Edudata.io:ta. Palvelun käyttöönottoa edistetään eri tahoilla.

Copilot M365

- Opetuksen kehittämisen palvelualueen asiantuntijat ja joukko valittuja rehtoreita pilotoi Copilot-tekoälyn käyttöä M365-ympäristössä. Pilotti jatkuu tulevana vuonna ja sillä haetaan ymmärrystä tekoälyn käytön hyödyistä ja haasteista, aikasäästöä, toiminnan laadun vahvistamista ja käyttötapojen oppimista.

DigiLukiseula

Espoon suomenkielisessä perusopetuksessa on pitkät perinteet lukutaidon arvioinnissa. Keväällä 2023 käynnistettiin selvittely lukutaidon arviointimenetelmän vaihtamisesta. Syynä oli se, että pitkään käytetystä

ALLU-testistä oli jo aika ajamassa ohi, ja testaus aiheutti paljon manuaalista työtä. Tuolloin myös DigiOnen oletettu käyttöönotto aiheutti sen, että oli mietittävä uusia keinoja lukutaidon arviointiin.

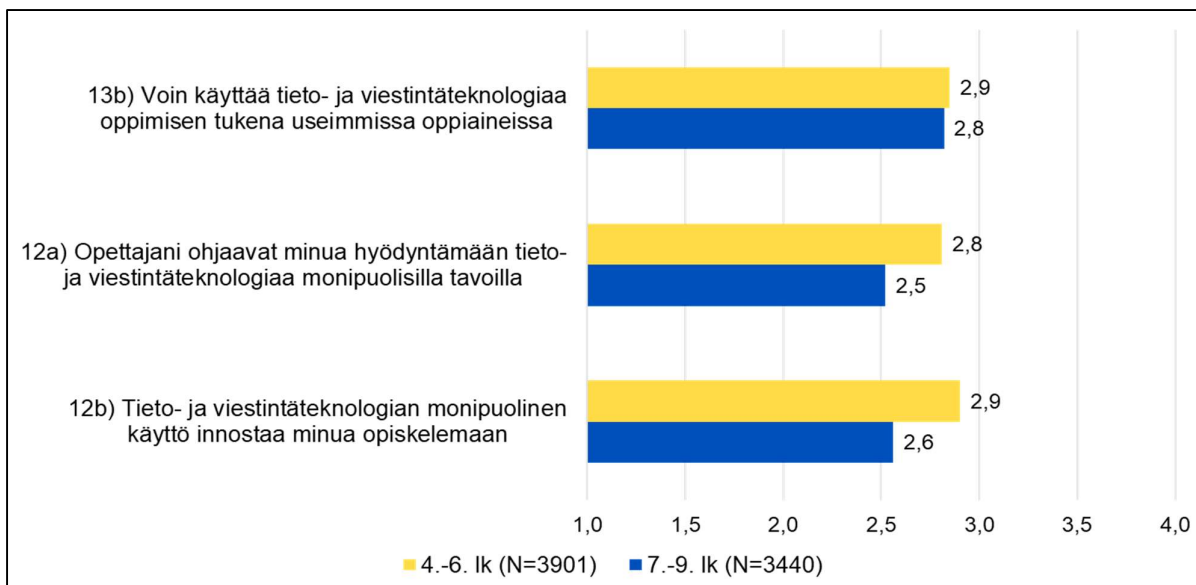
Ehtona uudelle arviointivälineelle oli, että se olisi digitaalinen, tutkimusperustainen ja normitettu sekä soveltuva oppilas-, ryhmä-, koulu- ja kuntatasoilla luku- ja kirjoitustaidon arviointiin ja seurantaan. Arviointivälineen edellytettiin olevan monipuolinen, motivoiva ja soveltuvan ryhmätestaukseen eri vuosiluokilla ala- ja yläkoulussa.

SUPE käynnisti DigiLukiseulaa koskevat keskustelut Niilo Mäki Instituutin kanssa. Yhteistyö eteni siten, että keväällä 2024 SUPE:ssa pilotoitiin DigiLukiseulaa. Pilotin tavoitteena oli testata arviointityökalun sopivuutta ja toimivuutta sekä saada tietoa siitä, missä määrin ALLU-testin ja DigiLukiseulan tulokset vastaavat toisiaan 2.- ja 4.-luokkalaisilla. Pilotin jälkeen johtoryhmä päätti, että DigiLukiseulan käyttöönotossa edetään. Syksyllä 2024 toteutettiin pienhankintaprosessi, laadittiin sopimus DigiLukiseulan käytöstä, tehtiin henkilötietojen käsittelyn vaikutustenarviointi ja päivitettiin tietosuojaseloste. DigiLukiseula otetaan käyttöön keväällä 2025 ja se korvaa ALLU-testin. Myös ruotsinkielisessä perusopetuksessa otetaan DigiLukiseula käyttöön vuoden 2025 tai 2026 aikana.

Arviointituloksia

Lukuvuoden 23–24 oppilaskyselyn tulosten mukaan tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään oppimisen tukena saman verran ala- ja yläkouluissa, mutta alakoululaisia sen käyttö innostaa enemmän (kuva 24).

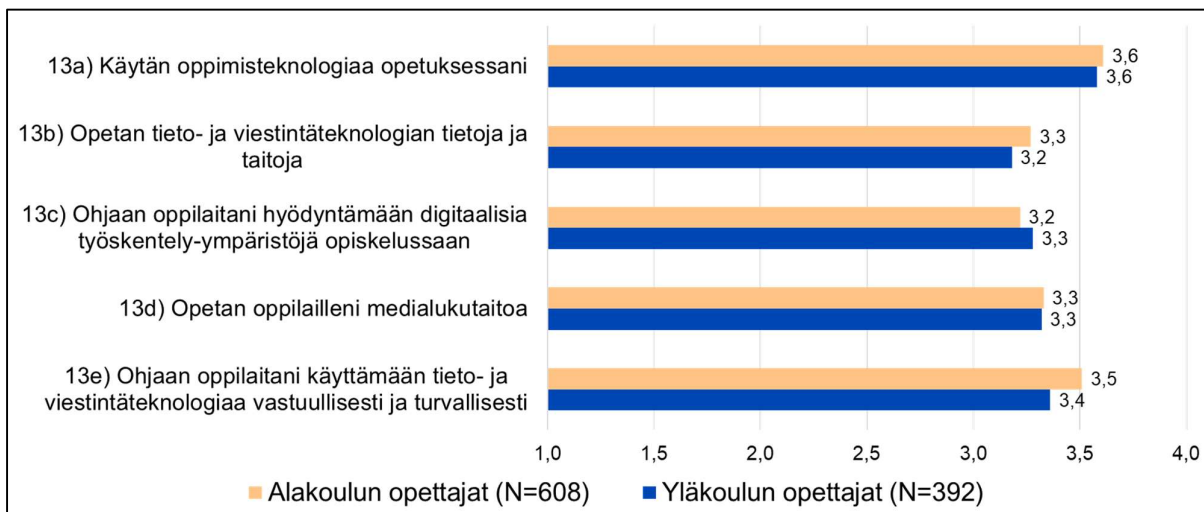
Kuva 24: Oppilaskyselyn TVT-väittämien tulokset ala- ja yläkouluissa

Huoltajille suunnatun kyselyn väittämässä ”Tieto- ja viestintäteknologian käyttö tukee lapseni oppimista” nähtiin jonkin verran laskua kaikilla kouluasteilla. Itse asiassa kyseissä väittämässä heikkenemistä tapahtui kahden vuoden aikana enemmän kuin missään muussa väittämässä. Avoimissa vastauksissa osaa huoltajista huolestutti digilaitteiden liiallinen käyttö opetuksessa. Vastauksissa toivottiin enemmän perinteistä lukemista ja kirjoittamista. Myös oppilaiden kännyköiden käyttö huolestutti, ja välitunneille toivottiin muita aktiviteetteja. Aihe on ollut paljon esillä mediassa, mikä saattaa näkyä tuloksissa. Tieto- ja viestintäteknologiaa koskevan väittämän keskiarvo kaikilla huoltajilla oli kuitenkin 3,25 (asteikko 1–4), eli edelleen korkea, vaikka pudotusta olikin tapahtunut.

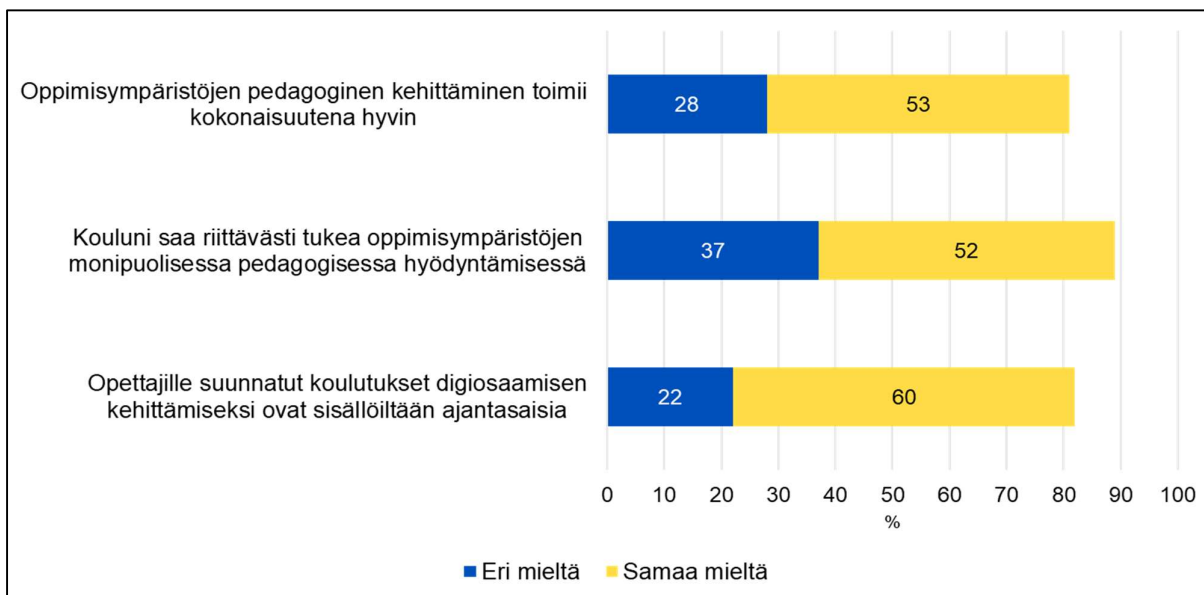
Lukuvuoden 23–24 henkilöstökyselyyn uudistettiin tieto- ja viestintäteknologiaa koskevat väittämät ajantasaisemmiksi ja paremmin opetussuunnitelmaa noudattaviksi. Väittämät ja niiden keskiarvot on esitetty kuvassa 25. Ala- ja yläkoulun opettajien vastauksissa ei juuri ollut eroja siinä, kuinka he kertoivat noudattavansa opetussuunnitelmaa näiltä osin. Kaiken kaikkiaan keskiarvot olivat hyviä.

Kuva 25: Henkilöstökyselyn TVT-väittämien tulokset ala- ja yläkoulujen opettajilla

Rehtorikyselyssä rehtorit arvioivat digitaalisten oppimisympäristöjen ja digiosaamisen kehittämistä kuvan 26 tulosten mukaisesti.

Kuva 26: Oppimisympäristöjä ja digiosaamista koskevat tulokset rehtorikyselyssä

4.8 Iltapäivätoiminta

Espoon kaupunki järjestää perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa kaupungin omana toimintana (17 %), ostopalveluna (82 %) ja avustettuna toimintana (1 %). Perusopetuksen iltapäivätoimintaa tarjotaan Espoossa ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien oppilaille, joilla on erityisen tuen päätös. Lukuvuonna 2023–2024 iltapäivätoimintaan osallistui 2551 1.luokan oppilasta, 1959 2.vuosiluokan oppilasta ja 73 ylempien vuosiluokkien erityisen tuen oppilasta. Yhteensä iltapäivätoimintaan osallistui 4583 oppilasta.

Suomenkielisen perusopetuksen tuloksikkö toteutti myös vammaispalvelu- ja kehitysvammalain perusteella aamu- ja iltapäivähoitoon sekä loma-ajan hoitoon oikeutettujen kehitysvammaisten ja autististen oppilaiden hoitoa. Aamu- ja iltapäivähoitoon osallistui lukuvuonna 2023–2024 yhteensä 274 oppilasta. Loma-ajan hoitoa

järjestettiin syys-, joulu-, talvi- ja kesälomalla. Loma-ajan hoitoihin osallistui 125–190 oppilasta / lomahoito. Koululaisten hoitoa toteutettiin niillä kouluilla, joilla oppilaiden opetuskin järjestettiin.

Iltapäivätoiminnan asiakasmaksut nousivat kymmenellä eurolla 1.8.2023 alkaen. Kokoaikaisesta iltapäivätoiminnasta perittiin lukuvuonna 2023–2024 150 euroa kuukaudessa ja osa-aikaisesta toiminnasta perittiin 90 euroa kuukaudessa. Kokoaikaista iltapäivätoimintaa järjestettiin kello 17 asti ja osa-aikaista klo 15 saakka.

Iltapäivätoiminnan asiakasmaksuihin oli mahdollista hakea huojennusta. Iltapäivätoiminnan asiakasmaksun puollittamista tai perimättä jättämistä koskeva päätös tehtiin perheeseen ja perheen hakemuksessa ilmoittamien bruttotulojen perusteella. Asiakasmaksuhuojennuksia myönnettiin lukuvuoden aikana 710 perheelle, yhteensä 678 830 euroa. Huojennuksia haettiin huomattavasti enemmän kuin edellisinä lukuvuosina.

Perusopetuksen iltapäivätoiminnan laadullisen arvioinnin perustana toimivat lainsäädäntö ja Opetushallituksen valtakunnalliset aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet -asiakirja. Lisäksi espoolaista iltapäivätoimintaa määrittävät Espoon iltapäivätoiminnan järjestämisen periaatteet sekä sopimuksien seurantaan ja toiminnan ohjaukseen liittyvät asiakirjat. Iltapäivätoiminnan yksikkökohtaiseen perustietolomakkeeseen kirjatut asiat sekä yksikön vuosittainen toimintasuunnitelma loivat perustan toiminnan toteuttamiselle ja kehittämiselle. Toimintasuunnitelman tuli sisältää mahdollisimman konkreettiset, toimintaa laadullisesti kuvaavat toiminnan toteuttamisen käytännöt.

Iltapäivätoiminnan palveluntuottajille järjestettiin lukuvuoden aikana kaksi sopimuseurantakeskustelua. Syyslukukaudella iltapäivätoiminnan palveluntuottajia tavattiin verkkotapaamisissa ja kevätlukukauden lopussa käytiin arviointikeskustelut palveluntuottajien kouluilla. Lukuvuoden aikana järjestettiin myös info- ja keskustelutilaisuuksia, joihin osallistui perusopetuksen iltapäivätoiminnan palveluntuottajia, ohjaajia sekä perusopetuksen rehtoreita.

Iltapäivätoiminnan huoltajilta ja toimintaan osallistuvilta lapsilta kysyttiin palautetta toiminnasta vuosittaisella asiakastytyväisyyskyselyllä. Valitettavasti asiakastytyväisyyskyselyjen vastausprosentti oli vaatimaton (alle 20 %).

4.9 KULPS

KULPS on Espoon esi- ja perusopetuksen oppilaille luotu kulttuurin, kirjaston ja liikunnan palvelutarjontakokonaisuus. KULPS tukee esi- ja opetussuunnitelman toteutumista; KULPSin toiminnot tukevat oppiaineiden tavoitteiden ja sisältöjen mukaista oppimista sekä laaja-alaisen oppimisen kehittymistä. Samalla KULPS rikastuttaa koulujen mahdollisuuksia monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamiseen. Oppimisympäristöinä ovat muun muassa kaupungin historialliset kohteet, taidenäyttelyt, museot, kirjastot, konsertit, esittävän taiteen näytökset ja oma lähiseutu. Näiden lisäksi oppimisympäristöinä toimivat myös liikuntapaikat ja erilaiset liikuntapalveluita järjestävät liikunta- ja urheiluseurat sekä liikunta-alanyritykset.

KULPSiin osallistuminen on jokaisen oppilaan oikeus. Tavoitteena on, että jokainen oppilas pääsee lukuvuoden aikana vähintään kerran kulttuuripolulle, kirjastopolulle ja liikuntapolulle (Espoon perusopetuksen opetussuunnitelma luku 4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat). Tavoitteen toteutumista seurataan keräämällä kunkin polun oppilaskäyntimäärät lukuvuoden aikana ja suhteuttamalla ne lukuvuoden oppilasmäärään.

KULPS edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta kulttuuri- ja liikuntaosallistumiseen tarjoamalla maksuttomia palveluita osana koulupäivää. Espoon kulttuurikasvatusta toteutetaan kulttuuri- ja kirjastopolkujen kautta. Kouluryhmillä on ollut oikeus maksuttomiin HSL:n matkoihin kello 9–15 välillä.

Liikunta- ja kirjastopoluilla käyntejä oli laskennallisesti keskimäärin vähintään yksi per oppilas, kulttuuripolulla vielä enemmän. Espoon opetussuunnitelmaan kirjattu tavoite ei kuitenkaan toteudu jokaisen oppilaan kohdalla, sillä koulu- ja luokkakohtaiset käyntimäärät vaihtelevat suuresti. Oppilaskohtainen tavoitteen seuraaminen tapahtuu koulutasolla. Huomattavaa liikuntapolulla on, että erityisluokat käyttivät liikuntapolkua aktiivisesti.

Kulttuuripolulla on käytössä dynaaminen toimittajarekisteri (Taiteen ja kulttuurin hankinta lapsille ja ikäihmisille), joka edistää laadukkaiden, innovatiivisten sekä kestävien palveluhankintojen tekemistä. Kulttuurikasvatussisällöt vastaavat opetus- ja kasvatussuunnitelmien tavoitteisiin, lasten ja nuorten toiveisiin ja kiinnostuksen kohteisiin sekä opettajien tarpeisiin. Sisältöjen valinnassa painotetaan lapsilähtöisyyttä, saavutettavuutta ja toiminnallisuutta. Taidesisällöt kulttuurikasvatuksessa ovat tämän myötä monimuotoistuneet, ja erityisluokat sekä maahanmuuttotilaiset oppilaat pyritään huomioimaan entistä

paremmin. KULPS-kulttuuripolulla vierailee erityisryhmiä ja valmistavan opetuksen ryhmiä. Oppilaiden yhdenvertaisuutta osallistua kulttuuriin ja taiteisiin KULPS:n kautta edistetään kiinnittämällä erityistä huomiota alueelliseen tasa-arvoon.

Liikuntapolulla oppilaalla on mahdollisuus kokeilla sellaista liikuntalajia, jota koululiikunta ei välttämättä sisällä. Kokeilun kautta oppilaalla on myös mahdollisuus löytää itselleen mieluisa liikuntaharrastus. Liikuntapolun tarjontaa koostaessa on huomioitu liikunnanopetussuunnitelma ja konsultoitu kehittäjäopettajaa. Liikuntapolun tarjontaa on eri alueilla, koska osalla palveluntuottajista on mahdollisuus tulla pitämään toimintaa myös koululla.

Huhtikuussa valmistui vaikuttavuudella johtamisen -projekti, jonka avulla selvitettiin KULPSin kulttuuri- ja kirjastopolun vaikuttavuutta opettajien ja oppilaiden näkökulmasta. Selvityksessä haastateltiin 13 espoolaista opettajaa ja osallistettiin 350 espoolaista lasta ja nuorta mm. haastatteluiden ja erilaisten ikätasoisien palaute tehtävien avulla. Projektin tutkimuksen toteutti kaupungin sopimustoimittaja Pentagon Insight.

Taulukko 11: KULPS-käynnit lukuvuosina 2021–2024

	Käyntejä yhteensä 2023–24	Käyntejä / oppilas 2023–24	Käyntejä yhteensä 2022–23	Käyntejä / oppilas 2022–23	Käyntejä yhteensä 2021–22	Käyntejä / oppilas 2021–22
Kulttuuripolku	69 605	2,2	45 832	1,5	66 314	2,2
Liikuntapolku	34 209	1,1	23 878	0,8	28 200	0,9
Kirjastopolku	29 709	1,0	33 122	1,1	59 380	1,9

Koulun lukuvuosisuunnitelmaan sisältyy koulun oma KULPS-toiminnan suunnitelma, jonka toteutumista arvioidaan koulukohtaisen lukuvuoden arvioinnin yhteydessä. Lukuvuoden 2023–2024 arvioinneissa kouluilta kysyttiin, toteutuiko Espoon opetussuunnitelmaan kirjattu tavoite oman koulunne kohdalla: "Jokainen oppilas pääsee lukuvuoden aikana vähintään kerran kulttuuripolulle, liikuntapolulle ja kirjastopolulle". 47 koulua (66 %) vastasi tähän "kyllä" ja 24 koulua (34 %) "ei". Tavoitteeseen päästäisiin, jos jokainen koulu huolehtisi siitä, että tavoite oman koulun oppilaiden osalta toteutuu. Kyllä-vastaajien määrä oli hieman laskenut edellisestä.

5 Perusopetuksen tuloksia

5.1 Oppimistulokset

5.1.1 ALLU-lukutesti

Yleistä testauksesta

ALLU-lukutesti on Turun oppimiskeskuksen kehittämä ala-asteen lukutesti, joka on normitettu laajan valtakunnallisen aineiston pohjalta. ALLU-testiin osallistuvat Espoossa vuosittain perusopetuksen 2.- ja 4.-luokkalaiset, poikkeuksena vuosi 2021, jolloin testattiin 2.- ja 5.-luokkalaiset. ALLU-testiin osallistuvat kaikki ikäluokan oppilaat toiminta-alueittain opiskelevia ja valmistavan opetuksen oppilaita lukuun ottamatta. ALLU-tulokset merkitään oppilashallintojärjestelmä Primukseen, josta ne ovat hyödynnettävissä kunta- ja koulukohtaisia yhteenvetoja varten. Huoltaja puolestaan näkee lapsensa tuloksen Wilmassa.

Espoo on hyödyntänyt ALLU-testiä jo vuosien ajan oppilaan lukutaidon arvioinnissa sekä yhtenä kuntakohtaisten oppimistulosten arvioinnin keinona. Oppilastasolla ALLU-testiä voidaan käyttää eri tavoin: Sillä selvitetään oppilaan lukemisvalmiudet, lukutaidon sujuvuus ja luetun ymmärtäminen. Kuntatasolla ALLU-testien tuloksia hyödynnetään lukutaidon kehittymisen seuraamisessa, opetuksen pitkäaikaisvaikutusten seuraamisessa sekä eri ikäryhmien vertailussa.

ALLU-testissä testataan erikseen luetun ymmärtämistä ja teknistä lukutaitoa. Kummastakin saadaan tulokseksi tasoryhmä (1-8/9), jossa

- Tasoryhmät 1-3 = vaikeuksia luetun ymmärtämisessä tai vaikeuksia teknisessä lukutaidossa
- Tasoryhmät 4-6 = luetun ymmärtäminen tai tekninen lukutaito vastaa ikäryhmän keskitasoa
- Tasoryhmät 7-9 = luetun ymmärtäminen tai tekninen lukutaito on yli ikäryhmän keskitason

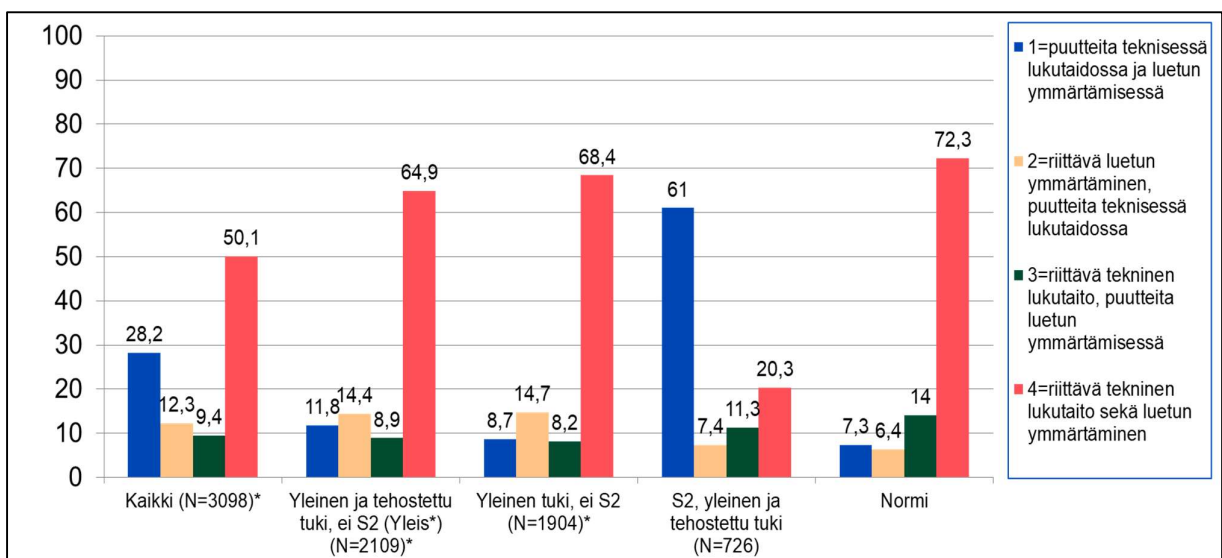
Kahden tasoryhmän perusteella määritellään testitulos eli alaryhmä (1–4), jossa

- 1 = puutteita teknisessä lukutaidossa ja luetun ymmärtämisessä
- 2 = riittävä luetun ymmärtäminen, puutteita teknisessä lukutaidossa
- 3 = riittävä tekninen lukutaito, puutteita luetun ymmärtämisessä
- 4 = riittävä tekninen lukutaito sekä luetun ymmärtäminen

Yleisenä tavoitteena siis sekä luetun ymmärtämisessä että teknisessä lukutaidossa on vähintään tasoryhmä 4 (osaaminen ikäryhmän tasoista) ja testituloksena niin ikään 4 (riittävä lukutaito).

2. luokan tulokset

Kuva 27: 2.-luokkalaisten ALLU-tulos vuonna 2024 (%)

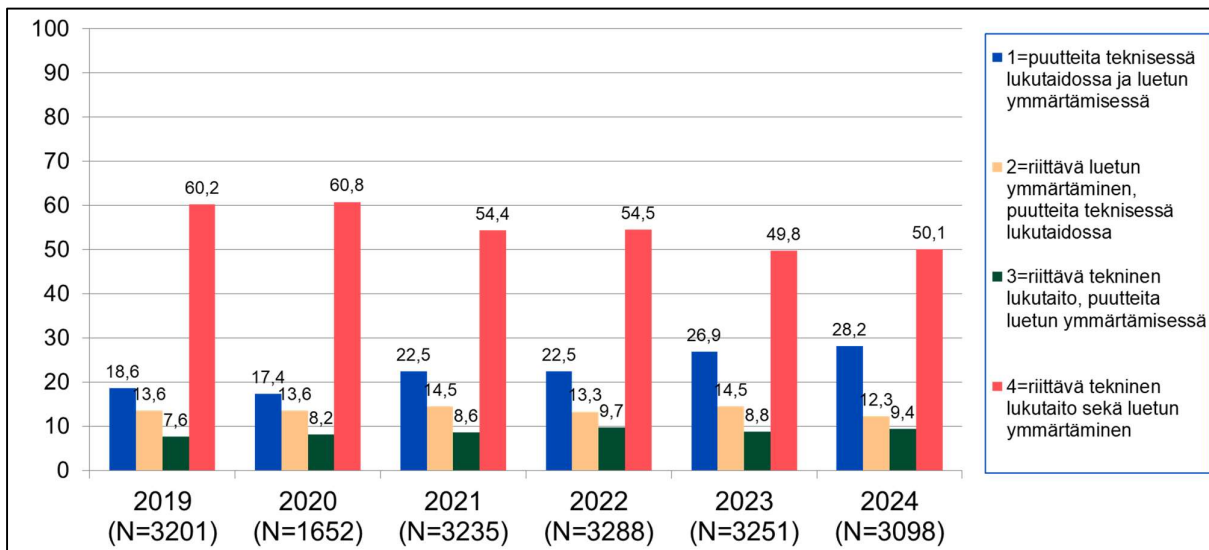
**"Kaikki" = kaikki testin tehneet, ml. erityisen tuen oppilaat ja S2-oppilaat

**"Yleis" = testin tehneet, pl. erityisen tuen oppilaat ja S2-oppilaat

Kuvassa 27 on esitetty 2.-luokkalaisten ALLU-tulos keväältä 2024. Kuvasta nähdään, että kaikista 2.-luokkalaista 50,1 %:lla oli ALLU-testin mukaan riittävä lukutaito ja 28,2 %:lla oppilaista oli puutteita sekä teknisessä lukutaidossa että luetun ymmärtämisessä. Keskimäinen ryhmä – pelkät yleisen tuen oppilaat ilman suomi toisena kielenä (S2) -oppimäärän oppilaita – lienee profiililtaan lähimpänä alkuperäisen normituksen otosryhmää, mutta silti tämäkään ryhmä ei saavuttanut normin tasoa. S2-oppilaita (ilman erityisen tuen oppilaita) vain 20,3 %:lla lukutaito oli riittävä.

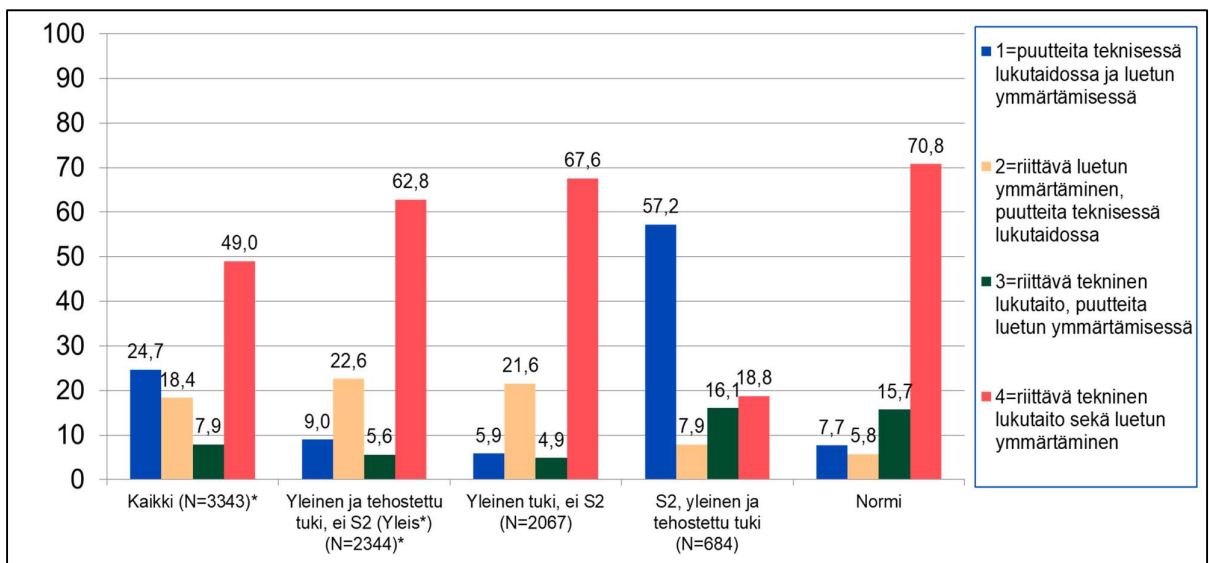
Kuvassa 28 nähdään 2.-luokkalaisten ALLU-tulosten kehitys vuosina 2019–2024. Vuoden 2023 tulokset olivat heikkomat kuin koskaan aiemmin ALLU-tulosten mittausten aikana. Vuoden 2024 tuloksissa riittävän lukutaidon omaavia oli hiukan enemmän kuin vuonna 2023, mutta heikosti lukevien osuus kasvoi edelleen selvästi. Kaiken kaikkiaan riittävän lukutaidon omaavien osuus on pudonnut muutamassa vuodessa yli 10 prosenttiyksikköä ja heikosti lukevien osuus vastaavasti kasvanut suunnilleen saman verran. Heikkenemistä on tapahtunut kaikissa ryhmissä: tytöt, pojat, S1- ja S2-oppilaat.

Kuva 28: 2.-luokkalaisten ALLU-tulosten kehitys vuosina 2019–2024

4. luokan tulokset

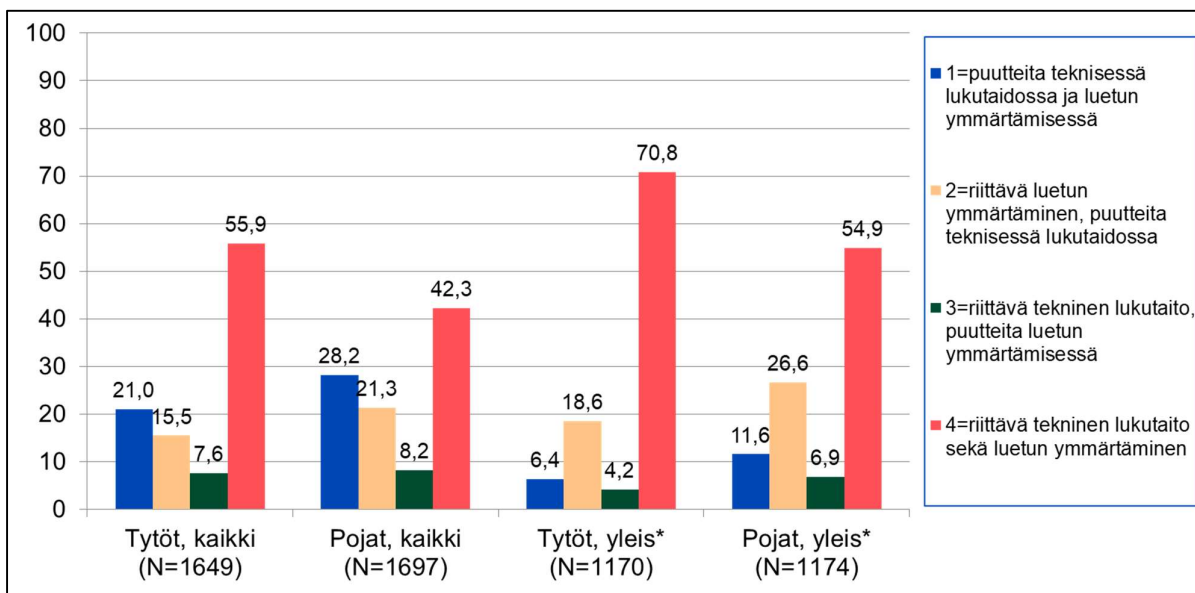
Kuva 29: 4.-luokkalaisten ALLU-tulos vuonna 2024 (%)

4. luokan ALLU-tulokset on esitetty kuvassa 29 samaan tapaan kuin 2. luokan tulokset edellä. Riittävän lukutaidon omaavien osuudet ovat eri ryhmissä melko lähellä samaa kuin 2. luokan tuloksissa. Riittävästi lukevia oli kaikista 4.-luokkalaisista 49,0 %. Vuonna 2023 heitä oli 49,9 % ja vuonna 2022 51,7 %. Riittävästi lukevien osuus on siis hieman pudonnut viime vuosina. Samaan aikaan heikosti lukevien - etenkin hyvin heikosti lukevien (tasoryhmä 1) - osuus on kasvanut.

Kuvasta 29 nähdään, että "Yleis-ryhmässä" ja yleisen tuen oppilaissa oli melko vähän sellaisia, joilla on puutteita sekä teknisessä lukutaidossa että luetun ymmärtämisessä. Sen sijaan keltainen palkki, eli niiden osuus, joilla on riittävä luetun ymmärtäminen mutta puutteita teknisessä lukutaidossa, on melko korkea. Tämä johtuu siitä, että monilla oppilailla tekninen lukutaito – eli lukemisen nopeus ja sujuvuus – jäi juuri sen pisterajan alle, mikä olisi vaadittu riittävän teknisen lukutaidon tasoon. Teknisen lukutaidon heikkeneminen näkyy erityisesti pojilla, joiden lukutaito oli 4. luokalla kokonaisuutena selvästi tyttöjä heikompi (kuva 30).

Kuva 30: 4. luokan tyttöjen ja poikien ALLU-tulokset 2024 (%)

ALLU-tuloksia tarkasteltiin erikseen sekä vieraskielisten (äidinkieli muu kuin suomi) että S2-oppilaiden näkökulmasta. Näiden ryhmien lukutaidossa ei juuri ollut eroa, vaikka täysin samoista ryhmistä ei olekaan kyse. Vieraskielisten ALLU-tulokset olivat huomattavasti heikommat kuin niillä, joiden äidinkieli oli suomi. Suomessa syntyneistä vieraskielisistä vain 30 % saavutti riittävän lukutaidon tason 4. luokan testaukseen mennessä, vaikka olivat käyneet koko koulupolkinsa Suomessa ja suomen kielellä. Suomeen jossain elämänsä vaiheessa muuttaneista 4. luokan vieraskielisistä riittävä lukutaito oli 12 %:lla testatuista. Eri kielitaustaisten tuloksissa oli kuitenkin huomattavia eroja. Oppilaan lukutaidon kannalta keskeistä ei näyttänyt olevan se, kauanko oppilas on asunut Suomessa – tai onko asunut Suomessa koko ikänsä – vaan oppilaan kieli- ja kulttuuritausta määritteli lukutaidon kehittymistä huomattavasti enemmän.

ALLU-tuloksissa tarkasteltiin myös koulujen välisiä eroja sekä koulujen tuloksia suhteessa koulun aluekertoimeen. Aluekerroin lasketaan oppilaiden kotiosoitteita vastaavien pienalueiden mukaisesti kolmen muuttujan, työttömyysprosentin, matalan koulutustason sekä vieraskielisten osuuden perusteella, ja se kuvaa näin ollen koulun sosioekonomista taustaa. Mitä suurempi aluekerroin koululla on, sitä haastavampi sosioekonominen ympäristö. Osa koulujen rahoituksesta jaetaan aluekertoimen perusteella. Aluekertoimen ja 2. luokan välinen korrelaatio oli -0,78 ja vastaava luku 4. luokalla -0,82. Voi siis sanoa, että sosioekonomisella taustalla on erittäin suuri vaikutus koulukohtaisiin ALLU-tuloksiin.

Kenties kiinnostavin näkökulma ALLU-tuloksissa on tarkastelu siitä, miten samojen oppilaiden lukutaito kehittyi ja muuttui 2. ja 4. luokan välillä. Kyse on siis pitkälti opetuksen aikaansaamasta vaikutuksesta. Kun verrattiin saman oppilasjoukon ALLU-tulosta 2. luokalla ja kaksi vuotta myöhemmin, 4. luokalla, ja kun kumpaakin tulosta peilattiin kyseisen vuosiluokan normiin, oli 4. luokalla riittävästi lukevia kokonaisuutena hieman vähemmän kuin 2. luokalla. Tosin S2-oppilailla riittävästi lukevien osuus kasvoi. Tyttöjen ja poikien eriytyminen tuli esiin selvästi: tyttöjen lukutaito suhteessa normiin parani kahden vuoden aikana ja poikien

heikkeni. Heikkeneminen johtui pääosin siitä, että niiden osuus, joilla on puutteita teknisessä lukutaidossa, kasvoi (alaryhmä 2), mikä näkyi erityisesti juuri pojilla.

Lukutaitoon panostaminen erityisesti alkuopetuksessa on tärkeää, koska ALLU-tulosten perusteella 2. luokan tulokset ennakoivat vahvasti myöhempää lukutaitoa. Taulukossa 12 on kuvattu korrelaatioita 2. ja 4. luokan luetun ymmärtämisen ja teknisen lukutaidon tulosten välillä. Taulukosta nähdään, että etenkin luetun ymmärtämisen ”ennustearvo” on erittäin korkea. Teknisessä lukutaidossa se on matalampi, mutta siinäkin korrelaatiot ovat erittäin merkitseviä siitä huolimatta, että teknisen lukutaidon testaus on 2. ja 4. luokalla erilainen. Pienemmässä aineistossa on ollut nähtävissä, että myös 4. luokan jälkeen tulokset ovat varsin pysyviä. Jos oppilaan lukutaidossa on merkittäviä puutteita, niin niiden korjaaminen ylemmillä luokilla ei välttämättä enää ole helppoa. Sen vuoksi riittävä lukutaito tulisi varmistaa jo alkuopetuksen aikana.

Taulukko 12: 2. ja 4. luokan ALLU-tulosten väliset korrelaatiot

	Luetun ymmärtäminen (LY), korrelaatio	Tekninen lukutaito (TL), korrelaatio
Tasoryhmä 2. ja 4. luokalla, kaikki	0,82 **	0,60 **
Tasoryhmä tytöillä 2. ja 4. luokalla	0,83 **	0,61 **
Tasoryhmä pojilla 2. ja 4. luokalla	0,81 **	0,59 **
Tasoryhmä S2-oppilailla 2. ja 4. luokalla	0,68 **	0,45 **

ALLU-tuloksia on käsitelty ja hyödynnetty monin tavoin syksyn 2024 aikana. Niitä on käyty läpi muun muassa perusopetuksen johdossa ja tarkemmin eri palvelualueilla. Myös kirjastopedagogien kanssa on käsitelty ALLU-tuloksia ja pohdittu niiden kautta yhteistä intressiä, lukutaidon kehittämistä.

Syksyllä 2024 vierailtiin myös koulussa, jonka ALLU-tulokset ovat olleet toistuvasti erityiset hyvät suhteessa siihen, mitä koulun taustatekijöiden perusteella voisi odottaa. Kävi ilmi, että hyvät tulokset eivät ole sattumaa, vaan koulussa on tehty pitkäjänteistä ja asiantuntevaa työtä lukutaidon eteen jo yli 10 vuoden ajan. Lukutaidon kehittäminen on kytketty koulun toiminnan rakenteisiin ja resursseihin, ja kotien kanssa tehdään sujuvaa yhteistyötä. Luokka-asteysteistyö on tiivistä, ja kirjastoa käytetään ahkerasti. Jokaisen oppilaan lukutaidon kehittyminen pyritään varmistamaan sopivan tasoisia ja mielekkäitä tekstejä lukemalla.

5.1.2 Karvin 6. luokan pitkittäisarviointi

Karvi järjesti oppimistulosten arvioinnin 6.-luokkalaisille keväällä 2024. Arviointi on osa pitkittäisarviointia, joka käynnistyi samoilla oppilailla jo syksyllä 2018 ensimmäisen luokan alkumittauksena ja jatkui kolmannen luokan alussa syksyllä 2020. Arviointi jatkuu edelleen samoilla oppilailla 9. luokan keväällä 2027.

Arviointi tehtiin sähköisesti, ja siinä käytetyt tehtävät laadittiin opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen sisältöalueiden mukaisesti kartoittamaan osaamisen tasoa matematiikassa sekä äidinkiessä ja kirjallisuudessa. Arvioinnissa käytettiin ensimmäistä kertaa kuudennen vuosiluokan lukuvuosiarviointin kriteereitä, jotka otettiin käyttöön 1.8.2023. Tehtävät luokiteltiin näiden kriteerien mukaisesti.

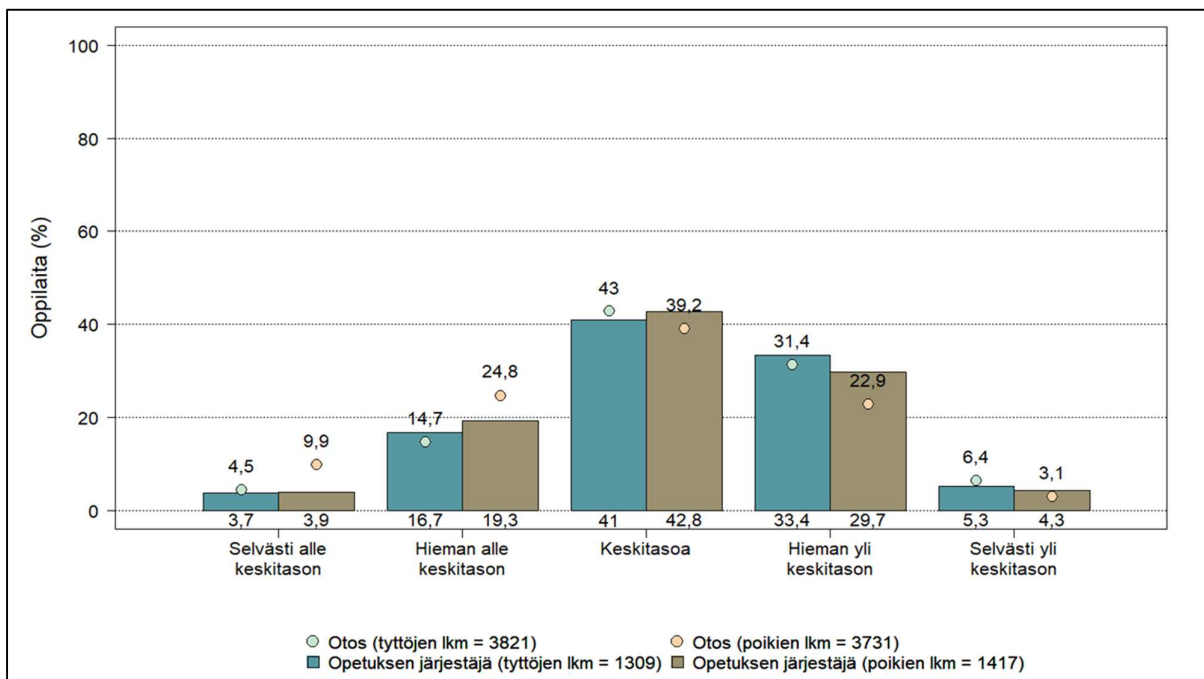
Suomenkielisestä perusopetuksesta arviointiin osallistui 57 koulua. Näistä 10 kuului kansalliseen otokseen ja muihin kouluihin Espoo hankki arvioinnin maksullisena arviointipalveluna. Arvioinnin kaikkiin osioihin osallistui 2726 oppilasta. Osallistuneista oppilaista 619 opiskelee S2-oppimäärää ja 559 saa erityistä tukea. 2726 osallistuneesta oppilaasta 2436 osallistui arviointiin myös 3. luokalla.

Kuvassa 31 on esitetty arvioinnin kokonaistulos sukupuolen mukaan. Oppilaiden tulokset on jaettu osaamisen mukaan viiteen luokkaan, jotka on sijoitettu vaaka-akselille. Pylväiden korkeus osoittaa, kuinka monta prosenttia tytöistä (sininen) ja pojista (ruskea) sijoittuu kuhunkin luokkaan. Vihreät ja oranssit pallot kuvaavat vastaavia prosentiosuuksia otosaineistossa.

Espoon kokonaistuloksen keskiarvo oli 514 pistettä (otoksessa 500 pistettä). Tyttöjen kokonaistulos oli 519 (otos: 519) ja poikien 509 (otos: 481) pistettä. Espoon poikien kokonaistulos oli siis hieman vertailuaineistoa, eli otoksen poikia, parempi, mutta kaikkien oppilaiden kokonaistulos kuitenkin hyvin lähellä kansallista tasoa. Espoon kokonaistuloksen ero otokseen pysyi samana kuin aiemmassa 3. luokan arvioinnissa. Ero oli silloin 12 pistettä. On kuitenkin syytä huomata, että Espoon aineiston rakenne poikkeaa otoksen aineistosta, sillä

Espoon aineistossa S2-oppilaita oli 23 %, otoksessa vain 7 %. Tämä ero huomioon ottaen Espoon kokonaistulos arvioinnissa oli varsin hyvä.

Kuva 31: Karvin 6. luokan pitkittäisarviointi: kokonaistulos sukupuolen mukaan

Taulukossa 13 esitetään matematiikan ja äidinkielen pistemäärät eri ryhmissä, suluissa otoksen pistemäärä. Etenkin matematiikassa Espoon oppilaat suoriutuivat erittäin hyvin. Tulos oli kaikissa vertailtavissa ryhmissä selvästi otoksen pistemäärää korkeampi, paitsi erityisen tuen oppilailla, joiden tulos oli samalla tasolla. Äidinkielessäkin tulokset olivat otosta parempia paitsi tytöillä, joiden tulos jäi 10 pistettä otosta heikommaksi. Erityisen tuen oppilaiden äidinkielen tulokset olivat huomattavasti otoksen vertailuryhmää paremmat.

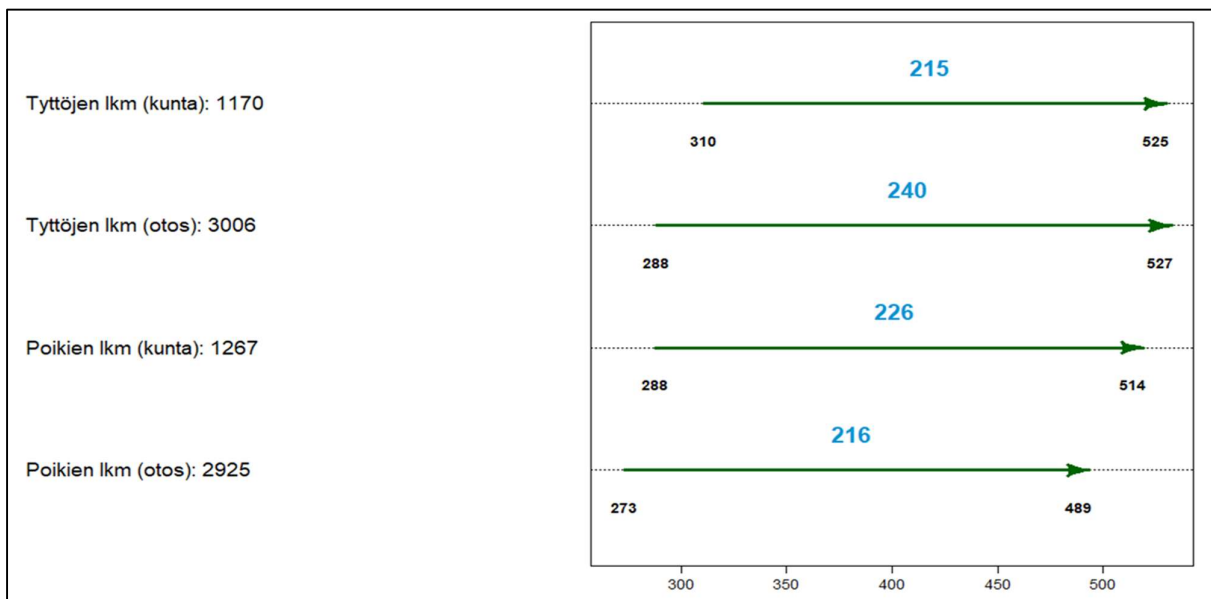
Taulukko 13: Matematiikan ja äidinkielen pistemäärät eri ryhmissä Karvin 6. luokan arvioinnissa

	Kaikki	S1	S2	Tytöt	Pojat	Erit. tuki
Matematiikka	523 (500)	540 (505)	465 (450)	521 (500)	524 (500)	396 (394)
Äidinkieli	507 (500)	521 (507)	462 (423)	516 (526)	500 (473)	443 (392)

Pitkittäisarvioinnin tärkeintä antia on mahdollisuus verrata tuloksia aiempaan 3. luokan mittaukseen ja nähdä, minkälaista muutosta niissä on tapahtunut. Kuvassa 32 esitetään Espoon ja otoksen tyttöjen ja poikien kokonaistuloksen muutos. Oppilaiden 3. luokan tulos on suhteutettu 6. luokan osaamistason mukaan. Nuolen alkupää on pistemäärässä, joka oli Espoon/otoksen keskimääräinen pistemäärä 3. luokan alussa (suhteutettuna 6. luokan osaamistason). Nuolen pituus kuvaa muutoksen suuruutta. Kehityksen tarkastelussa on huomioitu vain ne oppilaat, jotka osallistuivat arviointiin myös 3. luokalla.

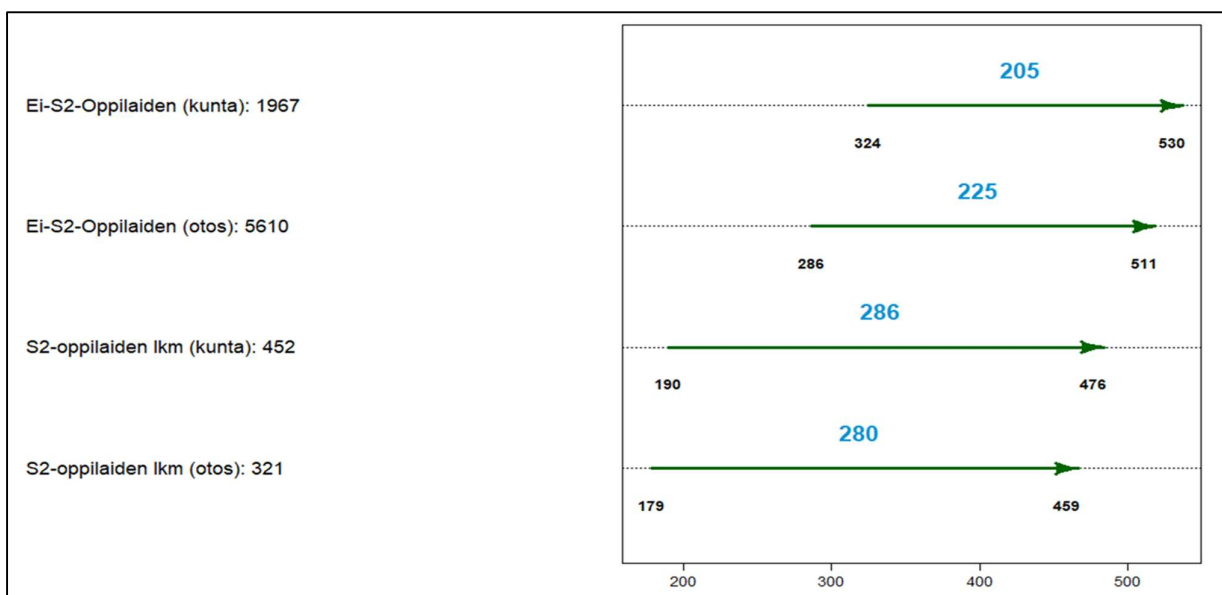
Kuvasta nähdään, että Espoon tyttöjen kokonaiskehitys on ollut heikompaa kuin otoksen tytöillä. Espoon tytöillä oli etumatkaa vielä 3. luokan alussa, mutta 6. luokan lopussa Espoon ja otoksen tytöt olivat tasoissa. Poikien kokonaiskehitys sen sijaan oli hiukan parempaa kuin otoksen pojilla. Matematiikassa sekä tyttöjen että poikien kehitys oli parempaa kuin otoksessa, mutta pojilla ero otokseen oli selvästi suurempi. Espoon poikien matematiikan taidot kehittyivät myös enemmän kuin Espoon tyttöjen. Äidinkielessä sekä tyttöjen että poikien kehitys oli selvästi heikompaa kuin otoksessa. Sekä tytöillä että pojilla oli selkeä etumatka 3. luokan tuloksissa, mutta kummassakin ryhmässä otoksen vertailuryhmä tuli lähes tasoihin, tyttöjen kohdalla meni jopa ohi.

Kuva 32: Kokonaiskehitys 3. luokan alusta sukupuolen mukaan

S2- ja ei-S2-oppilaiden kokonaiskehitys on esitetty kuvassa 33. S2-oppilailla kehitys oli samalla tasolla kuin otoksen S2-oppilailla, ei-S2-oppilailla se oli heikompaa. Tämän seurauksena 3. luokalla näkynyt suuri ero S2- ja ei-S2-oppilaiden välillä tasaantui. Kokonaistuloksen tarkastelu peittää kuitenkin alleen suuret erot matematiikassa ja äidinkiessä. Matematiikassa sekä S2- että ei-S2-oppilaiden kehitys oli parempaa kuin otoksessa, etenkin S2-oppilailla huomattavan paljon parempaa. Äidinkiessä taas molempien ryhmien kehitys oli selvästi otosta heikompaa, eikä vielä 3. luokalla ollut etumatkaa äidinkielen osaamisessa enää ollut.

Kuva 33: Kokonaiskehitys 3. luokan alusta S2-oppimäärän mukaan

Tulosten arviointia

Koska 6. luokan arvioinnissa käytettiin vuonna 2023 voimaan tulleita 6. luokan arviointikriteerejä ja tehtävät luokiteltiin näiden kriteerien mukaisesti, tuloksia oli mahdollista tarkastella suhteessa arvosanoihin. Arvioinnin tulosten perusteella 44 %:lla espoolaisista matematiikan osaaminen vastasi arvosanoja 8–10, 19 %:lla suomen kielen ja kirjallisuuden osaaminen vastasi arvosanoja 8–10 ja 73 %:lla suomi toisena kielenä ja kirjallisuuden osaaminen vastasi arvosanoja 8–10. Nämä prosentiosuudet eivät kuitenkaan vastanneet 6.-luokkalaisten

todellisia arvosanjakaumia kevään 2024 lukuvuosidistuksessa, sillä matematiikassa 73 % 6.-luokkalaisista sai arvosana 8–10, suomen kielessä ja kirjallisuudessa 79 % ja S2-oppimäärässä 52 %.

Nämä huomattavat erot osaamisen ja arvosanojen välillä herättävät pohtimaan tulosten luotettavuutta. Poikkeamiin on esitetty muutamia syitä: Yksi mahdollisuus on, että Karvi ei onnistunut laatimaan arviointiin sellaisia tehtäviä, jotka todella vastaisivat opetussuunnitelman 6. luokan vaatimuksia. Toinen vaihtoehto on, että opettajien arviointi ei ollut arviointikriteerien mukaista – etenkin S2-oppimäärän tulokset saattaisivat viitata tähän. Kolmas vaihtoehto on, että oppilaat eivät yrittäneet arvioinnissa tosissaan. Näin saattoi käydä, jos opettaja antoi arvioinnin yhteydessä sellaista viestiä, että arvioinnilla ei ole väliä eivätkä tulokset vaikuta lukuvuosiarviointiin. Karvin mukaan etenkin tuottamistehtäviin oppilailta ei välttämättä ollut motivaatiota vastata tai yrittää parastaan. Tällöin lopputulos ei vastaa oppilaiden todellista osaamisen tasoa.

Kaikki edellä mainitut vaihtoehdot saattoivat vaikuttaa osaamisessa ja arvosanoissa esiintyneisiin eroihin, mikä pakottaa kysymään, että missä määrin tämäntyyppisillä oppimistulosten arvioinneilla voidaan saada luotettavaa arviointitietoa. Toisaalta osaamisen ja arvosanojen poikkeavuus ei ollut mikään espoolainen ilmiö, vaan esimerkiksi suomen kielessä ja kirjallisuudessa vain 17 %:lla otoksen oppilaista osaaminen vastasi arvosanoja 8–10. Tässä mielessä Espoon tuloksia voidaan kuitenkin verrata otokseen.

5.2 Hyvinvointiin ja osallisuuteen liittyvät tulokset

5.2.1 Oppilaskysely

Perusopetuksen oppilaskysely toteutettiin lukuvuoden 2023–2024 marras-joulukuussa Espoonlahden ja Keski- ja Pohjois-Espoon alueiden kouluissa luokka-asteilla 4–9. Kyselyyn vastasi 7341 oppilasta 37 koulusta. Vastausprosentti oli 75 %. Edellisen kerran oppilaskysely toteutettiin näiden alueiden kouluissa lukuvuonna 2021–2022. Tuloksissa tapahtunutta muutosta peilataan siis kahden vuoden takaiseen tulokseen.

Oppilaskyselyssä esitettiin väittämiä ja avoimia kysymyksiä seuraavilta osa-alueilta:

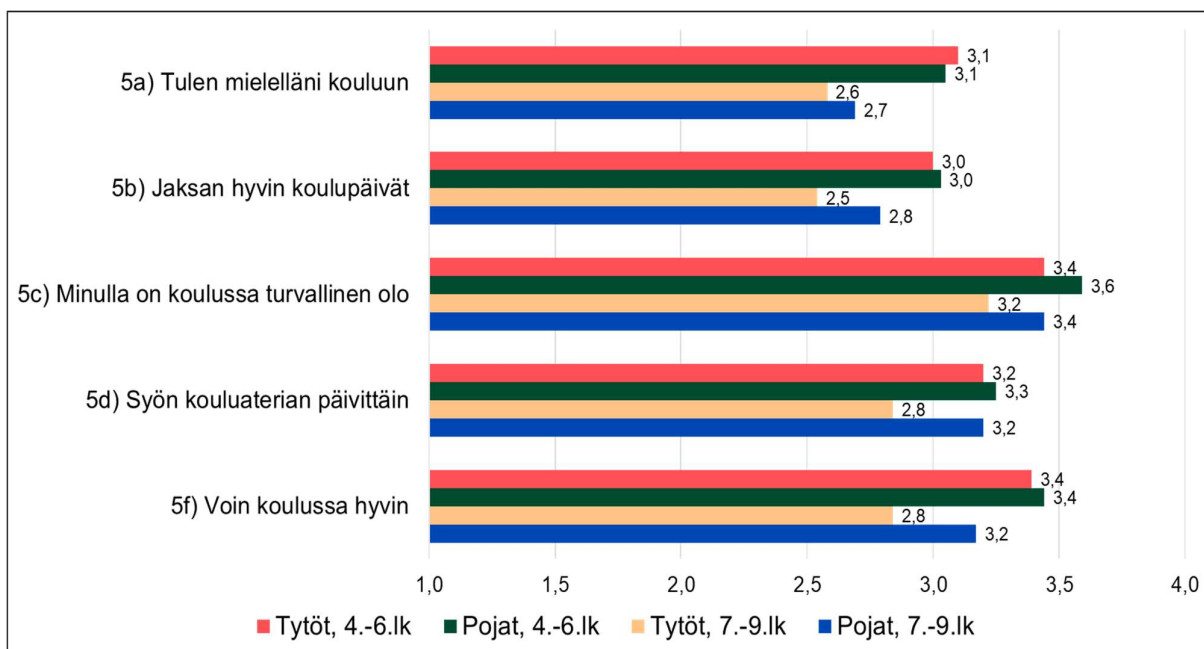
- Viihtyvyys, turvallisuus ja hyvinvointi
- Opettajat ja muut koulun aikuiset
- Koulukaverit
- Oma toiminta ja kokemukset koulunkäynnistä
- Oppiminen ja opetus
- Arviointi
- Tieto- ja viestintäteknologian käyttö
- Työskentelytavat ja oppimisympäristöt
- Osallisuus ja vaikuttaminen
- Kodin ja koulun yhteistyö
- Oppilashuollon palvelut
- Harrastaminen vapaa-ajalla
- Koulun omat kysymykset

Oppilaskyselyyn tehdään joka vuosi pieniä päivityksiä, mutta tälle lukuvuodelle muokkauksia tehtiin enemmän. Kyselystä poistettiin tarpeettomiksi jääneitä osioita, muokattiin joitakin kohtia uudelleen paremmin toimiviksi ja lisättiin uusia väittämiä esimerkiksi kouluun kiinnittymisestä.

Hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvien väittämien tuloksia nähdään kuvassa 34. Koulussa olo koettiin yleisesti ottaen turvallisesti ja etenkin alakoululaiset ja yläkoulun pojat myös voivat melko hyvin. Yläkoulun tyttöjen keskiarvot sen sijaan olivat selvästi muita vertailuryhmiä matalammat.

Monille yläkoulun tytöille koulussa menestyminen on kuitenkin hyvinvoinnista riippumatta tärkeää. Kun tarkasteltiin ristiintaulukointina 9. luokan tyttöjen ja poikien vastauksia väittämiin ”*Voin koulussa hyvin*” ja ”*Minulle on tärkeää, että pärjään koulussa hyvin*”, havaittiin, että 58 % 9. luokan tytöistä ja 67 % 9. luokan pojista sekä voivat koulussa hyvin että haluavat pärjätä koulussa hyvin. 8 % sekä tytöistä että pojista vastasi kielteisesti molempiin, eli eivät voi koulussa hyvin eikä siellä pärjääminen ole tärkeää. Sen sijaan sellaisia oppilaita, jotka eivät koe voivansa koulussa hyvin, mutta joille pärjääminen on silti tärkeää, oli tytöissä huomattavasti enemmän, 29 %, kun pojissa vain 11 %. Menestymisen paine yhdistettynä huonoon vointiin on siis 9. luokan tytöillä selvästi yleisempää kuin pojilla.

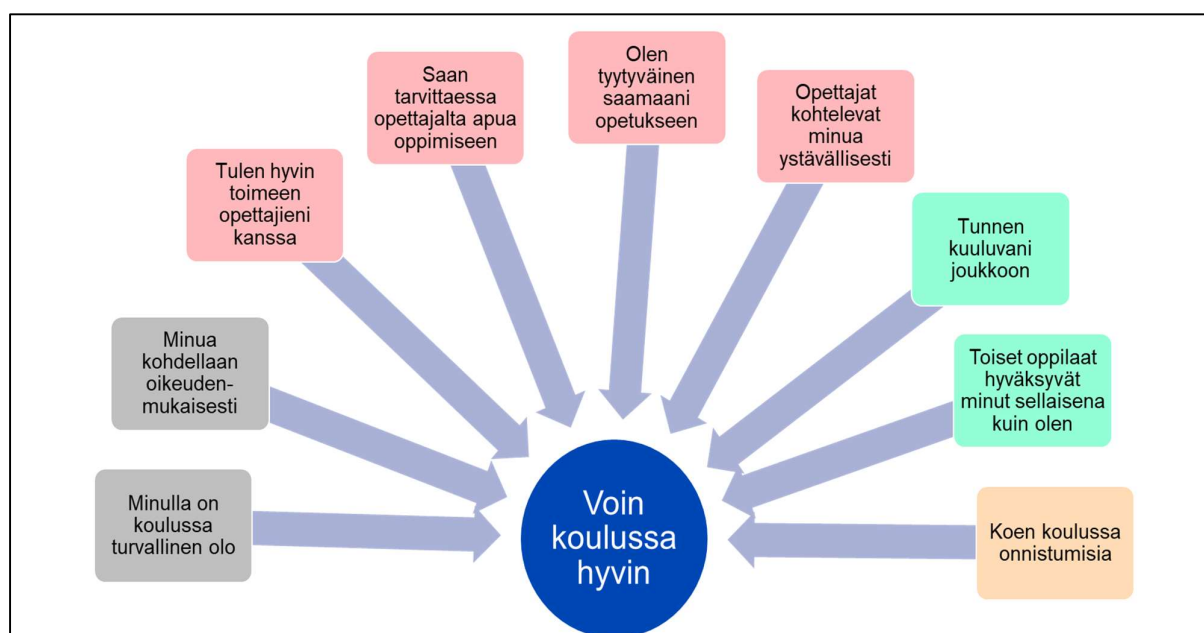
Kuva 34: Oppilaskyselyn hyvinvointiväittämien tuloksia ala- ja yläkoulun tytöillä ja pojilla

Kaikissa hyvinvointiväittämässä tapahtui laskua lukuvuoden 21–22 kyselystä. Esimerkiksi väittämässä ”Tulen mielelläni kouluun” keskiarvo putosi 3,00:sta 2,86:een ja väittämässä ”Voin koulussa hyvin” keskiarvo putosi 3,32:sta 3,21:een. Pudotukset ovat merkittäviä, kun otetaan huomioon, että asteikko on 4-portainen ja vastaajia on yli 7000.

Kuvassa 35 esitetään kyselystä nousevia tekijöitä, jotka ovat vahvimmin yhteydessä siihen, että oppilas kokee voivansa koulussa hyvin. Hyvinvointi yhdistyy turvallisuuden kokemukseen (harmaat osiot), opettajasuhteisiin (punaiset osiot), kaverisuhteisiin (vihreät osiot) sekä onnistumisen kokemuksiin (keltainen osio). Hyvinvointi näyttää siis pitkälti rakentuvan toimivien suhteiden varaan. Korrelaatiot eri osioiden ja hyvinvoinnin välillä olivat 0,44–0,57.

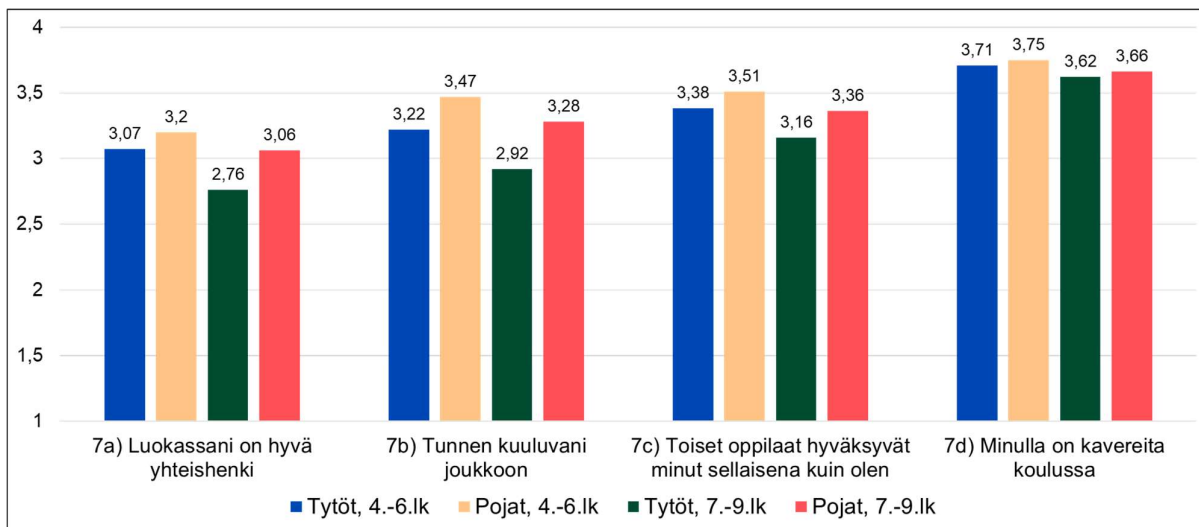
Kuva 35: Kouluhyvinvointia selittävät tekijät

Minkälaisia vastaajien suhteet sitten olivat koulun aikuisiin ja toisiin oppilaisiin? Esimerkiksi kuvassa esiintyvän väittämän ”*Tulen hyvin toimeen opettajieni kanssa*” vastausten mukaan oikein hyvät, sillä 88 % alakoululaisista ja 84 % yläkoululaisista vastasi väittämään ”*usein*” tai ”*lähes aina*”. Toisaalta väittämään ”*Opettajani ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu*” 69 % alakoululaisista ja vain 50 % yläkoululaisista vastasi ”*usein*” tai ”*lähes aina*”.

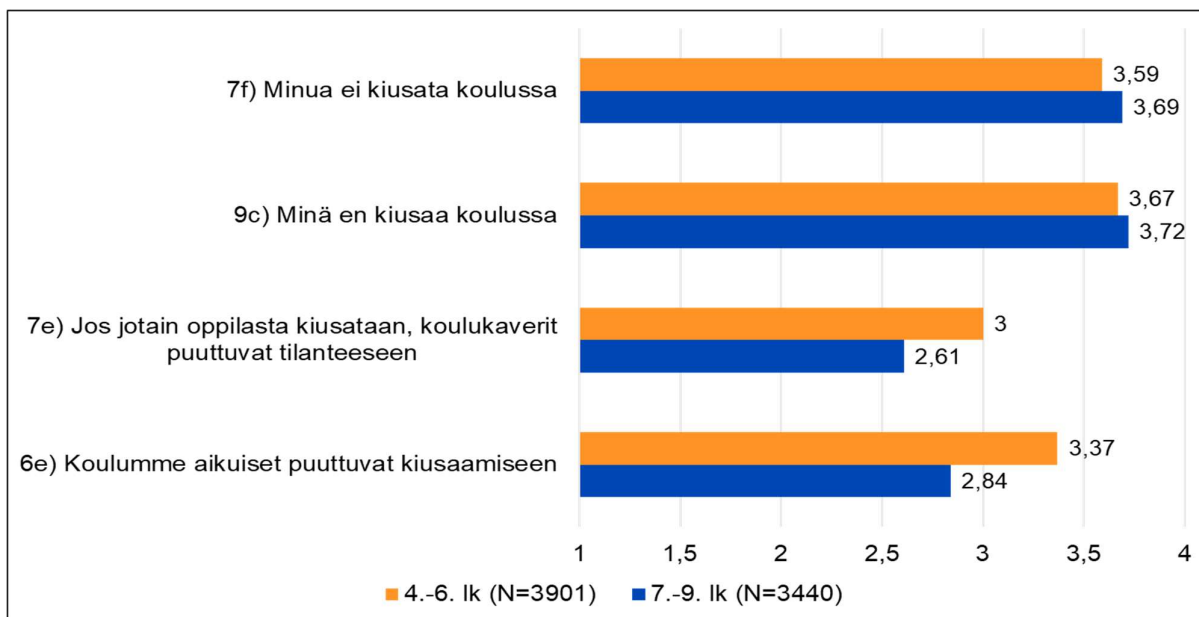
Kaverisuhteita on kuvattu kuvassa 36. Lähes kaikilla vastaajilla oli kavereita koulussa, mutta toisten hyväksyntää, joukkoon kuulumista tai luokan hyvää yhteishenkeä ei silti aina koettu. Heikoimmat arviot näihinkin antoivat yläkoulun tytöt.

Kuva 36: Oppilaiden kaverisuhteet oppilaskyselyn tulosten mukaan

Kiusaamiseen liittyvien väittämien tulokset on esitetty kuvassa 37.

Kuva 37: Kiusaaminen ja siihen puuttuminen oppilaskyselyn mukaan

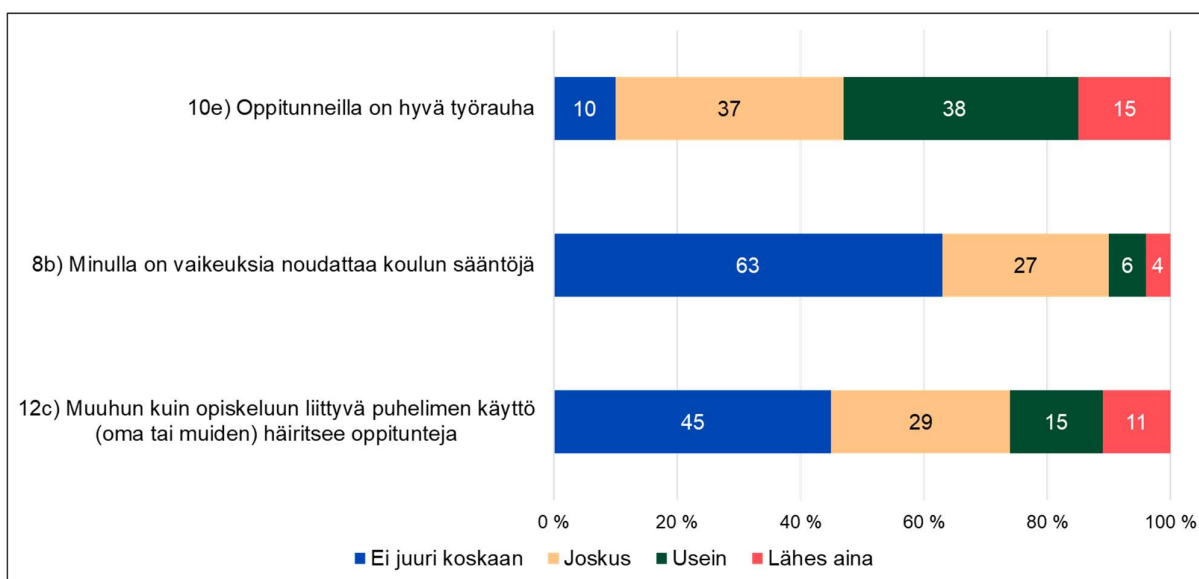
”Minua ei kiusata koulussa” ja ”Minä en kiusaa koulussa” -väittämistä saatiin melko hyvät tulokset, mutta vielä niissä olisi parantamisen varaa. Kumpikaan tulos ei juurikaan muuttunut kahden vuoden takaisesta kyselystä. 7f-väittämässä ei myöskään ole suuria koulujen välisiä eroja, eli tulosten mukaan kiusaamisen määrä ei olennaisesti eri kouluissa vaihtelee. Kiusaamiseen puuttumisesta saatiin selvästi heikompia tuloksia, ja näissä myös koulukohtaiset erot tulivat esiin. Mielenkiintoista on, että koulukohtaisissa tuloksissa korrelaatio

väittämien 7e ja 6e välillä oli peräti 0,85. Tämä on ymmärrettävä niin, että kouluissa, joissa aikuiset aktiivisesti puuttuvat kiusaamiseen, myös oppilaat tekevät niin.

Kouluun kiinnittymistä arvioitiin esimerkiksi sellaisilla väittämillä kuin ”Tulen mielelläni kouluun” (ka 2,86), ”Olen innostunut uusien asioiden oppimisesta” (ka 2,69), ”Minulla on koulussa turvallinen aikuinen, jonka kanssa voin halutessani keskustella” (ka 2,95), ”Koulunkäynti on tulevaisuuteni kannalta tärkeää” (ka 3,49) ja ”Olen usein pois koulusta” (ka 1,97, käänteinen väittämä). Koulunkäynti koettiin tulevaisuuden kannalta tärkeäksi, mutta ei kuitenkaan samassa määrin mielekkääksi. Poissaoloväittäjä oli kyselyssä uusi. Eri vastaajaryhmien välillä ei ollut eroja keskiarvossa, mutta kun vertailtiin yläkoulun tyttöjä ja poikia, jotka kokivat olevansa paljon pois koulusta, huomattiin, että poissaoleminen koulusta oli yläkoulun tytöillä yhteydessä moneen muuhun ongelmaan: heikkoon jaksamiseen ja hyvinvointiin, oppimisvaikeuksiin, vähäisiin onnistumisen kokemuksiin ja siihen, että koulussa pärjäämistä ei pidetty tärkeänä. Yläkoulun pojilla poissaolot yhdistyivät lähinnä vain oppimisvaikeuksiin ja vaikeuksiin noudattaa koulun sääntöjä.

Työrauhaan liittyvien väittämien tuloksia on esitelty vastausjakaumineen kuvassa 38. Kolmesta esitetystä väittämästä 8b ja 12c olivat uusia väittämiä kyselyssä. 26 % vastaajista oli sitä mieltä, että puhelinten käyttö häiritsee oppitunteja usein tai lähes aina ja vain 10 %:lla oli vastaajien oman arvion mukaan vaikeuksia noudattaa koulun sääntöjä usein tai lähes aina. ”Oppitunneilla on hyvä työrauha” -väittämän keskiarvo putosi edellisestä kyselystä selvästi. Työrauha oli myös luultavasti eniten kommentoitu asia kyselyn avoimissa vastauksissa. Oppilaat toivovat oppitunneille parempaa työrauhaa. Myös PISA 2022 -tutkimuksen tuloksissa (raportoitu 2023 arviointiraportissa) työrauha oli oppilaiden mukaan Espoossa heikompi ja laitteet häiritsivät oppitunteja enemmän kuin Suomen kansallisissa tuloksissa keskimäärin. Opettajien vastaukset luokkiensa työrauhasta olivat jokseenkin eri suuntaisia kuin oppilailla. Suurin osa opettajista oli sitä mieltä, että heidän luokissaan on päivittäin hyvä työrauha. Vain 0,4 % katsoi, että työrauha ei ole hyvä juuri koskaan.

Kuva 38: Oppilaskyselyn työrauhaa koskevat väittämät vastausjakaumineen

Oppilaskyselyn lopussa kysyttiin, että ”Harrastatko jotain säännöllisesti muiden kanssa?” ja jos vastasi kyllä: ”Tuottaako harrastuksesi sinulle iloa ja hyvää mieltä?” Näillä kysymyksillä seurattiin Espoon tavoitteen ”Jokaisella lapsella ja nuorella on vähintään yksi mieluinen harrastus” toteutumista. Kaikista vastaajista 70 % vastasi harrastavansa jotain, ja heistä 72 % vastasi harrastuksen aiheuttavan iloa ja hyvää mieltä lähes aina. Alakoululaiset harrastivat enemmän kuin yläkoululaiset ja tytöt hieman enemmän kuin pojat. Merkittävin ero harrastamisessa oli kuitenkin niillä, joiden kotikieli oli suomi (75 % harrastaa) ja niillä, joilla se oli muu kuin suomi (55 % harrastaa). Kaikista vähäisintä harrastaminen oli muuta kuin suomea kotonaan puhuvilla tytöillä (51 %).

5.2.2 MOVE!-mittaus

Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen tiedonkeruu- ja palautejärjestelmä. Järjestelmän keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen. Lisäksi tavoitteena on auttaa oppilasta ja hänen perhettään

ymmärtämään fyysisen toimintakyvyn yhteydet oppilaan terveyteen, päivittäiseen hyvinvointiin, jaksamiseen ja opiskeluun. Move!-mittaustuloksia hyödynnetään esimerkiksi koulujen liikunnanopetuksessa, kouluterveydenhuollon järjestämissä terveystarkastuksissa sekä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten hyvinvointitoimenpiteiden suunnittelussa, seurannassa ja arvioinnissa. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina.

Move! -fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmän on kehittänyt Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellinen tiedekunta yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n kanssa. Move!-järjestelmä otettiin käyttöön syksyllä 2016, jolloin myös Espoosta kerättiin ensimmäiset tulokset. Elokuusta 2016 alkaen mittaukset tuli toteuttaa koko 5. vuosiluokalle ja elokuusta 2018 alkaen myös 8. vuosiluokalle.

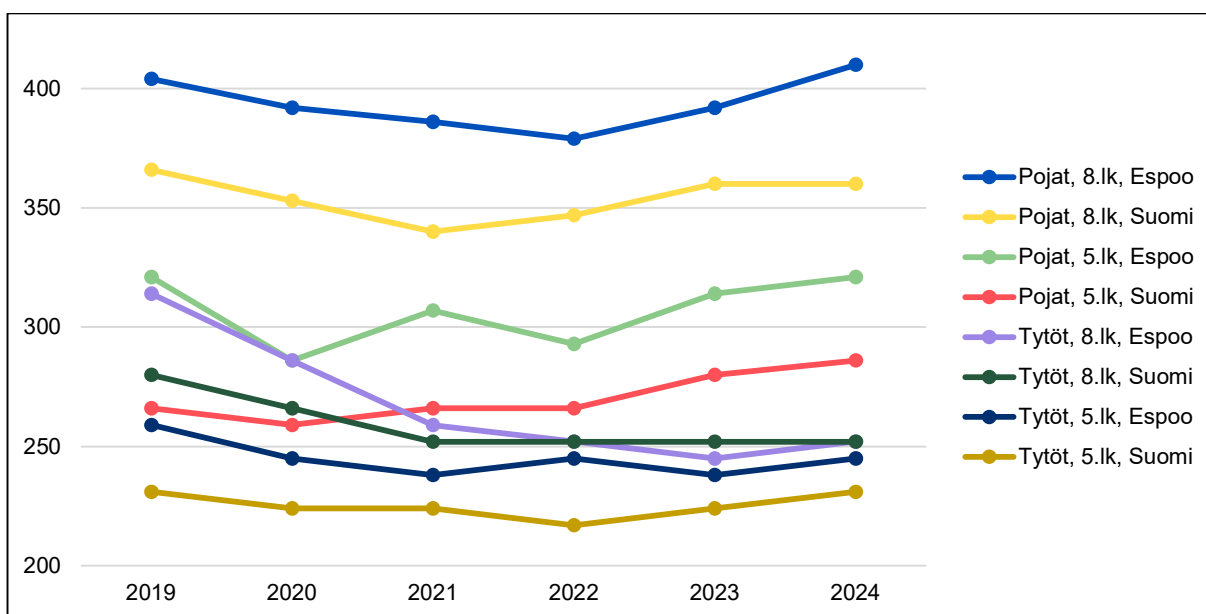
Move!-järjestelmässä oppilaan fyysisistä toimintakykyä mitataan seuraavissa lajeissa:

- 20 metrin viivajuoksu
- Vauhditon 5-loikka
- Ylävartalon kohotus (vatsalihakset)
- Etunojapunnerrus
- Kehon liikkuvuus:
 - Kyykistys
 - Alaselän ojennus täysistunnassa
 - Oikean ja vasemman olkapään liikkuvuus
- Heitto-kiinniottoyhdistelmä

Syksyllä 2024 Espoossa tehtiin yhteensä 3611 5.-luokkalaisten mittausta ja 3410 8.-luokkalaisten mittausta. Espoolaiset pärjäivät Move!-mittauksessa jälleen varsin hyvin verrattuna kansalliseen tasoon. Espoon tulokset olivat lähes kaikissa lajeissa sekä tytöillä että pojilla, molemmilla luokka-asteilla, samaa tasoa tai paremmat kuin koko maan tulokset. Erityisen hyvin Espoossa pärjättiin poikien 20 metrin viivajuoksussa (5. ja 8. luokka), tyttöjen ja poikien vauhdittomassa 5-loikassa (8. luokka) sekä tyttöjen ja poikien etunojapunnerruksissa (8. luokka).

Kuvassa 39 nähdään viivajuoksun tulokset viimeisen kuuden vuoden ajalta. Kuvasta erottuvat Espoon 5. ja 8. luokan poikien erittäin hyvä tulokset. Kaikista Move!-mittauksen lajeista eniten parannusta edelliseen vuoteen verrattuna tapahtui juuri 8. luokan poikien viivajuoksussa. 8. luokan tytöillä viivajuoksun tulos on merkittävästi heikentynyt vuodesta 2019, mutta viimeisin tulos ei onneksi pudonnut enää enempää, vaan palautui vuoden 2022 tasolle.

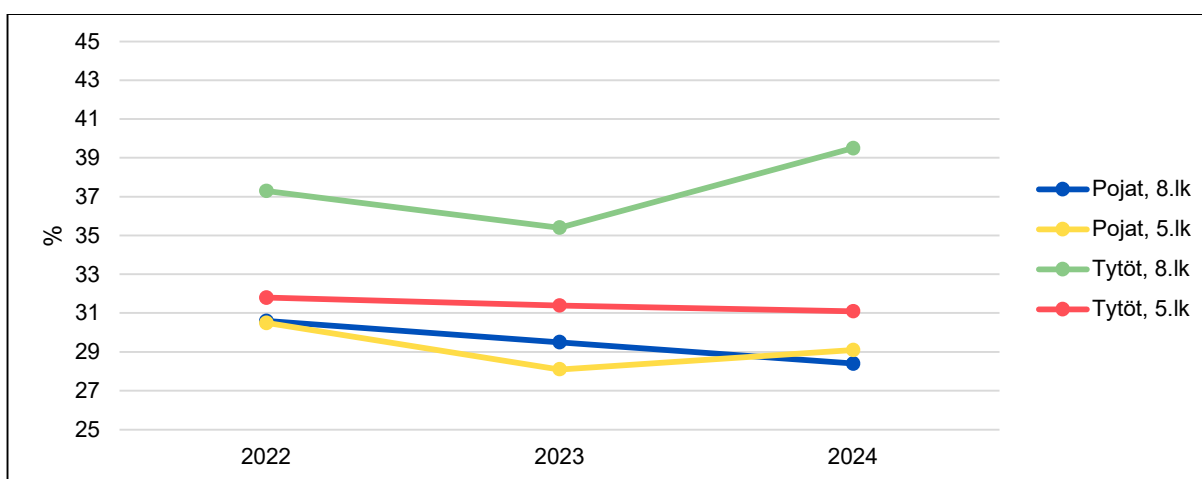
Kuva 39: Move!-mittauksen 20 metrin viivajuoksun tulokset (aika, s, mediaani) vuosina 2019-2024

8. luokan tyttöjen ja poikien ylävartalon kohotuksissa nähtiin viime vuonna merkittävää positiivista muutosta. Sekä tytöillä että pojilla tulokset olivat laskussa vuosina 2020-2022, mutta vuonna 2023 8. luokan tyttöjen mediaanitulokset nousi 35:stä 39:ään (valtakunnallinen 32->32) ja poikien 48:sta 55:een (valtakunnallinen 40->41). Vuonna 2024 tulokset jälleen putosivat. Tyttöjen mediaanitulokset putosi 39:stä 36:een ja poikien 55:stä 45:een. Pudotus on siis yhtä suuri kuin oli viimevuotinen nousukin. Silti sekä tyttöjen että poikien tulos oli edelleen parempi kuin valtakunnallinen mediaani. On vaikea arvioida, mistä isot heilahtelut johtuvat. Sanotaan, että ylävartalon kohotus on Move!-mittauksen liikkeistä vaikein toteuttaa yhteismitallisesti, joten tuloksissa saattaa olla jonkin verran epämääräisyyttä. Silti Espoon kokoisella aineistolla näin suuria muutoksia voi tuskin laittaa satunnaisuuden piikkiin.

Move!-mittauksen sinänsä hyvien mediaanitulosten ohessa on kiinnitettävä huomiota tulosten hajontaan, joka oli monessa lajissa suurta. Siinä missä urheilustaistiset oppilaat tekivät huippusuorituksia, löytyi aina myös joukko, jolla fyysinen toimintakyky oli hyvin heikkoa. Syksyn 2024 tulosten mukaan Espoon 5.-luokkalaisista 30 %:lla ja 8.-luokkalaisista 34 %:lla fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla, kun huomioidaan kaikki fyysisen toimintakyvyn osa-alueet. 8. luokan tytöillä ja pojilla on näissä luvuissa suuri ero, sillä tytöistä peräti 40 %:lla ja pojista 28 %:lla fyysinen toimintakyky oli tulosten mukaan riittämätön. Tytöissä heikon fyysisen toimintakyvyn omaavien oppilaiden osuus nousi merkittävästi (kuva 40).

Kuva 40: Oppilaat, joiden fyysinen toimintakyky on terveyttä ja hyvinvointia haittaavalla tasolla

5.2.3 Huoltajakysely

Perusopetuksen koulujen itsearviointiin kuuluvalla huoltajakyselyllä saadaan tietoa huoltajien näkemyksistä siitä, miten koulu ja koulun henkilöstö toimivat. Painopiste on kodin ja koulun yhteistyössä sekä oppilaan hyvinvoinnissa ja oppimisessa. Huoltajakyselyllä arvioidaan osaltaan perusopetuksen tavoitteiden toteutumista.

Lukuvuonna 2023–2024 huoltajakysely toteutettiin Matinkylä-Olarin, Tapiolan sekä Leppävaaran alueiden, yhteensä 34 koulussa. Vastaajia oli yhteensä 5200 ja keskimääräinen vastausprosentti 41 %. Koulukohtainen ”korjattu” vastausprosentti laskettiin suhteuttamalla huoltajakyselyn vastaajamäärä koulun oppilasmäärään sekä huoltajien vastaukseen kysymyksessä ”*montako lasta sinulla on tässä koulussa?*” Näin laskettuna pienin koulukohtainen vastausprosentti oli 19 % ja suurin 86 %.

Huoltajakyselyyn oli mahdollista vastata suomen, englannin, venäjän, somalin, arabian ja farsin kielellä, ja myös saate löytyi näillä kielillä. Kyselystä oli lisäksi mahdollista saada esimerkiksi näkövammaiselle saavutettava versio. Yhteensä 888 (17 %) vastaajaa vastasi kyselyyn muulla kuin suomen kielellä. Heistä 533 vastasi englanniksi. Kaiken kaikkiaan muiden kielten vastaajamäärät olivat hyvällä tasolla verrattuna siihen, kuinka paljon näiden kielten huoltajia on. Muunkielisiä huoltajia onkin aktiivisesti kannustettu vastaamiseen.

Huoltajakyselyn tulokset olivat tänäkin vuonna kokonaisuutena erittäin hyvät. Taulukkoihin 14 ja 15 on koottu väittämät, joista saatiin kyselyn korkeimmat ja matalimmat keskiarvot. Vastausasteikko oli 1-4, jossa 1 = Täysin eri mieltä ja 4 = Täysin samaa mieltä. Taulukoista nähdään, että keskiarvot ovat taulukossa 14 hyvin korkeita

ja huoltajat olivat väittämiin keskimäärin täysin tyytyväisiä. Taulukossa 15 oleviin väittämiin huoltajat olivat keskimäärin melko tyytyväisiä. Kiinnostus osallistua vanhempainyhdistyksen toimintaan tuotti selvästi matalan keskiarvon huoltajien ollessa väittämään melko tyytymättömiä.

Taulukko 14: Huoltajakyselyn väittämät, joissa korkeimmat keskiarvot

Väittämät, joissa korkeimmat keskiarvot lukuvuonna 2023–2024	Keskiarvo 2023–2024	Vrt. keskiarvo 2021–2022
Lapseni saa kotona tarvittaessa apua koulutehtäviin	3,82	3,81
Luokanopettaja/luokanvalvoja vastaa yhteydenottoihin kohtuullisen ajan kuluessa	3,81	3,78
Yhteistyö lapseni luokanopettajan/luokanvalvojan kanssa sujuu hyvin	3,69	3,67
Minulle on tarjottu riittävästi mahdollisuuksia osallistua koulun toimintaan	3,58	3,62
Lapseni opettajat ovat ammattitaitoisia	3,65	3,61

Taulukko 15: Huoltajakyselyn väittämät, joissa matalimmat keskiarvot

Väittämät, joissa matalimmat keskiarvot lukuvuonna 2023–2024	Keskiarvo 2023–2024	Vrt. keskiarvo 2021–2022
Olen kiinnostunut osallistumaan vanhempainyhdistyksen toimintaan	2,19	2,17
Lapseni kokee, että oppitunneilla on oppimista edistävä ilmapiiri	3,11	3,19
Opetusryhmien koko on sopiva	3,14	3,17
Saan riittävästi tietoa opetuksen tavoitteista ja arvioinnista	3,15	3,18
Retkiä ja opintokäyntejä järjestetään sopivasti	3,19	2,80

Vaikka tulokset olivat kokonaisuutena erittäin hyvät, edelliseen kyselyyn verrattuna muutokset väittämissä olivat pääsääntöisesti negatiivisia, puolessa kaikista väittämistä tyytyväisyyden aleneminen oli tilastollisesti vähintään melkein merkitsevä. Vain yhdeksässä väittämässä muutokset olivat positiivisia, näistä kuudessa muutos oli tilastollisesti vähintään melkein merkitsevä. Eniten huoltajien tyytyväisyys parani väittämään ”*Retkiä ja opintokäyntejä järjestetään sopivasti*”. Taulukossa 16 on väittämät, joihin huoltajien tyytyväisyys oli parantunut edellisestä kyselystä.

Taulukko 16: Huoltajakyselyn väittämät, joissa keskiarvon muutos positiivinen edelliseen kyselyyn verrattuna

Väittämät, joissa keskiarvot parantuneet lukuvuonna 2023–2024	Keskiarvo 2023–2024	Vrt. keskiarvo 2021–2022
Retkiä ja opintokäyntejä järjestetään sopivasti	3,19	2,80
Osallistun säännöllisesti huoltajille järjestettyihin tilaisuuksiin	3,38	3,33
Minulle on tarjottu riittävästi mahdollisuuksia osallistua koulun toimintaan	3,62	3,58
Koulun tilat ovat viihtyisät ja toimivat	3,35	3,31
Olen tyytyväinen kouluterveydenhoitajan palveluihin	3,25	3,22
Koen, että tiedän riittävästi koulun ajankohtaisista asioista	3,49	3,46

Alakoulujen oppilaiden huoltajat olivat väittämiin erittäin merkittävästi tyytyväisempiä kuin muiden koulutyyppien huoltajat. Vaikka yläkoulujen oppilaiden huoltajien kaikkien väittämien keskiarvo oli korkeampi kuin yhtenäiskoulujen oppilaiden huoltajien, ylä- ja yhtenäiskoulujen oppilaiden huoltajien tyytyväisyys väittämiin ei kuitenkaan eronnut tilastollisesti merkittävästi toisistaan. Ylä- ja yhtenäiskoulujen oppilaiden huoltajat olivat alakoulujen oppilaiden huoltajia tyytyväisempiä vain väittämään opetusryhmien koosta. Kaikista väittämistä alakoululaisten huoltajat olivat tyytyväisimpiä väittämään ”*Lapseni saa kotona tarvittaessa apua koulutehtäviin*”. Tyytymättömiä olivat yläkoulujen oppilaiden huoltajat väittämään ”*Olen kiinnostunut osallistumaan vanhempainyhdistyksen toimintaan*”.

Matinkylä-Olarin ja Tapiolan oppilasalueiden huoltajat olivat pääsääntöisesti tyytyväisempiä väittämiin kuin Leppävaaran oppilasalueiden huoltajat. Leppävaaran oppilasalueiden huoltajat olivat tyytyväisempiä vain väittämään ”*Olen tyytyväinen kouluterveydenhoitajan palveluihin*”. Tapiolan oppilasalueen huoltajat olivat

tilastollisesti erittäin merkittävästi tyytyväisempiä väittämiin kuin muiden alueiden huoltajat. Kaikilla alueilla huoltajat olivat tyytyväisimpiä opettajia ja muuta henkilökuntaa koskeviin väittämiin.

Kun tuloksia verrataan kahden vuoden takaisin tuloksiin, huoltajien tyytyväisyys on kasvanut oppimisympäristöä koskevissa väittämissä kaikilla oppilasalueilla. Huoltajat olivat nyt keskimäärin täysin tyytyväisiä oppimisympäristöä koskeviin väittämiin. Eniten väittämien keskiarvot nousivat Tapiola alueen kouluissa. Oppimisympäristöä koskevien väittämien keskiarvon muutosta selittää ensisijaisesti väittämän *"Retkiä ja opintokäyntejä järjestetään sopivasti"* tilastollisesti erittäin merkittävä positiivinen muutos kaikilla oppilasalueilla. Väittäjä oli kuitenkin edellisessä kyselyssä kymmenen matalinta arvosanaa saaneiden väittämien joukossa. Näistä väittämistä keskiarvo parani tilastollisesti merkittävästi myös väittämässä: *"Olen tyytyväinen kouluterveydenhoitajan palveluihin"*.

Edelliseen kyselyyn verrattuna huoltajien tyytyväisyys on laskenut eniten oppimista, opetusta ja arviointia koskevissa väittämissä kaikilla oppilasalueilla. Huoltajat olivat nyt väittämiin keskimäärin melko tyytyväisiä. Eniten väittämien keskiarvot laskivat Matinkylä-Olarin alueella. Oppimista, opetusta ja arviointia koskevien väittämien keskiarvon muutosta selittää erityisesti väittämän *"Tieto- ja viestintäteknologian käyttö tukee lapseni oppimista"* tilastollisesti erittäin merkittävä negatiivinen muutos. Tyytyväisyys oli laskenut tilastollisesti erittäin merkittävästi kaikilla oppilasalueilla myös väittämiin *"Lapseni kokee, että oppitunneilla on oppimista edistävä ilmapiiri"*, *"Rehtoriin saa tarvittaessa helposti yhteyden"* sekä *"Lapseni voi kaiken kaikkiaan koulussa hyvin"*.

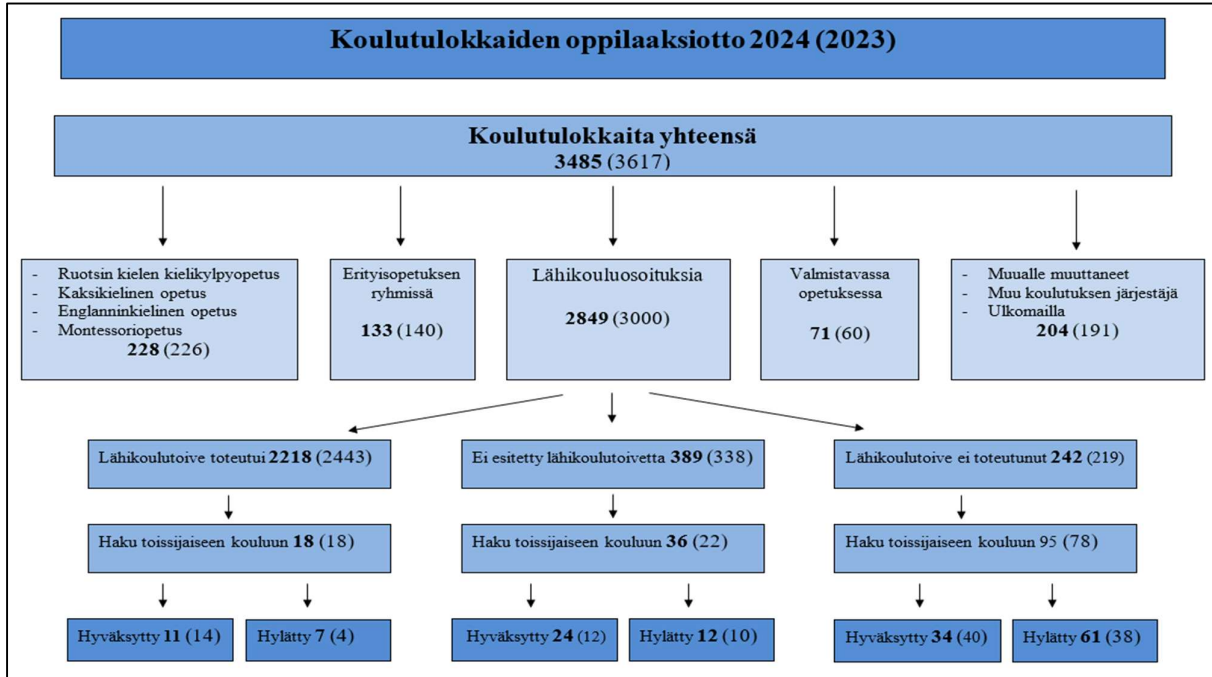
Huoltajia pyydettiin kyselyssä antamaan koululle kouluarvosana (4–10). Kouluarvosana osoittautui erittäin luotettavaksi yksittäiseksi mittariksi, sillä koulukohtaisen kouluarvosanan ja kaikkien kyselyn väittämien keskiarvon välinen korrelaatio oli erittäin korkea (0,93). Näiden voi siis todeta mittaavan samaa asiaa, ja kouluarvosana on jo yksistään pätevä mittari kuvaamaan huoltajien tyytyväisyyttä. Kaikkien koulujen keskimääräinen kouluarvosana oli 8,54 (lv. 2021–2022: 8,57). Alakouluissa kouluarvosanojen keskiarvo oli 8,75, yläkouluissa 8,41 ja yhtenäiskouluissa 8,3. Koulukohtaisten kouluarvosanojen vaihteluväli oli 8,02–9,03. Leppävaaran sekä Matinkylä-Olarin oppilasalueiden huoltajien antamissa kouluarvosanojen keskiarvoissa ei ollut tilastollista eroa. Tapiolan alue kuitenkin erottuu edelleen muista oppilasalueista korkeammalla keskiarvolla (8,73). Annetun kouluarvosanan kanssa voimakkaimmin korreloivat väittämät *"Koen tulevani kuulluksi lastani koskevissa asioissa"*, *"Lapseni opettajat ovat ammattitaitoisia"*, *"Lapseni kokee, että oppitunneilla on oppimista edistävä ilmapiiri"*, *"Lapseni voi kaiken kaikkiaan koulussa hyvin"*, *"Lapseni yksilölliset tarpeet huomioidaan riittävästi opetuksessa"* sekä *"Koulun säännöt ja käytänteet ovat asianmukaiset"*.

6 Siirtymät

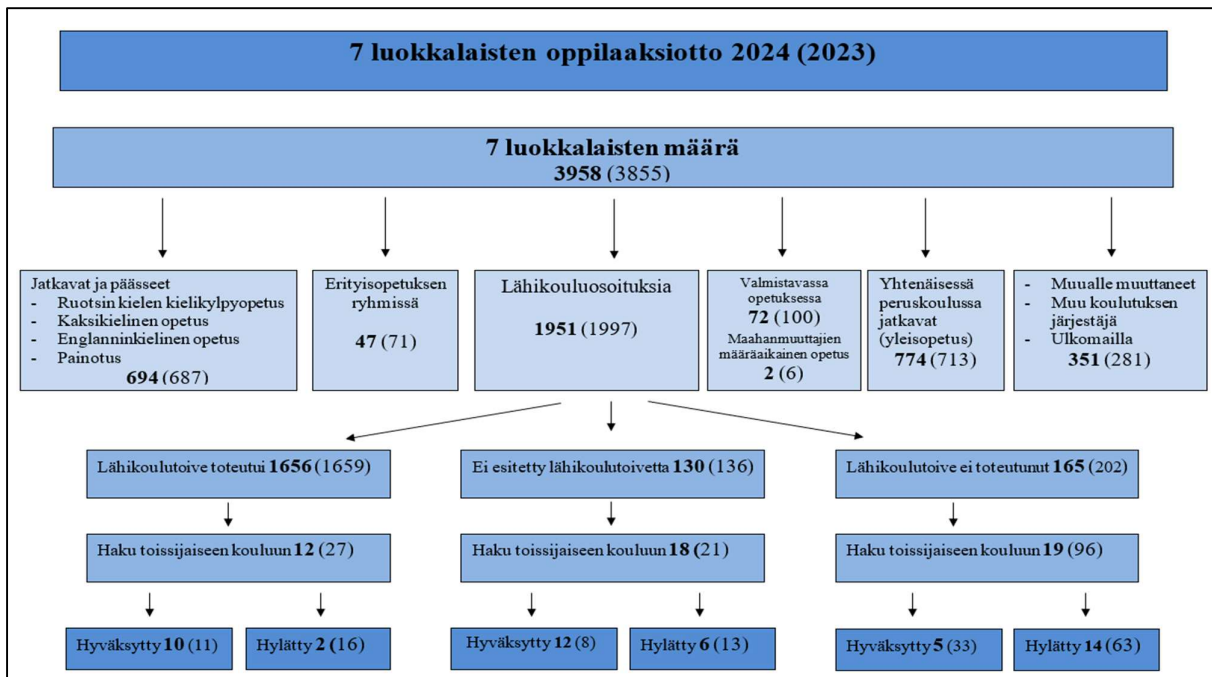
6.1 Oppilaaksioton toimivuus

Koulutulokkaiden ja yläkouluun siirtyvien oppilaaksiottoprosessin keskeiset luvut vuodelta 2024 on esitetty kuvissa 41 ja 42. Suluissa esitetään vuoden 2023 luvut.

Kuva 41: Koulutulokkaiden oppilaaksiotto vuonna 2024

Kuva 42: 7.-luokkalaisten oppilaaksiotto vuonna 2024

Koulutulokkaiden ikäluokka oli vuonna 2024 jonkin verran pienempi kuin edellisenä vuonna. Lähikoulu osoitettiin 2849 koulutulokkaalle. Noin 8 prosenttia näistä lapsista ei päässyt huoltajien toiveen mukaiseen lähikouluun. Vastaava osuus vuonna 2023 oli noin 7 prosenttia. Haku toissijaiseen kouluun toi mieleisen koulupaikan vielä monelle oppilaalle, joten lopulta noin 80 perheen toive jäi toteutumatta. Tämä on selvästi alle kaksi prosenttia oppilaista, joille osoitettiin lähikoulu.

Lähikoulu osoitettiin myös 1951 yläkouluun siirtyvälle oppilaalle. Noin 6 prosenttia näistä oppilaista ei päässyt huoltajien toiveen mukaiseen kouluun. Vastaava osuus edellisenä vuonna oli noin 7 prosenttia. Haussa toissijaiseen kouluun moni oppilas sai mieleisen päätöksen niin, että lopulta vain parin kymmenen perheen toive jäi toteutumatta.

Lähikoulutoive voi jäädä toteutumatta, koska ikäluokkien koko eri alueilla vaihtelee, minkä lisäksi opetusryhmien koot pyritään tekemään tarkoituksenmukaisiksi. Lähikoulu osoitetaan aina oppilaan asuinpaikan mukaiselta oppilasalueelta, joten eri oppilasalueelle kohdistuneita toiveita ei toteuteta.

Oppilaaksiottoa koskevat oikaisuvaatimukset ja hallintovalitukset

Lukuvuotta 2024–2025 koskevista oppilaaksiottoa ja opetuksen järjestämisestä koskevista päätöksistä tehtiin 167 oikaisuvaatimusta Etelä-Suomen aluehallintovirastolle (AVI), yksi oikaisuvaatimus tehtiin Kasvun ja oppimisen lautakunnalle (KOTOLA) ja neljä hallintovalitusta tehtiin Helsingin hallinto-oikeudelle (HAO). Erittely oikaisuvaatimuksista ja hallintovalituksista aiheittain on nähtävissä alla (taulukko 17).

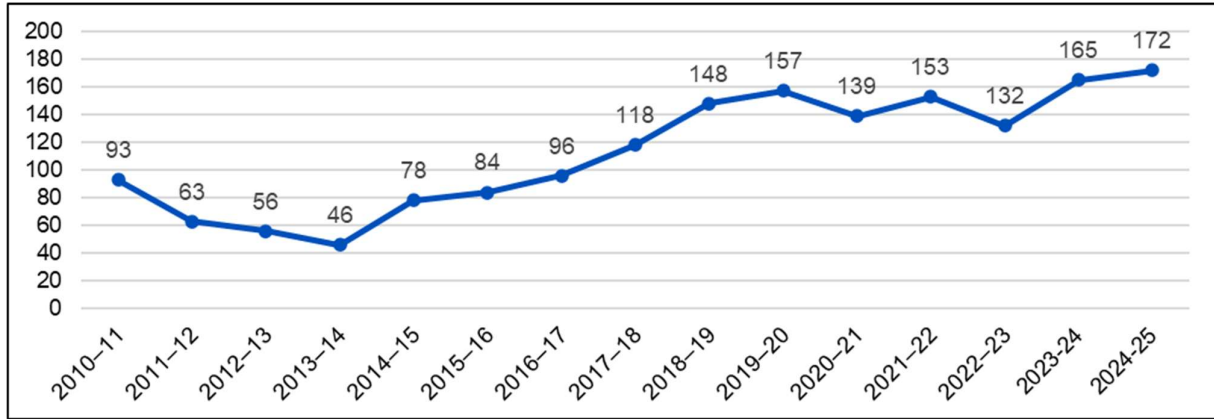
Taulukko 17: Oikaisuvaatimukset ja hallintovalitukset aiheittain

Oikaisuvaatimus (AVI)	Alakoulu	Yläkoulu	Yhteensä
Lähikoulun osoittaminen	65	45	110
Toissijaiseen kouluun valitseminen	4	1	5
Erityisen tuen järjestäminen	12	7	19
Sairaalaopetus	1	0	1
Kaksikieliseen opetukseen valitseminen	6	0	6
Englanninkieliseen opetukseen valitseminen	12	3	15
Ruotsin kielikylpyopetukseen valitseminen	1	0	1
Painotettuun opetukseen valitseminen	0	1	1
Pidennettyyn oppivelvollisuuteen ottaminen	1	0	1
Koulunkäynnin aloittaminen vuoden säädettyä myöhemmin	2	0	2
Perusopetuksen valmistavaan opetukseen ottaminen	1	0	1
Hakemuksen tutkimatta jättäminen	4	1	5
Yhteensä	109	58	167
Oikaisuvaatimus (KOTOLA)	Alakoulu	Yläkoulu	Yhteensä
Koulukohtaiset enimmäisoppilasmäärät	1	0	1
Yhteensä	1	0	1
Hallintovalitus (HAO)	Alakoulu	Yläkoulu	Yhteensä
Oman äidinkielen opetukseen ottaminen*	4	0	4
Yhteensä	4	0	4
Kaikki yhteensä	110	58	172

*) Päätökseen haettiin muutosta aiemmin aluehallintovirastolle (AVI) tehtävällä oikaisuvaatimuksella. Muutoksenhaakumenettely muuttui vuonna 2024 siten, että päätökseen tuli hakea muutosta hallinto-oikeudelta (HAO).

Muutosta päätöksiin haettiin enemmän kuin edeltävinä lukuvuosina (kuva 43). Oikaisuvaatimusten ja hallintovalitusten määrän voidaan kuitenkin katsoa olevan edelleen vähäinen suhteessa tehtyjen päätösten määrään.

Kuva 43: Oikaisuvaatimusten määrä vuosina 2010–2024

Muutosta haettiin eniten lähikoulun osoittamista, erityisen tuen järjestämistä ja englanninkieliseen opetukseen valitsemista koskeviin päätöksiin. Lähikoulun osoittamista koskevissa oikaisuvaatimuksissa huoltajat vetosivat pääsääntöisesti lähikoulutoiveen toteutumatta jäämiseen, kaveri- ja perhesuhteisiin, lapsen edun ensisijaisuuteen ja subjektiiviseen oikeuteen sekä koulumatkan pituuteen ja turvattuuteen liittyviin seikkoihin. Englanninkieliseen opetukseen valitsemista koskevissa oikaisuvaatimuksissa huoltajat vetosivat pääsääntöisesti valintakoetilanteeseen, lapsen valintakokeen arviointiin ja lapsen subjektiiviseen oikeuteen liittyviin seikkoihin. Erityisen tuen järjestämistä koskevissa oikaisuvaatimuksissa huoltajat vetosivat pääsääntöisesti erityisen tuen toteuttamistapaan ja koulutoiveen toteutumatta jäämiseen.

Aluehallintovirastolle ja lautakunnalle tehdyistä oikaisuvaatimuksista 128/168 hylättiin perusteettomina, 2/168 hyväksyttiin ja oikaisuvaatimusten kohteena olevat päätökset kumottiin, 19/168 raukesi huoltajien peruuttettua oikaisuvaatimuksensa ja 3/168 jätettiin tutkimatta myöhässä saapuneina. Aluehallintovirastolle tehdyistä oikaisuvaatimuksista 13/167 kohdalla Suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikkö katsoi oppilaskohtaisissa päätöksissä olleen hallintolain 8 luvun tarkoittama asiavirhe, jonka seurauksena päätökset tehneet viranhaltijat poistivat virheelliset päätöksensä ja ratkaisivat asiat uudelleen (ns. itseoikaisu).

Hallinto-oikeudelle tehdyistä hallintovalituksista 1/4 hylättiin perusteettomana ja 1/4 raukesi huoltajan peruuttettua valituksensa. Hallintovalituksista 2/4 kohdalla Suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikkö katsoi oppilaskohtaisissa päätöksissä olleen hallintolain 8 luvun tarkoittama asiavirhe, jonka seurauksena päätökset tehnyt viranhaltija poisti virheelliset päätöksensä ja ratkaisi asiat uudelleen (ns. itseoikaisu).

Yhteenvedo oikaisuvaatimuksia ja hallintovalituksia koskevista ratkaisuista on alla (taulukko 18). Aluehallintovirastossa on ratkaisematta vielä 3/167 oikaisuvaatimusasiaa. Hallinto-oikeudelle tehdyt hallintovalitukset on kaikki ratkaistu.

Taulukko 18: Oikaisuvaatimuksissa ja hallintovalituksissa tehdyt ratkaisut

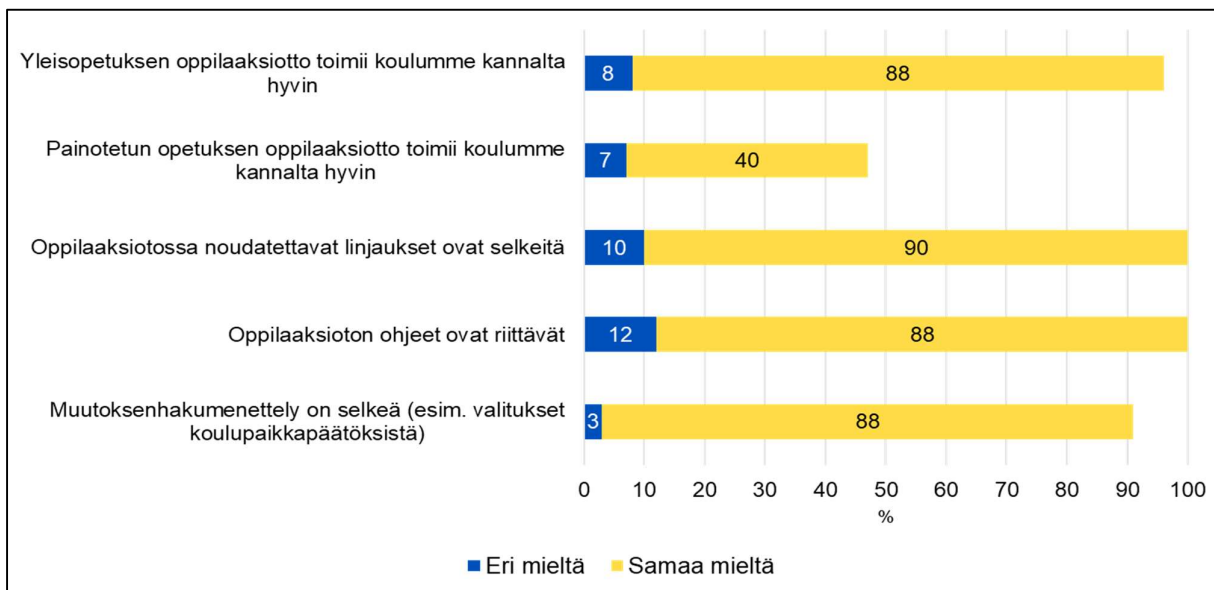
	Hylätty	Hyväksytty	Tutkimatta	Itseoikaisu	Rauennut	Ratkaisematta	Yhteensä
Aluehallintovirasto	127	2	3	13	19	3	167
Lautakunta	1	0	0	0	0	0	1
Hallinto-oikeus	1	0	0	2	1	0	4
Yhteensä	129	2	3	15	20	3	172

Oppilaaksiotto ja muutoksenhakumenettely rehtorikyselyssä

Oppilaaksioton ja muutoksenhakumenettelyn toimivuutta arvioitiin myös keväällä 2024 toteutetussa rehtorikyselyssä. Rehtorien vastausten mukaan oppilaaksiotto toimii oikein hyvin sekä yleisopetuksessa (ka 3,5) että painotetussa opetuksessa (ka 3,2). Myös oppilaaksioton linjauksia (ka 3,5) ja muutoksenhakumenettelyä (ka 3,7) pidettiin selkeinä ja ohjeita riittävinä (ka 3,4). Tulokset kuvassa 44.

Vastausasteikko oli 1–4 (1=Täysin eri mieltä, 2=Melko eri mieltä, 3=Melko samaa mieltä, 4=Täysin samaa mieltä).

Kuva 44: Oppilaaksiottoa ja muutoksenhakua koskevat tulokset rehtorikyselyssä

6.2 Perusopetuksen oppilaiden sijoittuminen 2. asteen opintoihin

Keväällä 2024 Espoon kaupungin suomenkielisestä perusopetuksesta päättötodistuksen sai 3136 oppilasta. Tämä oli noin 98 % kaikista 9.-luokkalaisista.

Yhteishaussa vuonna 2024 toisen asteen koulutukseen ensisijaisesti hakeneista haki lukioon 76 % ja ammatilliseen koulutukseen 24 % (2023: 70 % ja 30 %). Koko maassa lukioon ensisijaisesti hakeneiden osuus oli noin 55 % (2023: 48 %).

Vuonna 2024 asuinkunnan vastuulle siirtyi 276 ilman opiskelupaikkaa olevaa oppivelvollista (Valpas-ilmoituksilla 171 ja muulla ilmoituksella 105). Opiskelupaikan osoittamisia tehtiin 19 ja oppivelvollisuuden keskeyttämisiä 3. Vuonna 2023 asuinkunnalle tehtiin 226 ilmoitusta ja opiskelupaikan osoittamisia 12 ja oppivelvollisuuden keskeyttämisiä 2. Vuonna 2022 asuinkunnalle tehtiin 144 ilmoitusta ja opiskelupaikan osoittamisia tehtiin 9. Kaikki ilman paikkaa olevat oppivelvolliset ohjataan koulutukseen tai muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin oppivelvollisuuslain edellyttämällä tavalla.

Kuva- ja taulukkoluettelot

Kuva 1: Perusopetuksen arviointitoiminnan arviointia rehtorikyselyn 2024 tulosten mukaan.....	3
Kuva 2: Suomenkielisen perusopetuksen organisaatio vuonna 2024.....	6
Kuva 3: Perusopetuksen johtamista koskevat tulokset rehtorikyselyssä.....	11
Kuva 4: Rehtorien kokemaa työn kuormittavuutta rehtorin työkokemuksen mukaan.....	12
Kuva 5: Esimerkkejä koulun johtamista koskevista väittämistä henkilöstökyselyssä.....	13
Kuva 6: Sopivaan työmäärään ja työssä jaksamiseen yhteydessä olevat tekijät.....	14
Kuva 7: Opettaja kuormittavat tekijät.....	15
Kuva 8: Yhteisöllisyys ja arvostava kohtaaminen henkilöstökyselyssä.....	15
Kuva 9: Opetuksen ja osaamisen kehittäminen henkilöstökyselyssä.....	16
Kuva 10: Uhkakäyttäytyjän ikä ja tilanteiden määrä 1.1.–31.12.2024.....	17
Kuva 11: Väkivalta- ja uhkatilanteista työntekijöille aiheutuneet vammat vuonna 2024.....	18
Kuva 12: Väkivaltatapaturmien määrät ja korvauspäivät suomenkielisessä perusopetuksessa vuosina 2016–2024.....	18
Kuva 13: Opettajien arvio OPS-osaamisestaan sekä koulujen toimenpiteistä osaamisen kehittämiseksi.....	23
Kuva 14: Rehtorikyselyn tulokset OPS-osaamisen kehittämisen tavoista kouluissa.....	23
Kuva 15: Tulokset henkilöstökyselyn 2022–2023 opiskeluhoitoväittämistä ja vertailu aiempiin tuloksiin.....	25
Kuva 16: vuosiluokkakohtaiset %-osuudet oppilaista, joilla oli yli 70 poissaolomerkkintää lukukaudessa.....	27
Kuva 17: Tehostetun ja erityisen tuen prosentuaalinen kehitys vuosina 2017–2024 (20.9. tilanteen mukaan).....	28
Kuva 18: Erityisen tuen oppilaat opetuspaikan mukaan vuosina 2017–2024.....	29
Kuva 19: Kolmiportaisen tuen tulokset rehtorikyselyssä.....	30
Kuva 20: Monikulttuurisia opetuspalveluja koskevat tulokset rehtorikyselyssä.....	33
Kuva 21: Valmistavan opetuksen pilotin kaverikysymykset: kuinka monta kaveria nimettiin (% oppilasmäärästä).....	34
Kuva 22: Yleisopetuksen perusopetusryhmien keskipitoisuus vuosina 2020–2024 (laskentapäivä 20.9.).....	35
Kuva 23: Yleisopetuksen perusopetusryhmien määrä koon mukaan 20.9.2024.....	36
Kuva 24: Oppilaskyselyn TVT-väittämien tulokset ala- ja yläkouluissa.....	40
Kuva 25: Henkilöstökyselyn TVT-väittämien tulokset ala- ja yläkoulujen opettajilla.....	41
Kuva 26: Oppimisympäristöjä ja digiosaamista koskevat tulokset rehtorikyselyssä.....	41
Kuva 27: 2.-luokkalaisten ALLU-tulos vuonna 2024 (%).....	44
Kuva 28: 2.-luokkalaisten ALLU-tulosten kehitys vuosina 2019–2024.....	45
Kuva 29: 4.-luokkalaisten ALLU-tulos vuonna 2024 (%).....	45
Kuva 30: 4. luokan tyttöjen ja poikien ALLU-tulokset 2024 (%).....	46
Kuva 31: Karvin 6. luokan pitkittäisarviointi: kokonaistulos sukupuolen mukaan.....	48
Kuva 32: Kokonaiskehitys 3. luokan alusta sukupuolen mukaan.....	49
Kuva 33: Kokonaiskehitys 3. luokan alusta S2-oppimäärän mukaan.....	49
Kuva 34: Oppilaskyselyn hyvinvointiväittämien tuloksia ala- ja yläkoulun tytöillä ja pojilla.....	51
Kuva 35: Kouluhyvinvointia selittävät tekijät.....	51
Kuva 36: Oppilaiden kaverisuhteet oppilaskyselyn tulosten mukaan.....	52
Kuva 37: Kiusaaminen ja siihen puuttuminen oppilaskyselyn mukaan.....	52
Kuva 38: Oppilaskyselyn työrauhaa koskevat väittämät vastausjakauksineen.....	53
Kuva 39: Move!-mittauksen 20 metrin viivajuoksun tulokset (aika, s, mediaani) vuosina 2019–2024.....	54
Kuva 40: Oppilaat, joiden fyysinen toimintakyky on terveyttä ja hyvinvointia häiritsevällä tasolla.....	55
Kuva 41: Koulutulokkaiden oppilaaksiotto vuonna 2024.....	58
Kuva 42: 7.-luokkalaisten oppilaaksiotto vuonna 2024.....	58
Kuva 43: Oikaisuvaatimusten määrä vuosina 2010–2024.....	60
Kuva 44: Oppilaaksiottoa ja muutoksenhakua koskevat tulokset rehtorikyselyssä.....	61
Taulukko 1: Suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön tavoitteet vuonna 2024.....	7
Taulukko 2: Henkilöstön väkivalta- ja uhkatilanneilmoitukset 1.1.–31.12.2024 (raporttipäivä 2.1.2025).....	17
Taulukko 3: Kehittäjäopettajamalli palvelualueittain.....	20
Taulukko 4: Kestävän kehityksen kasvatuksen toimenpiteet koulujen lukuvuosisuunnitelmissa.....	22
Taulukko 5: Ryhmämuotoisen valmistavan opetuksen oppilasmäärät vuosina 2014–2024.....	30
Taulukko 6: Inklusiivisen valmistavan opetuksen oppilasmäärät esi- ja alkuopetuksessa vuosina 2014–2024.....	31
Taulukko 7: Oman äidinkielen opetuksen oppilasmäärät ja ryhmäkoot perusopetuksessa lukuvuosina 2014–2024.....	31
Taulukko 8: Oppilasmäärät vähemmistöuskontojen opetuksessa lukuvuosina 2020–2024.....	32
Taulukko 9: Yleisopetuksen opetusryhmien keskipitoisuus vuosina 2014–2024 (laskentapäivä 20.9.).....	35

Taulukko 10: Chromebookien osuus laitteista vuosina 2020–2024.....	38
Taulukko 11: KULPS-käynnit lukuvuosina 2021–2024.....	43
Taulukko 12: 2. ja 4. luokan ALLU-tulosten väliset korrelaatiot.....	47
Taulukko 13: Matematiikan ja äidinkielen pistemäärät eri ryhmissä Karvin 6. luokan arvioinnissa	48
Taulukko 14: Huoltajakyselyn väittämät, joissa korkeimmat keskiarvot	56
Taulukko 15: Huoltajakyselyn väittämät, joissa matalimmat keskiarvot	56
Taulukko 16: Huoltajakyselyn väittämät, joissa keskiarvon muutos positiivinen edelliseen kyselyyn verrattuna.....	56
Taulukko 17: Oikaisuvaatimukset ja hallintovalitukset aiheittain	59
Taulukko 18: Oikaisuvaatimuksissa ja hallintovalituksissa tehdyt ratkaisut.....	60